

شورا

عدد ۲۴

دیکابر ۱۵ = سنہ ۱۹۱۴

محرری: رضاء الدین بن فخر الدین

ناشری: «م. ساکر وم. ناگر رامیفلر»

اسماعیل بك غصپرینسکی
مسلمان نرنك ملی استاذ و خادم لرندن.

«دینی واجتماعی مسئلہ لر»
موسی جارالله.

و «هم» برله «عقل» و آنلرنك
ایپهر چنلری ر. ف.

هندولرنك زهدلری برله
اسرافلری.

قایسی یاشده نکاحلانو
موافق؟

(علمی مجموعہ لرن آندی).

شرع نظرندہ دنیا، فقر،
غذا، توکل هم کسب
امام محمدصالح اژدانوف.

عصیلر ایچون حفظ صحت
ع. حطی.

دفع توهم

(«گلستان» ترجمہ سی حقندہ).

تربیہ و تعلیم:

«اعتبارلی بولورغہ یاردم ایته
تورغان چاره لر» - مرد عالم
محمدوف. «بالا تربیہ سندہ
عائلہ» - عبد الحمید المسلمی.

مطبوع اثر لر.

اشعار:

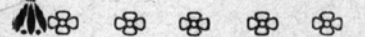
طبیعتنك منفور منظره لرندن،
بزده، قورچاق اوینیسی،
منفادن، جایله ونی صاغنه نده.

مراسله و مخابره:

بوگولمه، اورنبورغ، یکاتر-
ینبورغ، نامعلوم و اورسکی دن.
حکایه: «میشہ لر طور مشندن
بر لوحه» - محبوب جمال آقچورینا.

«شورا» نك بتون یلاق

فہرستی.

اداره که مکتوبہ:

I

۲۳ نجی عدد «شورا» طشندہ اداره گہ مکتوبہر قسمندہ گی ایکی خط طوغروسندہ بر۔ ایکی سوز ایتمی جدی آلامم۔ معتبر «شورا» دہ بوگا قدر یازیلوب کیلگان شعر، حکایہ و باشقہ مقالہر ہمہ مزنی قناعتہ ندر و گنہ توکل ہر وقت شادلاندر و «شورا» دہ اورن بیرلگان ایچون احترامز تاغندہ آرتا ایدی۔ موندن سوک ہم انشاء اللہ، «شورا» اوزینگ اولگی یولندہ بارر۔ احترام ایہ: امین آغیغ۔ «قوزنیتسکی»۔

II

کیومر حقندہ بر مقالہ یازلور، دیب معتبر «شورا» دہ وعدہ ایتلگان ایدی۔ بزہر همان شونی کوتوب طورامز۔ موندی ضرور بولغان بر مسئلہ حقندہ کیچکدرلمی مطبوعاندہ حل قیلنسہ ایکان۔ بزردہ تورکستانی قدشلمزنگ کفر بیچاتی باصولرندن قوتلور ایدک۔

سعد وقاص، ح۔ بازیدوف، معلم فخر رازی، احمد جان، منصور، ضیا۔ «اندیجان»۔

تاسماقندرک جو ایلری:

۲۶ ۲۵ ۲۴

لیف۔۔ فیل۔ کولمک۔ تاتار ۱۱، روس ۱۹، یہودی ۷۰۔
درست جواب بیروچیلر: عبداللہ مجیدوف برلہ احمد شریفوف
(ہر ایکسی «حسینیہ» شا کردی)۔ ذوالقرنین بن عبیداللہ (زہک)۔
امام فتح اللین برلہ سوداگر میرعالم موسین (آبدولین استانسہ سندہ)۔
نصر اللہ و سلف ہم حسن حبیب اللین (حسینیہ شاگردلری)۔ حسن
غازین (اورن بورغ)۔ حافظ تینیشف (اورن بورغ)۔ ذاکر معاذی
(ایمانقول)۔ رابعہ حسن زادہ (اجی)۔ مصطفی یولداشف (اورسکی)۔
فاتحہ مرتاضینا (ساریچین)۔ تقی عصمتی (طرویسکی مدرسہ رسولہ
شا کردی)۔ امینہ یونوسوا برلہ شامل حسینوف (قازان)۔ مکر مہ
برلہ منورہ (استری)۔ یاگا قاراملی آولندہ)۔ گوہر آقائوا
(قاسیم شہرندہ)۔ یولداشباہی عبدالقادر بای اوغلی (خوقند)۔ «ملجأ
الاطفال» مکتبی شا کردی)۔ امینوف (آرغیاش)۔ فاتح بیازید
(یاگا قالا)۔ استرخان)۔ میگی جہان فدیوا، ناجیہ مقصودوف،
زینب حسن الدینوا (ہر بری سمبر)۔ الوغ تارخان)۔ کمال مصطافین
(سؤاستوبول)۔ شیخ الدین شرف الدینوف (آابوغہ)۔ مورط)۔
حباب کوٹروف (آخوند)۔ عارف جان عبدوشف (قازان)۔ ابراہیم
حمید (سمبر)۔ ماہ نور بورناشیہ برلہ خدیجہ یکبولاتیہ (اجی)۔

بعقوب سیفی (قارغالی دہ «عثمانیہ» دہ شا کرد)۔ معلم فیضی
(یراق سیریادہ)۔ ساجدہ مرتاضینا (فیرخنی اورال)۔ محمد شریف
رامانوف (آتاسار)۔ زہرہ آغیوا (قوزنیتسکی)۔ عبدالرحمن
عبدالہادیوف (آتاسار)۔ ہدیہ عثمانوا (قارغالی)۔ عبیداللہ اسمہ
عیلوف (قارغالی)۔ عثمانیہ شا کردی)۔ عزالدین عبیداللین (قارغالی
مطیع اللہ مخدوم شا کردی)۔ عباد اللہ عزیز، عزیز رشید (اورن بورغ)۔
زاهدیہ)۔ محمد شامل ملوکوف برلہ عبدالمجید اسداللین (مدرسہ
عالیہ شا کردلری)۔ تحفہ اللہ جنکایوف برلہ عبدالبر احمدوف
(قارغالی دہ مطیع اللہ مخدوم شا کردلری)۔ عبدالحکیم احمدولی
اوغلی برلہ فیض الرحمان عینان اوغلی (قورماش)۔ زاهدہ اوتیشوا
(قاسم شہرندہ)۔ فیض الرحمان عادلشین (استری)۔ قرمسقہلی)۔
مبرورہ نعمت اللینا (سیمی پولات)۔ بطال (ککری بلغہ)۔ فیض
الرحمن اوتیشوف (اندیجان)۔ میرزا غلام قادر بک توقسابہ (املا کدار
قارا کول)۔ عبدالحق بیچورین (سامار)۔ محمدزکی احمدوف
(پیرہی)۔ علم صفا و علم نور نورالدینوا (اورن بورغ)۔

«شورا»، ژورنالی ننگ اداره دہ بتکان نومرلری

۱۹۰۸ نجی سنہ ننگ ۱ نجی نومری۔
۱۹۰۹ — — ۷، ۶، ۵، ۳، ۲۰ نجی نومرلری۔
۱۹۱۰ — — ۱۷، ۲، ۱، ۱۷ نجی نومرلری۔
۱۹۱۱ — — بتون نومرلری آزلاب بولسہدہ بار۔
۱۹۱۲ — — ۲۱ نجی نومری۔
۱۹۱۳ — — ۱۹، ۱۴، ۶، ۴، ۱۹، ۲۰ نجی
نومرلری۔
۱۹۱۴ — — ۱۲، ۱۱، ۶، ۴، ۳، ۲، ۱، ۱۲ نجی
نومرلری۔

یوقاریدہ کورساتلگانلردن باشقہ لردہ کوب نومرلر آزلاب
قالغانغہ زاقاز کیلگانجہ بتوب قالسہ، بار قدرسی گنہ یوللانور۔
حقلری: نسخہ سی بکرمی بیش تین۔ پوچطہ مصارفی آوچیدن۔

ادارہ جو ایلری:

اوشبو مقالہ لردج ایتلورلر: تقیدچیلر آراسندہ، بخارا
سفری، بر فائدہ ادیہ۔
۵ ز۔ سعیدہ خانم گہ: باصلورلر۔

تصحیح

۷۰۹ نجی بیتہ گی لائینچہ VI رقمی IV روشندہ توزہ تلوب
اوقولورغہ تیوشلی۔

شورا

۱۱ صفر الحیر - ۱۳۳۳ سنه

۱۵ دیکابر - ۱۹۱۴ سنه

شهر آذربایجان و الوغ حادیر

اسماعیل بک غصبرینسکی

(باشی ۲۳ نچی عددده)

هندستانه سبانی . اصول صوتیه نشر قیلور ایچون اسماعیل بک نك هندستان غه قدر بارغانلغینی یوقارودده سویله مش ایدم . لکن موندی الوغ بر غیرت و فداکارلقنی سوز آراسنده ذکر ایتو برله کنه قناعت ایتارکه کوکلم هیچ رضا بولمادی . شوکا مجبور بولوب بو یرده آیروم صورتده دخی بر ایکی یول یازوب اوتونوی موافق کورددم .

۱۷۵۱ نچی یل ایردی بر اسماعیل « اورنبورغ » یانددغی سعید بیسته سندن قوزغالوب بخارا آرقلی هندستان غه سفر ایتکان ایدی . شوندن یوز آتمش یلار صوگ ایکنچی بر اسماعیل « باغچه سرای » شهرندن قلقوب هندستان غه چیقوب کیتدی . برنجی اسماعیل اوز آ کلا تووینه کوره سودا قصدی و حقیقت حالده حکومت یوهشی برله سفر ایتکان و برابرنده حسابسز کوب آلتون و کموش آغان ، دوه برله بر قاج یلار یورگاندن صوگ هندستان غه یتکان ایدی . اما ایکنچی اسماعیل چومادانینه قرق یتلک و اون یتلک بر الفبا برله بعض مکتب اسبابلری صالوب پارخود برله کیتدی . هندستان غه آفتارلا طورغان ماللر آراسنده بیک عزیز و قیمتلی نرسه لر بولا طورغاندر . لکن صوگنی عصرلرده شوشی ۱۰ یتلک الفبا مرتبه سنده قیمتلی و فائده لی دولت و خزینه ، هندستان غه بارماغان بولسه کبرک . هندستان مسلمانلری شاید شوک الفبا نسخه سینیی موزه خانه که قویوب دنیانک آزاق کونینه قدر صاقلارلر .

اسماعیل بک هندستان مملکتینه کرو برله « بومبای » شهرنده گئی مکتبلرنی زیارت قیلورغه باشلادی . اسلام دنیا سینک هر یرنده بولغان بکک هندستان مسلمانلرنی مکتبلری ده خراب و بر باد ایکانلغینی ، عرب حرفلرینه باشقه حرفلر غلبه قیلغانلغینی ، باشقه مسلمانلر غه کوره ده هندستان مسلمانلرنی مکتبلری اصلاح قیلورغه محتاج ایکانلغینی کوردی . « بومبای » ده بولغان « انجمن اسلام » جمعیتیه حاضر بولغانندن صوگ اسماعیل بک « بومبای » مسلمانلرنی مکتبلری قزغانچ حالده ایکانلغینی و اوز تجربه سی برله بلگان اصول غه کوره عرب حرفلری برله اردوچه اوقو یازو قرق کون ایچنده ممکن ایکانلغینی سویله دی . جماعت موکا تعجب ایتدی لر و طشدن بلدر ماسه لرده ایچلر ندن . بو اشنگ ممکن توگله گئی فکرله ب اوطورد قلرینی بلدرقی قالا آلمادیلر .

اسماعیل بک ، مملکت ایتارک بر آدم تابوب آ کتا تعلیم اصولی اوگره تندی و شونی مملکت ایچون حاضرله دی ، صوگره مکتب ایچون بر بنا تابوب الوغ هندستان مملکتنده ۲ نچی مارت (۱۹۱۰ نچی یل) ده بسم الله دیب اصول صوتیه مکتبی غونه سی آجدی و برنجی مکتبنگ ایکی آیلق مصر فینی ده اوز کیسه سندن تأمین ایتدی .

اکبر شاه بکک امپراطورلری ، میر زاهد الهروی و محب الله البهاری هم محمود الجوفوزی بکک فیاسوفلری ، فیضی و آزاد بکک شاعرلری ، حمید الدین بکک فقیهلری ، احمد بن عبد الرحیم کبی مسندلری ، احمد السهزندی و عبد الرشید الجوفوزی بکک مصوفلری ، رضیه هم ده مسکندر بیگم و شاهجهان بیگم بکک

مادکەلری، عبدالحی و صدیق حسن خان کبک مؤلفلری، نظام و نوابلری، رحمت الله و احمد خانلری، اینجو و یفاک برله سودا قیلوچی میلیونیرلری برله صولک زمانده بتون اسلام دنیاسینگی اوستنده طوروچی یوک هندستانده مسلمانلر آراسنده برنجی اصول صوتیه مکتبی بزنگ اسماعیلمز طرفندن آچلمشدر. مونک برله افتخار قیلورغه هر بر روسیهلی مسلماتنگ حتی بار هندستان سیاحتی حقنده اسماعیل بک اوشبو سوزلرنی سویله گانلگی «اقدام» ده کوردی :

« بوندن اوچ یل الوک بعض تدقیقات اجراسی ایچون هندستانغه بارغان ایدم. معلومگردرکه، مین مکتب تیلیسیمن، مقصودم هندستان مکتبلرینی کورو و اگر بر چاره تابسم آندده اصول صوتیه کورسه توب مسلمان مکتبلرینه شونی قبول آیتدرو ایدی. «بومای» اوراملرنده یورگان وقت مغازینلرنک اوستنده انگلیزچه، آستنده موسوی لسانینه اوخشاش بر ردهوشده یازغان لوحه (ویویسکه) لر کوردم. مغازین ایلری مسلمان ایکان، هیچ بر یرده عرب حرفلری بلهن یازغان ویویسکه کورغاوینه عیسندم. سوراشسم نلیگی موسوی حرفلرینه اوخشاغان حرفلر هندستان چوسلرینک ایسکین کیلگان (قدیم) یازولری بولوب. هندستان مسلمانلرینک مکتبلرینده قرآن ده شول بوت پرستلرنک ایسکی یازولرنده اوقتولا ایکان. عرب حرفلری بلهن یازوده خلق مشکالک چیگه ایش. شونلقدن بعضلری لاتین حرفلرینی قبول ایکانلر. «بومای» ولایتده گی یکرمی میلیون خلق هممسی شول لاتین حرفلری بلهن یازالر. مونه شوندن انضای ییگه یونک نیقدیر اهمیتی بولغانلغن آ گلارغه ممکن در. »

آلماتنامه فکسرلری. یاگا دلایلر ظاهر بولوی و اوزاق تخریبلرنک مجبور ایتولری سببیل علم برله مشغول آدملرده فکرلر آماشنو، مسلکک اوزگه رو هر وقت بولوب طورادر. شخصی بر منفعت قصدی برله بولماغانده بو اش ممدوح و فضیلت سانالورغه. ثبات و ثبات که خلاف کورلماز که تیوشلی. اسماعیل بک حضرتلری ده بیک اوزاق وقتلر ملازمت ایکان و هر وقت حمایت ایتوب طورغان بعض بر فیکرلرینی صولک وقتده تاشلادی و مسلکیگی یا گلارتدی. بو جمله دن «املا» برله «ملیت» مسئله لرینی سانارغه ممکن. اسماعیل بک حضرتلری اوتوز یلار قدر مدت بوینچه ایسکی املانی حمایت قیلوب کیلدی و بو طوغروده غی مخالفلر که هر تورلی جوابلر بیروب طوردی و اوشبو مسلکیگی غیرت برله دوام ایتدردی. ایسکی املانک اصول صوتیه برله مناسب بولماغانلغندنی یا که باشقه برر سبیدنمی، انک صولک عمرنده مذکور مسلکیگی دفعتا تاشلاب حرکات علامتینی آراغه قوبوب یازارغه کرشدی.

اوشنداق «ترجمان» ظهورندن باشلاب روسیه مسلمانلرینی «تاتار» اسمی برله ذکر ایتوب کیلگانی حالده ۱۹۰۶ نجی یلردن اعتبارا مونلرنی «تورک» اسمی برله یورتورگه باشلادی.

خدمتلرینی تقدیر قیلور هیلمر. اسماعیل بک وفات بولغاندن صولک تورکیه، مصر و سوریا ده بولغان غزته و ژورناللر شاید اظهار حزن و تحسر قیغانلر و اوزلرینک وظیفه لرینی ایفا ایکانلردر. بو وقتلرده حیات مطبوعاتنک اداره گه کیلماوی سببیل بزلیر بو طوغروده بر نرسده کوره آلمادق. شونک ایچون بز بو یرده غونه ایتوب اوزی سلامت وقتنده افکار عمومیه نک ترجمانلری دیب ایتورگه لائق بولغان ایکی اوچ الوغ آدمنگ شهادتلرینی نمونه ایتوب کوردمز.

۱) احمد مدحت افندی. اوشبو، ادیبلر شیخی بولغان ذات ۱۹۰۹ نجی یل ایواننگ ۱۹ نجی کونده استانبولده بولغان الوغ بر قونقراسده اسماعیل بک حضرتلری حقنده اوشبو مضمونده خطبه سویله مشدر: افندیلر! بو آقشام اسماعیل بک حضرتلرینی سزگه تقدیم ایتوب برله مشرف بولدم. اول ایسه سزگه ابتدائی تحصیل حقنده عمومی بر مقاله ایراد ایته چکدر. «سویله وچی گه باقه، بلنکه آنک سوزینه باق» دیسه زده سویله وچینگ اوزینه ده بر آق باق لازمدر. حقیقت. کیرنک کمنگ گنه آغزندن چیقسده حقیقتدر. شولای بولسه ده تقدیر ایتوب سویله وچی آغزندن چیققان «حقیقت» نک تأثیری آرتغراق ایکانلگنده شبهه یوق.

اسماعیل بک غصیرینسکی، دیگان اسمنی سزنگ آرا گرده ایشوچیلر البته کوب بولور. اوشبو آدم روسیه ده یکرمی سیکر یلدن بیرلی «ترجمان» غزته سی چیقارادر. روسیه مسلمانلرنک بر برندن خیرلری یوق وقتده بو آدم «ترجمان» نی نشر ایتارگه باشلادی و مسلمانلرنک بر بری برله تاشولرینه. بر برندن خبردار بولولرینه سبب بولدی، علم و معرفت طوغر و سنده آرتده قالغانلقلرینی اوزلرینه آ گلارتدی، ابتدائی تحصیلنگ لازم ایکانلگی و روسیه ده بولغان مسلمانلر ایچون عمومی بر تل لازم ایکانلگی اوز ماتینه توشوندردی و خاقلرنک کوللرینه سکدردی. اوشبو خدمتلر، اسماعیل بک ایچون اوچوز توگل، بلنکه بیک بهالی توشدی. اول شوشی یولده بیک کوب مشکلکلر کوردی. تجدد و ترقینی اوز منفعتلرینه خلاف کوروچیلر موگا قارشو چیقدیلر. لکن قهرمان اسماعیل مونلرغه غالب بولدی و اوزینک مرادینی عمومغه آ گلارتوب افترا و بهتانلردن سلامت چیقدی.

۲) جودت بک. «اقدام» غزته سینک باش محرری بولغان اوشبو ذات، اسماعیل بک حقنده اوز غزته سنده اوشبو مضمونده اوزون بر مقاله یازمش ایدی :

«اسماعیل بک برکون، اسمینه آبدہ او طور تولاچق آدمدر. عثمانی تورکلرندن بولماسا، اصل تورک (روسیہلی و شمال تورکلرندن) در. خیالات برله اوغراشماز. مونگ سیندن بیش مگ قدر مکتب تاسیس ایتولمشدر. کندسینگ تحصیلی بزده توگل. بزده موندی اش آدملی نادر یتشور. بزہان خیال برله اوغراشمقده من. یازغانلرمز، سویله گانلرمز موگا شاهددر. بو آدم اوز طرفلغی سیندن اوزینی یتشدرگان بر فکر صاحبدر. افراط طرفداری توگل. اجتماعی نرسه لرنی حیران بولورلق درجهده طوغری محاکمه قیلهدر. اوتوز سنهدن بیری مطبوعات عالنده بولسده هیچ برکمه حقندہ آچی سوز سویله گانی معلوم توگلدر. حمت و غیرتینه چیک یوق، اراده سینگ قوتی نمر کیدر. چهره سینہ قاراسه گریوک بر مذات صاحبی ایکانلنگینی بلو طوغروسندہ زحمت چیکمازسز. مین بو آدمنی یک یاخشی تانیم، اثرلرنی کوردیم. شول جهتدن آکا اعتماد باز. بو کونگی علملر و بو کونگی فنلرنی تحصیل ایتو طوغروسندہ مسلمانلرنی تشویق قیلو و آنلرنک فکرلرنی اویاندرو ایچون نشر ایتہ طورغان اثرلرنک نظیری بو کونگی اسلام تلرندہ هنوز نشر ایتولگان یوقدر. فضل اهلرینه بها قویا بلماو، خلقلر آراسندہ عادتدر. شول عادت که کوره باشده اوز مملکتندہ بولغان مسلمانلر مونی تقدیر ایتما دیلر. منکرلری کوب بولدی. میدان غه جیقارغان فکرینی مملکتندہ بولغان تعصب اهللری انکار قیلدیلر. چونکه متعصبلر فکری برله دونک فکری آراسندہ بیوک فرق بار ایدی. ایسکیلر شرح عبداللہ، ایساغوجی، قاضی و باشقلرنی بلورلر ایدی. شبہه یوق مولرندہ یاخشی آدملر ایدیلر، لکن قرون وسطادہ عمل ایتولگان اصول تاملیدن باشقلدن خبرلری یوق، دنیانی درست کوره آلایلر ایدی. اسماعیل بک بتونلہی جیت قوللردہ تحصیل ایتدی و مسلمانلرنک یک تیرهن غفلت ایچندہ ایکانلکلرینی کوردی، شونک ایچون آنلرنی اویانورغہ کرشدی و طرفلغی. «اولکدن تریک جیقارز» (بخروج الحی من المیت) حکمی بو آدم شخصندہ تجلی ایتمشدر.»

(۳) حسن حسنی. رفائی سلسله سندنہ طرفت شیخی بولغان بو ذات اوزی نشر ایتہ طورغان «النیل» جریده سندنہ اوشبو مضمونده بر مقاله یازمش ایدی:

«ازمیر» ده نشر ایتولہ طورغان «خدمت» غزته سینگ ۲۰ نجی ربیع الاولده (۱) چیقغان نسخہ سندنہ «باغچه سرای» ده

(۱) اوشبو ۱۹۱۴ نجی یلنک ۲۰ نجی ربیع الاولی ۹ نجی سننابر جمعه کونگہ مصادف بولغانقدن، سنہنی تمین قیلورن باشقلرندہ «خدمت» نک یا کلتی بیک زور توگلدر. ر. ف.

انتشار ایتمکده بولغان «ترجمان» غزته سینگ صاحب امتیازی و محرری، محرر غیور و فاضل مشهور اسماعیل بک غصبرینسکی افندیگ وفات ایتکانلنگینی کوروب دوچار دهشت عظمای ناگهی بولمش ایدک. زیرا موما الیه اسماعیل بک رفیقمنزک مبرور خدمتلی مسلم بولنوب روسیہده شول قدر میلیونلردن عبارت دین قارنداشلرمنزک حقیقی خادملرنددر. بوزمانده اسماعیل بک کپی خادملر توگل، بلکہ قوللری آرزغہ قلم طوتا بابوب اوز ملتارینه خدمت ایتوجیلرنک وفاتلری ده بزنگ ایچون جسیم بر خسار سانالورغہ تیوشلی. چوق شکرلر بولسون بو کونده اسماعیل بک حضرتلرنک اوز امضاسی برله ربیع الاول ننگ ۲۹ نجی کونده چیقغان «ترجمان» نسخہ سنی آلدق. بر یالغان روایت سیندن پارچہ لاورغہ یتکان یورده کلرمز بر طرف فرحفرزا برله نمون بولدی. اسماعیل بک ننگ خدمات مبرورہ سی عالم اسلامنگ بر قسم عظیمنی منتدار ایتدیکندن و نیندی سبب برله بولسده «خدمت» غزته سینگ یا کاش خبری جملہنی متأثر و محزون قیلدیغندن بزله، شول یالغان شایعاتی تکذیب ایتار ایچون اوشبو سوزلرنی جریده مزده تورکیچه بازارغہ مجبور بولدی. (عدد ۱۸۴. ص ۴. ۱۰ ربیع الاخر ۱۳۱۲ - ۱۸۹۴ - ۹ اکتوبر).

میشینی و مخصوصی هبانی. اسماعیل بک ذوق سلیم صاحبی بولوب ساده لکنی سویهر و اوشبو سیندن کیومی، آشو ایچوی ساده بولور، یازو بولمہ سی، استراحت و یوق اورناری یالکیز بر حجره دن عبارت ایدی. آشینی شونده آش، قهوه سینق شونده ایچار و شول حجره ده استراحت قیلور، یوقلار، یازولرنی هم شونده بازار. مسافر کیلسه گنه آنی قوناق بولمہ سندنہ قبول قیلور ایدی. ایرته ساعت ۶ - ۷ ده طورور، بر ساوت قاره قهوه ایچار، شوندن صوگ یازو بازار ایدی. پوجته آندیغندن صوگ مکتوبلرنی، غزتلرنی کوزدن کیچرر، اهمیتلی خبرلرگه بویاوی قرنداش قلم برله اشارت قویار ایدی. بو اشلرنی کراواتده او طورغانی خالدہ اشلہر، آستندہ قاتی نرسه بولغان کاغذینی تز اوستینہ قویوب بازار و یازو یازغان رقتندہ کوب ایتوب توتون ایچار ایدی. ساعت ۱۰ لردہ حجره سندنہ چیقوب اداره و مطبعہ خانہده یورر، مرتبلر و اشچیلرنک خدمتلرنی کورر، سوگرہ حجره سینہ کروب کراواتینہ صوزولوب یاتور ایدی. سلا، تلنگی یرنده بولغان وقتلردہ هر کون بر قاج ساعتلر مطبعہ ده او طورور، ایرته بولمہ سندنہ چیقدیغندہ مطبعہ ده کی ماتورلی ماشینہ لرنک تاوشلرنی ایشتمہ راحتسزلہ نور، ماشینہ ننگ نی ایچون اشلہ مہورینی صورار، و: «مطبعہ ماشینہ لرنک تاوشلری مینم ایچون کوزل بر موسیقی بولوب بویاوی ایشلری ده چه چک ایشلرینہ کورده ده

« آصاق تیمر دولوسی » . « تیمرلنگ مارشی » اسمعی کویلرینی اوزی صوراب اویناتور و بو ایکی مارش کویلرینی و خصوصا قریم کویلرینی عموماً نوناغه آلدروب منگو قاولورینی آرزو قیابور، « بو کون قریم باشلری آراسنده عالی مکتبلرینی تمام ایستان حقوقشاسلر، طبییئر، فیلولوغ و شاعرلر، رساملر بار ایندی قونسه رواتوریا مکتبی بترگان موسیقیشناسمزده بولسون، قریم مقاملرینی یاشاتور ایچون موگا احتیاجمز بار » دیب سویلهز ایدی .

فستلکی و صوگ کونلری . اسماعیل بک حضرتلرینی
صوگنی یلدرده ییکل بر « برونجیت » خسته لگی برله مبتلا بولسده ۱۹۱۴ نجی ییل باشینه قدر بو خسته لگندن شکایت ایتمیدر، بلکه اشینی اشلی، یازوونینی یازا، اوقی ایدی . یوتولی آرتقاندن صوگ دولانورغه باشلادی و خسته لگینگ کوچه یوونیه یول بیرمادی . مسلمان فراقسیه سینی بر قدر جانلاندرو نیتی برله فیوران آینه « پیروغراد » شهرینه باروب آنده صووق اثر ایتو سببیل « بانچه سرای » غه تمام خسته حالد قایتدی . دو قوتورلرغه مراجعت قیلوب بر آی قدر دولاندی و قریمنگ دکر بویلرینه کیتوب ایکی هفته قدر طوروب قایتدی . یاز باشلانوی برله سلامتله نه چکینه امید باغلامش ایدی . اییون آخزلرینه قدر « بانچه سرای » ده قالوب بتون کونلرینی هواده یاتوب کیچردی ایسه ده قرینک گوزل هواسی ده، شفالی صولری و اسسیدکلری ده فائده بیرمادی . شوننگ ایچون دکر هواسندن استفاده قیلو امید برله « استانبول » غه باروب کیلدی ایسه ده موندن ده فائده کورمی، بلکه تمام خسته حالنده محترم یوسف بک آچورا برله برلکده قریم غه قایتدی و برنجی دفعه اوله رق حالینگ آغرلغندن اوشبو کون شکایت ایتدی .

ایکنجی کون بر فوتوغرافچی چاقروب « ترجمان » اداره خانه سی آلدنده غی باجه سنده اوز عائله سینگ افرادی، یوسف بک آچورین و « ترجمان » محررلری برلکده اوله رق مختلف وضعیتلرده رسمینی آلدردی . « یاقینده اوزون بر سیاحت که چیقماق فکرنده بولغانلغمدن ترجمان هیئت تحریریه سی هم ده مطبعه سینگ فوتوغرافلرینی بر ابرمده بولورینی آرزو قیلیم » دیب سویله ندیکسندن یاننده بولغانلر شبهه که توشمشلر و سرلی بر معنا استخراج ایتمشلردر . مشار الیه حضرتلرینگ خسته لگی شوشی کوندن اعتبارا کوچیه باشلامش و ضعیفله نگان تاوشلری ده ۲۴ نجی اییوندن صوگ تمام کیسلمشدر . « آق مسجد » شهرینه باروب خسته خانده اوچ کون یاتوب ۲۷ سنده اوینه قایتمش و یازو بولمه سنده گی کراواتینه یاتمشدر . کندیسنی قاراوچی دو قوتورلر، حالینگ امیدسز ایکانلگینی اقربالرینه سویله مشلردر . آوغوست آخزلرنده حالی بر قدر باخشیلانوب حالت روحیه سی اعتدال کسب ایتمش و هر

خوشدر، مطبعه ده نی قدر اوطور سه مده ماشینه تاوشندن بالقمام، بویاو ایسندن طویمام ! . . » دیر ایدی .

اسماعیل بک ایچون الک بیوک عذاب و آور جزا اشسز طورودن عبارت بولغانی ایچون هیچ وقت اشسز طورماز، اشدن کوچدن آرونی بلماز، میدان غه کیلوی ممکن بولغان اشلرینی برکنه مرتبه بولسده تجربه قیلمی قالدماز، عموماً میدان غه کیلوری قابل بولغان فکرلر برله مشغول بولور، نی قدر مشکلکلر که اوچرا سه ده روحی توشماز، امیدی قریلماز ایدی . وجودی ضعیف بولسده متانت و جسارت مدینه که مالک بولوب روحسزلرغه روح و امیدسزلر که امید بیرر، بر مقصدسز یورمه ز و معناسز نرسه سویله مز ایدی . حساس و شفقتلی بر کوکل که مالک بولوب الک چوک نرسه لردن ده متأثر بولور فقط بو تأثر اینه غالب کیلور، نی قدر الملی بر اضطراب و نی قدر قاتیغ بر بحران ایچنده قالسده اعتماددن آیرلماز ایدی . حتی حیاتینگ صوگ کونلرنده و ثولوم برله مبارزه قیلغان وقتلرنده ده متانت قاییه سینی صاقلادی و اطرافنده غیلرغه تسلیم بیروب طورودی . بیک بیوک بر عزت نفس که مالک بولا طوروب غایت متواضع ایدی . شهرده کیردک عمومی و کیردک خصوصی نیندی کنه بر جه میت که بولسده بولسون چاقولسه بارر، بایلر برله فقیرلرنگ طویلرینی آیرماز ایدی . مملکتنگ نی قدر گوزل عادتی بولسه شونلرنگ هر برینی اشله ز، شهرنگ عمومی حیاتینه اشتراک قیلور، برر یوموش برله بازارغه چیقسه قهوه خانه که کور، اوطورر، قهوه ایچار و خلقلر برله کورشور، بعض بر دوستلرینه لطیفه ایتونی سویهر ایدی . حقیقی عالمر که قارشو هر وقتده کوکلنده بیک بیوک و صمیمی بر احترام صاقلار ایدی . نیندی کنه جمعیتده بولسده بولسون، وظیفه ننگ تمام بولو ساعتی برله طوروب اوینه کیتار و ایرته یاتونی سویهر، یوقوغه یاتمازدن الک بشکان سوتدن یصالغان یا کا قاتق آشاونی عادت ایتمش ایدی . ایتلی، مایلی و آوروپا اصولنجه حاضرله نگان آشلردن خوشلانماز، ملی آشلرینی یاراتوب آشاز ایدی . قش کونلرنده، بولمه سنده بولغان اوچاقنی یا قدروب قزوب اوطورر و حاضرگی اویلر مزده ایسکی ملی اوچاقلرنگ بولنورلرینه تأسف قیلور، شول اوچاقلرنگ قارشولرنده اوطوروننگ لذتلرندن بحث ایتار و عموماً ملی عادتلمزنی سویهر و آنلرنگ آوروپا مدینتی تأثیری سیندن برر برر یوغولورلرینه قایغرر ایدی .

اسماعیل بک صنایع نفیسه ننگ قیمتینی تقدیر قیلور، ملی موسیقینی غایت یاراتور، آوروپا موسیقیسینی تقدیر قیلوی برله برابر شرق موسیقیسندن لذت آلور، شرق کویلرینی تکلاونی آوروپا مقاملرینی تکلاون آرتق کورر، اوینلی طویلریده بولغانده

صوڭ صولشيني آلمش و امانت جانيني ده قابض الارواح غه تسليم ايتمشدر. «رحمه الله تعالى» .

قضى الله فينا بالذى هو كائن
قتم وضاعت حكمة الحكماء .

هناره سى . سينتابر ۱۲ نجى كونى جمعه نمازندن صوڭ «ترجمان» مؤسسى بولغان محترم اسماعيل نى اوزانورغه گروه گروه اوله رق خلقار كيلوب «ترجمان» اداره سى حضورنده جيولمشدر و دفن رسملرينى اجرا قىلورغه باشلامشدر و محترم استاذنك تابوتى مات قوللرى برله كوتارلوب «مصلا» (جنازه نمازى اوقولاجق اوزن) غه يورمشدر، بر مگى مکتب بالالرى اولمق اوزره ۵ - ۶ مگ قدر آدمار طرفندن جنازه نمازى اوقولوب ميگلى گرى خان ياننده بولغان تر به سينه امانت قىلمشدردر.
ان الحيات لثوب سوف تخلعه
وكل ثوب اذا مارث ينخلع .

وفات خبرنره ماصل بولغان نأثر . اسماعيل ميرزانك خسته بولو خبرى «ترجمان» واسطه سى برله نشر ايتولگان ايدى. لکن افكار عموميه مونك ياشاوينى تله ديكندن تولم خبرى توگل ، بله هر كون سلامتلك خبرى كوتوب طورر ايدى . مگرده الله تعالى حكى ايش سلامتله نو خبرى اورنده تليغرامار مونك وفات خبرينى كيتديلر. اوشبو محترم پيرلرينك ارتحالى ايچون شمال توركلرى و عموما روسيه مسلمانلرى تأسف ايتديلر و كوز ياشلرينى آغزوب صميمى صورتده وداع و تأبين قىلديلر، خدمتلرينى ، عمللرينى ذكر برله تعزيره ل و مرثيه ل سويله ديلر. استاذ الادبا بولغان بو ذات : «خلق برله قاتشو و كوز شول روشده بولسون كه آرالزنده طورغان وقتكرده آنار سزنى سويسونلر و آيرلديغكر صوڭ، سزنگ ايچون آغلاسونلر» معناسنده بولغان حكمتلى سوزگه مصداق بولدى. روسيه اسلاملى آراسنده بوكون كه قدر اسماعيل بك درجه سنده عمومى حرمت برله اوزاتولغان آدم بولغانلغىن باميمز .

غزته و ژورنالرده نشر ايتولگان مرثيه لردن باشقه ، «شورا» ده باصور ايچون ديب كيلگانلر آراسنده اوشبو ذاتلرنك تعزیه و مرثيه لرى بار. «چاقاق» قريه سنده امام و مدرس محمد شاكر احمد ولى اوغلى فيضى ، «تاشكند» نك مير محسن افندى شير محمد اوغلى ، حنيفه عصمت خانم ، «كركى» ده عبدالحخير عبدالله اوغلى ، «سمرقند» ده صديقى ، «ايرقوتسكى» ده معلم حبيب الله عابدوف ، قازانده واقف الجلالى . فقط اورن بولماغان سيبندن اوشبو اثرلرنى باصاد آماق . صاحبزندن عذر اوتتمز .

ر. ف.

كون بر ايكى ساعت قدر وقتينى غزته اوقوب كچرمش ، سياسى حاللر حقدمه غى فكرلرينى ده سويله مشدر. فقط بو حال اوزون وقت دوام ايتى سينتابر ۸ نده آورووى كوچامش و اميدىن كىسوب سفر تداركى كوررگه باشلامشدر.

وصبى و وفاتى . اسماعيل بك حضرتلرى سينتابر ۹ نجى كوتنده اولادلرينى چاقروب اوزينه مخصوص بولغان بر اعتدان و ماتت برله اوشبو مضمونده وصيت سويله مشدر:
سويله چك سوزلريمه دقت ايتوكر، حالم آغر، مونگ نتيجه سى اوشبو كونلرده آكلاشور. مادام كه طوغدق ، بر كون البته نوله چكمن، سوزلرمدن متأثر بولماكر، طوغمق طيبى بولغان بكك ئولمكده طيبعيدر. اگرده وفات ايتسه اوشبو وصيتلرمنى يرينه كيترووكرنى آرزو قىام:

(۱) مزارم . زنجيرلى مدرسه سى ياننده و ميگلى گرى خان تر به سينك جنوب شرقى سنده بيوك اورنده قازلسون .
(۲) آلتى يوز روبله دن ۴۰۰ روبله سيني جنازه م دفن قىلنغان كوندن اعتبارا صدقه اهلى بولغانلرغه بر آي غه قدر صرف ايتوب ، قالغان ۲۰۰ روبله سيني بر مکتب برله بر جامع فائده سينه صرف قىلورسزه .
(۳) «ترجمان» ، تقسيم ايدلماز. اولادلرم طرشسونلر وشونك وارداتندن استفاده قىلسونلر . «ترجمان» نى سوندم اوكرنى اميد ايتيم .
(۴) بندن صوڭ «ترجمان» نك باش محررى حسن صبرى ايوازوف بولور، مين آكامنيت ايتدم، اوغللرم سز لره امنيت ايتوكر، اختيارى برله «ترجمان» دن كيتاسه آنى هيچ كم اداره دن چيقارماز .
(۵) «ترجمان» دن باشقه اشلمنى اولادلرم، دامادلرم تسويه قىلورلر .
(۶) زينب اسملى يتيمه قزغه ۵۰ روبله هديه بيررسز .

سينتابر ۱۰ سنده كون اورتاسى ساعت ۱۲ لرده اوز تله وينه كوره «يس شريف» اوقولمش و صوكره : «بيوك اللهم ! . ۶۳ يل ياروم ياشادم ، بو عمر مننگ ۳۵ يلينى مسامانلرنك اويانولرى ، تعالى و تكامللرى يولنده صرف ايتدم ، ملت مننگ سلامت و سعادتى ايچون قولمدن كيلگان قدر اشلرنك هر برينى اشله دم يارى ! . اى بيوك تاكرم ! . دخى بر قدر آرزولرم بار ايدى ، فقط مونلرغه موفق بولا آمادم ، نى بولسه هر برى سينگ و هر نرسه سينگ اختيار كده در اللهم ! . . . » ديمشدر . اوشبو كون كيچ ، ياننده بولغان بالالرينى چاقروب برر برر سويشم و بعض بر اهميتلى نصيحتلر سويله مش : موندن صوڭ يوزينى قبله جهتينه دوندرمش ، ۱۱ نجى سينتابر ايرته سينه قدر اوشبو حالده ياتمشدر .

۱۱ نجى سينتابر پنجشنبه كون ايرته ساعت ۸ لرده اسماعيل بك حضرتلرى كوزلرينى آچوب بتون اطرافينه قارادىغندن صوڭ ،

مقاله:

دینی و اجتماعی مسئله

(«دینی و اجتماعی مسئله»، اسمی اثری انتقاد)

V

۳۹) عمومی تکفل فروعاتن اولق اوزره، «وقف» مسئله لرینی ده (۱۶۶-۱۶۷) صحیفه لرده محترم مؤلف بیان ایتمشدر. وقف مسئله لری اورتا روسیه مسلمانلری ایچون بلکه او قدر مهم دگلدر، لکن قریم، تورکستان، تورکیا، عربستان، هندوستان مسلمانلری حقدده وقف مسئله لری غایت مهم مسئله لرددر. مکتبلری مدرسه لری عمومی حاجتلی تأمین خصوصاً نده اوقاف غایت مفید بر مؤسسه دینیهدر.

وقف نفوذی قطعیدر، واقف رجوع ایدمهز؛ موقوف واقف مالکندن چیقار، جهتک مصلحتک مدکی اولور.

وقف اسلامیتده الکی الکی معتبر برستدر، نبی کریم علیه الصلاة والسلام حضرتلری وقف ایتدی، صحابه لک هر بری وقف ایتدی. بوک کوره، بوتون فقیهلر وقفک مشر وعلگنه لزومه اتفاق ایتدی. لکن شرعی تأسیساتک هیچ برندن حقیقه استفاده ایتمه مش اسلامیت دنیاسی وقف کبی الکی مفید بر سنت حسنه دده استفاده ایدمه دی. شو خصوص ده واقفلرک گناهلری ده بلکه بولنمشدر، طمع اهللرینک ده غاسبلرک ده جنایتلری البته واردر، لکن الکی باش مسؤولیت فقیهلرک «اجتهاد» لرنده، اسلام حاکملرینک مساهله لرنده ایدی.

۴۰) وقف مسئله لرینی ده «تکفل عمومی» قاعده سنه فروعات اولق صفتیه بیان ایتدکن صوگ، شو کون عمومی بر حاجت اولمش «اوواق بورج شرکتلری» نی، سیغورطه (صطراخووانیه) شرکتلرینی ده بیان ایتک مناسب اولور ایدی.

بش آلتی سنه مقدم، بر «حضرت فتواسی» نه مقابله یولیه صطراخووانیه مسئله لرینی «تکفل عمومی» قاعده سنه تفریع قیلوب، بر ایکی مقاله یازمش ایدم.

درست، حیاتی، یاخود مثلا خانه لری صطراخووات ایتک، سیغورطه ایتک - «تکفل عمومی صندوقلری» نه بر حصه، شرکت حصه سی وبره کدر. شریعت اسلامییه نظر نده جائزدر، بلکه مطلوبدر. لکن سیغورطه شرکتلرینک نظاملرنده شریعت

اسلامیه حکملرینه، قرارلرینه مخالف اصوللرده بولنور. روسیاده بزم ایچون دگل، بلکه اسلام مملکتلرنده مسلمانلر ایچون اجنبی سیغورطه شرکتلرینک ضرری ده بویوکدر.

احسان، تعاون، تکافل اساسلرینه مبنی «تأمین صندوقلری» تشکیل ایتک بزه ممکندر. مثلاً: ملک ایهلری اوز ملکلرینک قیمتیه کوره معین بر مبالغی هر سنه «تأمین صندوقلری» نه ویره طورسه لر، البته بویوک بر سرمایه طوبولانور. هر سنه اوزینک حصه لرینی ویره کلمش اعضالردن برینک خانه سی یانسه، خانه قیمتیه او سرمایه دن ویره ییلور.

حیات سیغورطه سی، صطراخووانیه سی ایچون ده بویله بر «عاقله دیوانی» تشکیل قیانه ییلور. هر حالده هر بر مقصد، هر بر جهت ایچون «تأمین صندوقلری» تشکیل ایتک ممکندر. «تأمین صندوقلری» نک سرمایه لری «خیرات سرمایه سی»، «انسانیت سرمایه سی» کبی اولق برک سیله، او سرمایه لری وقف یولیه وصیت اصولیه توفیر ایتک، آرتدرمق البته هر وقت ممکن اولور. طوبولانوب، سرمایه بویوک اولدقن صوگ، تجارت طریقیه ده، شو کون مدنیت دنیاسنه اقتصاد دنیاسنه معلوم طریقلرک هر بریله ده توفیر ایتک آرتدرمق البته ممکندر.

«اوواق بورج سرمایه لری» ده شویله تشکیل قیلنه ییلور. لکن اسلام ده قرض اصوللری شو کون مدنیت دنیاسنده معروف قرض اصوللرینه بر آز باشقه در.

انسان حاجت ضروریه سی ایچون قرض آلور ایسه، اویاه قرض شریعت اسلامییه حکمنده احسان اساسنه مبنی اولور. شو صورت ده قرض مقابله فائض آلمق قطعاً حرامدر.

هیئت اجتماعیه ده بر انسان محتاج قالور ایسه، بیت المال کبی عمومی سرمایه دن ویرمک یولیه یاخود خصوصی کیسه دن احسان یا قرض طریقیه، او انسانک حاجتلینی دفع ایتک البته واجب اولور؛ انسانیت وظیفه سی ده اسلامیت فریضه سی ده شودر. شو کونگی مدنیت نظامنده بویله قرضلر مقابله فائض آلمق مشروع ایسه ده، شریعت اسلامییه حکمنده قطعاً حرامدر. چونکه مدنیت دنیاسی «حیات ده مبارزه، محاربه» اصوللرینه بنا قیلنمش ایسه ده، اسلامیت دنیاسی حیات ده تعاون، احسان اساسلرینه تأسیس قیلنمشدر. بعضاً قرض آلمق ضروری حاجتی دفع ایتک ایچون اولماز،

بوتون افكارك خلاصه سى تيجه سى زبده سى اولوق اوزره ، شو
كون قطعى صورت ده ثابت اولدى ، بوتون علوم ، بوتون معارف
بوتون موجودات دن بحث ايتدى ؛ طبيعتك قانونلر نى كشف قىلوب ،
طبيعتك اسرار نى ده حل ايتدى . كشف قىلنماش قانونلر ، حل
قىلنماش اسرار بله واردر ، بله قالمشدر . لکن بوتون موجوداتك
بر قاهر مختار اراده سيله دورى ، بر حكيم مطلق حكمتيله انتظامى
شو كون ايندى سر دگلدر ، بله غایت واضح هر شیدن زياده
واضع بر حقيقتدر .

اسلام عقیده سنده توحيدك اصلى ده ، توحيدك كمالى ده
معتبردر .

توحيدك كمالى : - خاق ، ايجاد ، تصرف ، نفع ، ضرر ،
عبادت كى الوهيت خاصه لر نده شريك يوقلق . معارض يوقلق
ايه اولور .

اسلامك شو الك مهم عقیده سنه فروعات قيلمق اوزره ، محترم
مؤلف (۱۷۳-۱۸۲) صحيفه لر ده جاهل صوفيلرك مغرور پيرلرك
نادان ميريدلرك ، مكار ايشانلرك باطل زعملر نى غایت اساسلى
صورت ده جرح ايتمشدر . شو اون صحيفه ده يازلمش سوزلرك
همه سنه بايه زياده سيله بن ده اشتراك ايدرم . لکن نظرى بر فلسفه
اولوق معناسيله تصوف مکتبلر نى تصوف مسلكلر نى يونان
فلسفه سندن زياده تفدير ايدرم .

درست ، تصوف لباسلر نه بوركه نوب ، اسلاميت دنيا سنه
فتنه فرقه لرى ، قورصاق بنده لرى ، مسلك متعاطلارى چيقمشدر .
لکن خاتلرك خياتلرى ، سفيللرك جياتلرى تصوف مکتبلر نى
اهميت دن اسقاط اينمه سه كرك .

«اوافق فكلر» ده (۵۲-۶۷) صحيفه لر ده تصوف حقتنه
نظرمى يازدم .

۴۳) محترم مؤلف حضرتلرى (۱۸۳-۱۸۸) صحيفه لر ده
خلافت دن بحث ايتمش ايسه ده ، خلافت مسئله لر نه اهميت ويرمه-
مش ؛ تحقيق خصوصلر نه ده اعتنا ايتمه مش .

«اوافق فكلر» ده (۳۱-۴۷) صحيفه لر ده خلافت مسئله لر نى
يازمش ايدم ، بوراده يا كيدن تکرار ايتمك حاجت دگلدر . لکن
محترم مؤلفك بعض سوزلر نه ملاحظه لر مى عرض ايدم يم :
اولا : ۱۸۴ صحيفه ده (۸-۹) سطر لر ده ايكي قوس آراسنده
يازمش سوز زائد اولسه كرك ، چونكه خلافت جمهوريته منافی
دگلدر .

ثانياً : (۱۸۵-۱۸۷) صحيفه لر ده «خليفه انتخاب ايتمك
دينى بر وظيفه نوكل ، شرعى دليلی ده بوقدر» سوزى محترم
مؤلفك قلمنه مناسب دگل ايدى .

بله مأمول بر فائده يى كسب ايتمك ايجون اولور . اولگى صورت ده
قرض استهلاك ايجون ايدى ، شو قرض ايسه ، استحصال ، استثمار
ايجون اولور .

شو صورت ده قرض ويرمك يا احسان بويله ، يا خود فائده ده
اشترك اصوليله اولاييلور . هر برى شريعت اسلاميه نظر نده البته
مشروعدر .

شو ايكي نوع استقراضى بر نى ديگر ندن فرق ايتمك لازمدر .
هر بر نه مخصوص سرمايه لر تشكيل قىلوب بر نى احسان
بويله لکن اعاده ايتمك شرطيله ، ديگر نى فائده ده اشترك شرطيله
بضاعة اولوق صحتيله ويرمك لازم .

شو كونگى مدنيت بانقلرينك نظاملرى بر آز تعديل قىلنور
ايسه ، بانق معامله سى ايتكنجى نوع استقراضك عینی اولور . بانق
نقود صاحب لر ندن قرض آور ؛ طوبلاغش نقودى توفير يوللر نده
استعمال ايدر ؛ يوزده فلان قدر فائده آور ؛ نظام ده تعيين قىلنمش
حصه نقود صاحب نه اولور .

حصه معلوم ؛ نقود قانون قوتيله محفوظ ؛ ايكي طرفك هيچ
بر نه ضرر يوق . «تكافل عمومى» بر كه سيله هر بر طرف استفاده ايدر .
تريقات نمره سى اولوق اوزره ، مدنيت دنيا سنه معلوم اولمش
سيغورطه شركتلر نى ، بانق معامله لر نى شريعت اسلاميه اصوليله
يا اويله يا بويله حل ايتمك هر حال ده هر جهته ممكندر ، بله
شو كون معروف نظاملره گوزل گوزل تعديلات ويرمك
احتماللى ده بعيد دگلدر .

شو باب ده هر اش ممكندر ؛ لکن مسلمانلرك بر يره طوبلانوب
اش كورمكارى ، داخلى خارجى شو كونگى لحوالك اقتضاسيله ،
غایت آغردر .

داخلى مانعلرى ازاله ايتسه ايدك ، خارجى مانعلره البته غايه
ايدر ايدك .

لقد وجدت مجال القول ذا سعة
فان وجدت لساناً وافقاً فقل !

۴۱) اسلاميت دنيا سنده جنازه مراسمى حقتنه (۱۶۸-۱۷۲)
صحيفه سوزلر نه بن ده اشتراك ايدرم . يالكر روسياده دگل ، بله
بوتون اسلاميت دنيا سنده ، خصوصاً توركستان ده ، مصر ده جنازه
مراسمى غایت منفور بر منظره شكللر نى آلمشدر . او قبيح
عادتلى . او منفور جركتلر ابطال ايتمك اسلاميت نامنه البته
واجبدر .

۴۲) درست محترم مؤلفك (۱۷۲) صحيفه ده بيانى كى ،
اسلاميتك الك بويوك اساسى الك مهم عقیده سى توحيددر . شو وجود
عقیده سى ، توحيد عقیده سى بوتون علومك بوتون معارفك ،

حیات یالکز حریتله یالکز عزتله اولور. قدری، حرمق، اعتباری یوق ملتک حیاتنی یوقدر. مدنیت دنیاسنده اعتبارمز قالمادی؛ صداقت، دوستاق دعوی ایتمکن باشقه هنرمزده قالمادی. ذلتله حیاته آلشدق؛ دیگرلرک عدالتلری قابوسندن چیقار احسانلره ایله لشدک.

بویله حیاتندن بن بیزدم، طویدم.
وما للمرء خیر فی حیات * اذا ما عد من سقط المتاع

علاوه

محترم رضا افندی حضرتلرینگ «دینی واجتماعی مسئلهلر» یته انتقاد یازدم. انتقاد یازمق اوزی ده بر نوع بویوک احترامدر. انسان گوزل بر اثری دقتله بر قاچ ساعت مطالعه ایدر. هر مسئله سنه، هر سوزینه، هر سطرینه اهمیت ویروب، بر قاچ کون انتقاد یازار. شو حال مؤلفک ذاته ده. افکار عمومی حرمتنه ده البته احترام اولور.

بنم نظرم شویله در؛ هم ده حقیقت شودر. یوقسه، مهم بر اثری اهل ایتمک مؤلفنه احترام اولماز. مطبوعات صحیفه لرنده نشر قیلنمش فکترلر سوزلر حضورنده سکوت ایتمک یا تصدیق اولور، یا خود التفتاسزلق اولور. فرض ایده یک، ادبی انتقادده بر آز گناه واردر؛ لیکن انتقادک گناهی اهل گناهلرندن ییک دفعه دوندر.

بوکا کوره، «دینی تدبیرلر» انتقاد اولمق اوزره «اوفق فکترلر» ی یازمش ایدم.

بن ده گوزل فضیلتلرک هیچ بری یوق ایسه ده. روحم ده بر آز علویت واردر. فکرمی بوتون قناعتله تام حریتله یازارم؛ قلمم شخصی غرضلرک سوقیه هیچ بر وقت حرکت ایتمز، نفسانیت املاسیله. عداوت تلقینیه هیچ بر وقت هیچ بر کله یازماز. فکرم البته خطا ایده ییلور، بر دگل بلکه ییک دفعه خطا ایدر؛ لیکن وجدانم، قلبم هیچ بر وقت غرض لوئیه، حسد خبیله بویالماز. اوز حالته، اوز طبیعتنه، اوز وجدانه قیاس قیلوب اولسه کرک، میزان الافکار مؤلفی احدهادی افندی جنابلری ۱۲۲۴نجی «یولدوز» ده غرض ذلتیه عداوت لوئیه بگا تهمت ایتدی.

«یولدوز» جریده سی حقتده «ایدل» جریده سنک ۴۷۹نجی عددنده «بزده فکر دونلگی» عنوانیه بر مقاله یازمش ایدم. شو صوگ آیلرده چقمش «یولدوز» عددلری بنم او مقاله می قات قات تا کید ایتدی.

بن بر نیچه کتاب یازدم، لیکن هیچ بر وقت لیبه رالاق آرزوسی، ره فورماتورلق دعواسی بن ده یوق ایتدی. شو

ضرورتدن بویوک دلیل بولنورمی؟ بوتون تاریخک شهادتیه بوتون عصرلرک تجربه سیاه هیئت اجتماعیه ده بر رئیس بولنمق لازم اولدقدن صوگ. شو بویوک ایکی دلیل شرعیلک شرفلرندن مجرم ایتمک حاجتی اولور.

هیئت اسلامیه ده بر رئیس بولنمق، او رئیس صایلامق دینی بر وظیفه در. قرآن کریم شو ضرورتنی اقرار ایتمشدر؛ جنازه حضورنده خلیفه صایلامق عجله سی ده، ابو بکرک خلافتنه اجماع قضیه سی ده شو ضرورت دینه به شاهد اولاییلور.

(۴۴) ۱۸۹نجی صحیفه ده، ۳۹نجی ماده عباره سنده بر آز ایهام واردر؛ مطلوب دگل معنایی افاده ایدر. «اهل السنه والجماعه» سوزی تاریخی بر سوزدر. صوگره، عقیده مذهبیلرینک کلام فرقه لرینک برینه غایبه یولیه یا غضب طریقیه اسم خاص اولمق اوزره معروف اولمشدر.

اگر ۳۹نجی ماده ده اهل السنه والجماعه سوزندن معروف مذهب مراد ایسه، شو ماده معنی جهتیله بالکلیه اهمیت سز فائده سز اولور. بلکه مناسبت سز اولور، چونکه هر مذهب هر فرقه قرآن کریمله سنتله عمل ایدر، اصحاب کرامک یولنه سلوک ایدر.

اگر ده «اصحاب کرام یولنه سلوک ایدوب. قرآن کریمله سنتله عمل قیلوچی انسانلرک هر بری اهل السنه والجماعه در» دیمک مراد ایسه، ماده معنایی جهتیله غایت مهم اولور، لیکن «اهل السنه والجماعه دیب معروفلر در» تعبیری مناسب اولماز.

اولگی عصرلرده فتنلرک اختلافلرک سبیلرینی بیانده مؤلف حضرتلری اصابت ایتمشدر. درست، فتنلرک اکثری ایرانیلردن یهودیلردن ایدی لیکن اصحاب کرامک اولگی فتنلرک ایرانیلرک یهودیلرک گناهلری بولنماسه کرک. درست، ایرانیلرک یهودیلرک فتنلرینه حیللرینه مکرلرینه غایت بر کتلی زمین حاضرلنمش ایدی؛ فتنه اولقلوینی اختلاف تخمیلرینی ایرانیلر یهودیلر صاحبیلر، چه چدییلر. حسابی یوق معصوم قانلرله صوغارلمش اولقلر آز زمان ایچنده غایت دهشتلی عمره لر ویردی. فتنه، اختلاف، دشمنلک اهل اسلامک قبلرینه اسلامیت ایمانیله برابر ظامور صالدی، طولدی، قالدی.

شو احوالک دهشتی انسانی حیرت دیگرینه بر اقور.
(۴۵) خاتمه ده محترم مؤلفک سوزلرینه بن ده اشتراک ایدرم. درست، اسلامیت هم مادی هم روحانی هم دنیاوی هم آخرای بر دیندر. اسلامیت ده سعادتنی کورمک لازم ایسه، هر سعادت ده اسلامیتی کورمک ده لازمدر.
«دینلی بر حیات، حیاتی بر دین» شعازی گوزل شعارددر. لیکن حیات نه در؟

ایکی کتاب یازسه. رد فورماتور اولور. لکن بن شو کونه قدر ۲۵ دن آرتق کتاب یازمش ایسه مده، بوندن صوگ بلکه دها زیاده بازار ایسه مده، اوچوز بهایه ویریله چک رد فورماتورلق لقبیرنی اسلامیت شرفنه فدا ایدرم. بنم روحمگ عزتمه رد فورماتورلق لقبیری زینت اولاماز. نبی کریم محمدک فیوضات نبویه سندن فیض آوب طوروجی انسان - اوتورک کمانه مسکنت اللرینی اوزناماز.

دنائت قلمیله یازلمش اوفاق تهمتلر گرده، عفو قیلکدر. حماست قلمیله جواب یازدم.

«اوفاق فیکرلر» ی نشر ایتمده؛ «یاگنی مریدلر کوبه یشمک» مگری بن ده یوق ایدی. «بولدوز» رده اکتورینگ مقاله سسی برکه سنده «ایسکی مریدلرم» بنی براقسه. اینکو ساعت! کتابی سیده قدریه خانم حضرتلرینه تقدیم ایتمده؛ لکن «مادی ثواب» طبعیله دگل ایدی. رده اکتورک خیر دعاسنه احتیاج یوق.

«قیمتلی قدسیتلری بویوکلرک عتبه لرینه» قربان ایتمش رده اکتورک خیر دعاسی اوزی حقنده بلکه قبول قیلنور.

شو سنه ۱۱نجی «شورا» ده «رمضان ۲۹ ده کلی کسوف» عنوانیله بر مقاله یازمش ایدم. معلوم ایسه ده، آی باشلری حقنده شارع حکیمک عرفیله، نجومک اصطلاحنه ده اشاره ایتمش ایدم. هر اصطلاح امر اختیاریدر؛ هیچ بر اصطلاح ده طارلق یوقدر. اهل نجوم آی باشلرینی اجتماعدن حساب ایدر؛ شارع حکیم رؤیت درجه سندن اعتبار ایدر. هر بری حقدر، هر بری درستدر. شارع حضرتلری آی باشلرینی بدردن بدره، یاخود تریعدن تریعه قدر اعتبار ایسه ایدی، آیلر هان ۲۹-۳۰ دن کلوب، هیچ بر بئس بولنماز ایدی. «شریعی فن قانونلرینه تطبیق» دعواسیله شارعدن اختیار سلب ایتمک اقتدارینه حقمز بولنماز ایدی.

طبیعتک قانونیله فوننگ اصطلاحلرینی آیورمق تیوشدر. درستت شریعی طبیعت قانونلرینه تطبیق ایتمک مجبوریته بلکه وارددر. لکن فوننگ اصطلاحلرینی شارع حضرتلرینه الزام ولایتی هیچ کیم ده یوقدر.

نجوم حسابنده نهار مقدمدر، شارع عرفنده لبله مقدم اولور. شو ایکی اصطلاحک ده هر بری حقدر، درستدر. بویله خصوص صلرده تطبیق زحمتلری عشدرد؛ اختیاری سلب اولمق جهتیله. هر ایکی طرفک هر برینه جنایتدر.

شو سنه آوغوست ۸ده جمعه کون کسوف قازانده قازان ساعتیله بش ساعت بر دقیقه ۴۲ ثانیه ده تمام اولدی. غروب

«ملاحظه» می ده. اولگی «اوفاق فیکرلر» می ده یازدم، لکن فاناتیکلک کبی تهمتلردن قورقو خیاللری ده بن ده یوق ایدی. درست، «اوفاق فیکرلر» ده قرآن کریمک آیت کریمه. لرینی، اصحاب کرامک شرفلرینی. محترم سلفک قیمتلی خدمتلرینی، دینک اصوللرینی تام حریتله حمایه ایتم. نجات، عزت یوللرینی بیان ایتمده؛ فیکرده استقلال، فیکرده حریت فضیلتلرینه دعوت ایدوب. تقلید ذلتلرینه طعن ایتمده.

اگر قرآن کریم آیت کریمه لرینی، دینک اصوللرینی، اصحاب کرامک شرفلرینی حمایه ایتمک فاناتیکلک اولور ایسه، قبول ایتمده.

اگر محترم سلفک قیمتلی خدمتلرینی، فقه مذهب لرینگ بویوک فیکرلرینی، تصوف مکتبلرینگ دقیق فلسفه لرینی، اسلام عقیده سنگ ادبی جهتلرینی تقدیر ایتمک فاناتیکلک اولور ایسه، قبول ایتمده.

اگرده «سه زون مودالری کبی اوزگه روب طوروجی» اوفاق توفهک نظریه لره تقلید ذاتی لیه رالاق اولور ایسه، اویله لیه رالقی سزه براقدم.

بز حریت عصرنده، حریت دعواسنده ایسه کده. اعتراف ایده یک، اگ قوتلی تقلید بزی هر جهتنه استیلا ایتمشدر. بزم روحزده اسپردر. بزم فیکر زده اسپردر. اگ اوفاق فرضیه لرک، اگ دون نظریه لرک یا لگر اسملرینه آلدانوب، اگ مقدس اصولمزنی اگ قیمتلی خزینه لر می ویردک. اوفاق فرضیه لرک صدانرینی حکایت ایتمک لیه رالاق اولدی؛ مقدس قطعی حقیقتلره ایمان ایتمک تعصب اولدی، فاناتیزم اولدی.

فیکرک میزانی منطق اولمق، برهان اولمق لازم ایسه ده، «میزان الافکار» صاحب لری فاشنده فیکرک میزانی «لیه رالاق»، «فاناتیکلک» در. ایسکی حقیقتلری انکار ایدر ایسه. لیه رال اولور، حق اولور. ایسکی حقیقتلری قبول ایدر ایسه، فاناتیک اولور، نادان اولور، متعصب اولور.

بچه بازار جاتنده جیغه طورغان «بولدوز» رده اکتوری، اوزینگ طبیعتنه اوزینسک وجدانه قیاس قیلوب اولسه کرک، «توبه» کبی «ریا» کبی بویوک ذلتلرله بگاده تهمت ایتمش.

شو کونه قدر ۲۵ دن آرتق کتاب یازدم. لکن هیچ بر کتابی حریت دعواسیله رد فورماتورلق داعیه سیله یازمادم. قبول ایده ییم، اولگی اثرلرم ده حریت وارددر، دیه ییم. لکن «اوفاق فیکرلر» ده حریت قات قات زیاده اولدی. بچه بازار پولیتیکه سیله مشغول قالمش رده اکتور اقدی آگلامامش ایسه، عیب توکل. بزده «نام» اوچوزدر، «لیه رال» لافلردن دم اوروب بر

دقیقه سنده لیلہ باشلانندی . لکن شو ایله شوال لیلہ سی اولماز . چونکہ رؤیت درجه سنه حلولدن قبل شوال لیلہ سی باشلاغی محالدر . طبیعت جہتیہ محالدر . زیرا قر رؤیت درجه سنه شنبہ کون بالکڑ زوالدن صوگ حمول ایده یلور .

درست ، شارع حکیم حضرتلندن اختیاری طارتوب آلسق ، «رؤیتی اعتبار ایتمه ، اجتماعی اعتبار ایت ! لیلہ یی مقدم ایتمه . نہاری تقدیم ایت ! بوتون کوندوزی حساب ایتمه ، کوندوزک ایکی خمیله قناعت ایت !» کبی فرمانلرمزی ، پتربورغدن سلطان نامنه کوندورلمش پروتہست تلہ غرامی کبی ، مدینہ روضہ سنے کوندوره یلسہک ، او وقت رسد خانہ لک بربنہ یونہلوب آوغوست ۹۰دہ رمضان اوتوزدہ عید فطر نمازینی ادا ایده ییلوروز .

شو سنے عید فطر اختلافلی حقندہ مطبوعاتک مقاله لرینی اوقوب ، نظرلرملک سطحیلکنہ تعجب ایتم . الفبا کبی ابتدائی معلوماتی ده آگلاماق ، «فن قاعدہ سنے تطبیق» زعمیلہ شارع حکیمک اختیاریہ ہجوم ایتمک حضرتلرک ، محررلرک شائلرینہ لائق دگل ایدی .

امام افندیلر یاسین سورہ سینبی ہر کون تلاوت ایدرلرمی یوقی معلوم توگل . لکن ہر محتضرک فراشی ہر میتک جنازہ سی حضورندہ بر دفعہ البتہ تلاوت ایدرلر . یاسین سورہ سندنہ :

«والقمر قدرناہ منازل ، حتی عاد کالعرجون القدیم» آیت کریمہ سی واردر . شو آیتک معناسنہ امام افندیلر التفات ایتمشلمی ؟ یولدوزلرک ہر برینہ منزللر تقدیر قیلنمشدر . قرآن کریم دہ بالکڑ قرک منزللرینی ذکر ایتمک نہ دن ایدی ؟

دیہلم ، البتہ بر حکمت واردر ، بزہ معلوم دگل . حکمتلرینی آگلاماق ، دیہلم ، بزہ عیب دگل . لکن «حتی عاد کالعرجون القدیم» معنائلرینی بیلیمک البتہ لازمدر . بیلیمک البتہ عیبدر . اولیلہ ایسہ ، نہ در آیتک معناسی ؟

شو آیت کریمہ آیتک صوگنہ اشارہ دگل . بلکہ آیتک باشنہ اشارہ در .

مدینہ ، طائف ، مصر کبی یرلر دہ خورما آغاچلری اوزرنندہ ایسکی بوتاقلری کورن انسان ییلور : ۶-۱۲ ایلق اسکی بوتاقلر نازک «جیہ» کبی اولوب . بو کوریلگی ناظرک اوک طرفنہ ، ایکی اوچی صول طرفنہ اولور .

بوگا کورہ ، اسکی بوتاقلرہ تشبیہ قیلنمش حال - آیتک باشی اولوب ، آیتک صوکی اولماز .

بوگا کورہ ، آیتک ابتداسی اجتماع درجه سندن اولمایوب ، رؤیت درجه سنے حلولدن اولور .

«صوموا لرؤیتہ ، وافطروا لرؤیتہ» حدیثی دہ یونی تأیید ایدر .

ہر حال دہ ابتدایہ مسئلہ سی بر اختیاردر . انسانیک دہ اختیاری حر در . شارع حکیمک اختیاری ایسہ ، بزہ نسبتہ مقدسدر . رؤیتدن دگل ، بدردن اعتبار ایتمش اولسہ دہ ایدی ، البتہ قبول ایدر ایڈک . فن اصطلاحنہ تطبیق داعیہ سیلہ شارعدن اوزینگ ، قدس اختیارینی سلب ایده مز ایڈک .

بنم سوزلرمدن تعجب ایڈوب ، بنم نظر می ۱۵ نجی عدد «شورا» دہ ، ۴۵۴ نجی صحیفہ دہ تحفظہ ایتمش داملا مطیع اللہ حضرت جنابلرینہ جوابم شودر .

اجرام فلکیہ سیرلرینہ مراقلی داملا مطیع اللہ حضرت شوالدن برر آی مقدم یازلمش ، مقالہ سندنہ «شو سنے ہیئت چہ دہ شریعت چہ دہ رمضان ۲۹ کوندر» دعیش .

اجرام فلکیہ حرکتلرینہ مراقلی حضرت قلمندن شو سوز غریبدر . چونکہ ہیج بر آی حقیقی حساب دہ ۲۹ کون اولماز . بلکہ ۱۲ ساعت ۴۴ دقیقہ بر قاج تانیہ زیادہ اولور .

۱۲ ساعت ۴۴ دقیقہ یی کوکل دہ صاقلاب ، «آی ۲۹ کون اولور» دیمک بر اصطلاحدر . حساب آسانلی خاطرینہ قبول قیلنور ؛ لکن بر آی مقدم قطع قیلنور ایسہ ، خطا اولا ییلور .

محترم حضرتک «شوال ہیئت چہ دہ شریعت چہ دہ ، ۳۰ کون اولور» سوزی دہ مراق عجلہ سی اولسہ کرک . بلکہ بالعکس ہم شوال ہم ذی القعدہ شو سنے ۲۹ دن اولوب ، قربان عیدی اوکتابر ۱۶ دہ پنج شنبہ کون اولور .

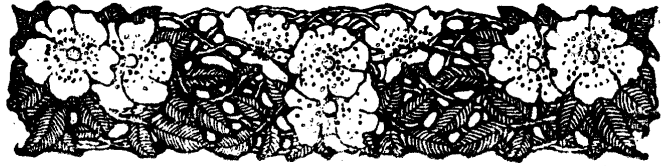
«صوموا لرؤیتہ وافطروا لرؤیتہ» حدیثی حقندہ جامع ازہر دہ آلمش «معلومات» کڑ مشہور خطا اوہامک غایت کهنہ بر نسخہ سیدر .

مصر فلاحلرینہ جامع ازہر غلبہ لککرنندہ اولیلہ وھملری آقروب باغرمق عیب دگدر . بزم استاذ محترم شہاب الدین المرچانی حضرتلر دہ شویلہ وھم ایڈی ، وھمیلہ برابر سفر ایڈی .

حدیثک حقیقتی ، رؤیتک وچھلری بوتون تفصیلاتیلہ «شریعت نیچون رؤیتی اعتبار ایتمش ؟» اسملی کتاب دہ بیان قیلندی . مطالعہ سنے تنزل ایتمش اولسہ کڑ ایدی ، شارع حکیمک «مقالہ مقدسہ» لرینی تجھیل اسلسلرینہ حمل ایتمک لازم اولمامش اولور ایدی . «آوغوست ۹ دہ روزہ حرآمدرا» کبی تھورلرہ مرتکب اولمق دہ لازم اولماز ایدی ؛ «آوغوست ۲۲ دہ آی

طوتولاجق» سوزینی تکذیب ایتمک دہ حاجت اولماز ایدی . یوقسہ . اجرام فلکیہ حرکتلرینہ مراق نشئہ سی زائل اولور . موسی جاراللہ . ۱۹۱۴ سنے . ۱۵ سننابرہ

نهانی عقلی عن امور کثیره
ر طیبی الیها بالریزه جاذب

اوشانداق:

لقد اتوا بحديث لا یبینه
عقل نقلنا من ای الناس تحکونه
فاخبروا باسانید لهم کذب
لم تخل عن ذکر شیخ لایز کونه

همده:

اذا رجع الحکیم الی حجاجه
تھارن بالذھاب وازدراره

کبک بیتلر موگا مثال بولورغه یازار. فقط تأسفکه معاصرلری
«معره» شیخینک شوندی معنالی فلسفه لرنندن استفاده ایتمادیلر،
حکمتلرینی موازنه قیلوب قارامادیلر. بلکه مونک جوهرلرینی
باشقهلرنک قارا ناشلری برله بر جمله که قوبیدیلر، مونک برله گنه
قناعت ایتمی عقیده سزاک، دینسزلک که نسبت یردیبار.

اولگیلرنک سوزلرینی تحقیق قیله بلو و عقل میزانیلرنندن
اولجاب چغارو کالانلرنندن محروم بولغان، صولک زمان مقلدلری و
مقلدلرگه مقلدلر ابو العلاء المعری که دشمنانق ایوب شغلنه لری،
اوزلرینک اولچاولرینه صیمی طورغان آدمی مجرد بوروتقی
آدملرنک سوزلرینی فونوغراف قیلندن تکرارلاب آئی دهریلک
و زندیقاق برله تهمت ایته لری، دیوانلرینی و اثرلرینی او قودن منع
قیلوب طورالر. ینه سی خلقلرنک دینلرینی عاقلیلر بولا...

اگرده ابو العلاء المعری بو کون ترلوب قیرندن قایتسه و
دنیا نی تیکشرسه اوز ماتمی بولغان مسلمانلرنی نیندی حالده قالدروب
اولگان بولسه همان شول حاللرنده و برگنه آدومده آله کیتمی
طوکوب قافانلقلرینی و مونلرنک عکسنجه مغرب خلقلرنک بخت
وسعدیت درجه لرنه منوب بتون دنیانی تسخیر ایوب طورغانلقلرینی
کورر ایدی.

درست، مسلمانلر موندن سیکز توقز یوز یلار الوک خرافات
واوھام برله نی درجده مبتلا بولغان و باطل هم ضلالتنی وحی
اورتده کوروب اشانوب طورغان، «عقل» غه بوی صونماغان
بولسه لری بو کوندده تمام شول حاللرنده دوام ایته لری بلکه اولگیلرگه
کورده بر آز کبری یاق غه کیتکانلردر. مونلر ایندی بو کونده
بورونگیلرنک و هم و خزعیلاتلرینی «علم» صانیلر، ال عقلسن
آدملرینی اوزلرینه دین باشلغی دیب اعتقاد ایته لری وشونلرنک باطل
سوزلری آرندن بارالر، شوشی روشده دوام ایته لری هیچ شبهه
یوق مونلر دینارندنده، دینالرنندنده محروم قالوب «خسر الدنیا
و الآخرة» که مصداق بولا چقاردر.

«وهم» برله «عقل» و آنلرنک اییه رچنلری

مشرق برله مغرب خلقلرینی چاغشدروب قاراو)

عرب شاعری و اسلام فیلسوفی ابو العلاء المعری: «انسان،
بر بری برله دائم نزاعلاشا و تارتقالاشا طورغان ایکی کوچ
اورتاسنده کون کیچزرگه، بری طرفینه میل ایته س ایکنجیدن
یراق بولورغه مجبوردر. بو ایکی کوچنک بزى «عقل» و ایکنجسی
ده «طبع» (وهم) در. اوشبو ایکی کوچنک هر بری انسانی اوز
طرفینه تارتوب طورادر و آزغنده مساهله قیلمی اوز نفوذینه
اییه رتور ایچون کونی تونی طریشادر. «وهم» که اییه روب «عقل»
غه التفات ایتمه کان کشی نادانلق و غرورلق غه توشه، شهوت
اسیری بولا و خرافاتی تصدیق ایته. بوزوق یوللرغه کره. شوشندی
بر حال برله مبتلا آدملرنک طوغری یول غه توشولرینه امید
کورلمی بلکه موندی کشیلر دنیاده یورسه لرده اولگان و بتکان
آدملر دفتزلرینه یازلار. اما طبع هم وهم که اطاعت ایتمه کان و «عقل»
یولندن آیرلماغان آدملر طبیعت سرلرینه واقف بولورلر، نفسلرینه
یرمالازلر، عالی فکولرنک خزینه لرنی آچا آلورلر. سیلر برله
مسبیلر آراسنده غی مناسب سرلرینه توشونوب یا گادن با گاعملر،
هنر و فنلر بلوب آکلاب طورورلر، ایس کیتکچ عجب نرسه لری
تابوب چیقارلر» دیشدر.

موندن توقز یوز یلار مقدم، شاعرلر فیلسوفی و فیلسوفلر
شاعرینک کوکلنده یورگان و آغزی برله سوبله کان فکری
اوشبودر. شول زمانده بو فکر، معره شیخینک باری خیالنده غه
اشله نگان و ظاهرده مصداق کورلمه کان بر نرسه (عملی توکل بلکه
علمی گنه) ایدی. شولای بولسه ده اول موننی برعاصمی بخت صورینه
کرتوب سوبله کیتدی و اوشبو خیالی فکریته بنا ایوب بیک کوب
وعظلم، نصیحتلر قیلدی. «اللزومیات» بتونله ی اوشبو اساس
غه بنا ایبولنگان دییولسه مبالغه بولماز.

عصا فی یدالاعمی یروم بها الهدی
ابر له من کل خدن و صاحب
فاوسع بنی حواء هجرنا فانهم
یسیرون فی نهج من الفدر لاحب
اذا ما اشار العقل بالرشد جرهم
الی الفی طبع أخذہ اخذ صاحب

همده:

مونگ خلافيچه مغرب خلقلري «عقل» كه حریت بيرديلر. تقلید چلبرلرینی بتولنه اوزديلر، هر نرسه نی اوز تجريره لرندن اوتكارر كه كرشديلر، نیندی كنه بر فائده لی نرسه حقنده خبر ایشته لر صوقرار تقلیدی قیلندن تقلید ایتوب توگل بلكه كوب مرتبه لر امتحان قیلوب قاریار. درست تابه لر شوندن صولغنه آنی قبول ایتلر. اوشبو سبیدن مونلرده «علم» اوسدی كالات كه ایرشدی، اوشبو «علم» برله هنر و صناعتلر نی، كسب و تجارتار نی آلهه ییازر كده موفق بولدیلر. بو كونده هنر و صناعات نفیسه، اصول اداره شول قدر ترقی قیلدی و شول قدر انتظام كسب ایتدی كه اگرده غزالی، قیرندن قایتسه و شوشی اشلر نی كورسه مونلرنگ انسان اشاری بوللورینی استبعاد قیلور، انسان اشلری بوللورینه اشانغان صوكنده اوزینگ: «لیس فی الامكان ابداع مما كان» دیب سویله ب كیتوی ایچون اوكنور هم ده: «اصلده اول سوز اوزمنگی توگل. آنی یونان فیلسوفلری سویله گانار ایدی، مین شوگا اشانومده و «احیا» كتایینه یازوب كیتومده بر آز آلداندم» دیب اعتذار قیلور ایدی.

مغرب خلقلری «عقل» نی استعمال ایتولری و «وهم» لر كه بیرلر اولری سبیدن طبیعتنی تسخیر ایتدیلر، یر یوزینه وصو اوستینه تصرف قیلورغه باشلادیلر، مغرب برله مشرقنی، جنوب برله شمالنی بر اوستال روشینه كیتوردیلر. یزده چابار، كو كگه اوچار، صوده یاشین روشنده یوریلر، یرنگ بر چیتنده اوطوروب ایكنچی چیتلری برله سویله شلر، بر بارمق باصو برله بتون شهرنی نورغه غرق ایتلر، تله لره صونگ اوستندن واسته لره صونگ آستندن یوریلر، مکتب و مدرسه لری، تألیف و تصنیفلری، عموما علم كه خدمت ایتولری، باصمه چیلق و كتابچیلق طوغروسنده غی حاللرینی سویلی آودن تلر عاجزدر. موگا قارشی مشرق خلقلری و خصوصا بو كونگی مسلمانلر، نی حالده لر؟؟

مونلر مغرب خلقلری قیلندن «عقل» نی استعمال ایتاولری بلكه «وهم» كه اییه رولری سبیلی بتون اشلری شوشی «وهم» دن عبارتدر. بو كونگی «مدنیت» ده بو كونگی مسلمانلرنگ اوچ تینك خدمتلری كرده دیب ایتوی مشكلدر. حتی اوستلرینه کیگان كولمكلری ده اوزلرندن ییگردك باشقه لرنگ اجتهادلری برله حاصل بولادر. ایندی باشقه سینه نی قالدی؟؟ آوروب خدمتی قاتشماغان برگنه نرسه مز بار. اول ایسه اوزمزدغی تامزدر. لکن «وهم» اسیری بولغانلر مز سبیلی مونی ده «عقل» برله استعمال ایته آلمی باكه باشقه لر نی تیکشرو، غیبت و نغیبت قیلو، سفسطه سویله و، مسلمانلر نی تضلیل و اكهار قیلوغه صرف ایتمكده مز. بز شوشی «تل» مزنی اشله ته بلو طوغروسنده ده مغرب خلقینگ

وصایتنه محتاجمز

شوشی حاللر نی مشاهده ایتكان و بلگاندن صولغ، قیرندن قایتوی فرض ایتولگان ابوالعلاء المعری نی اشهر ایدی??

افراط درجه ده قایغور و افراط درجه ده شادلانور ایدی. توفز یوز ییل مقدم اوزی طرفندن قانون اساسی قیلندن توزولگان: عقلنی استعمال ایتو سعادت وهم كه اییه رو هلاکت، مضمونده غی قاعده سینگ درست ایكانلیگینی كورگان و ذهنی طوغری یورگان ایكانلیگینی كوروب شادلانور ایدی.

مسلمانلرنگ اوز زماننده غی حاللردن آزغنده كوتارله آلمی قالدق لرینی و كوز اوكلرنده بولغان مدنی خلقلردن عبرت آلورلق فهمندن ده محروم بولغانلر لرینی كوروب افراط درجه ده قایغور و موگایور، كیمسنور و كوگلی صونور ایدی.

بو یر كه قدر بولغان سوزلر نی علمی اثرلرنگ برندن آوب یازغان ایدك. موندن صوكیلر نی ایسه اوز طرفنزدن الحاق ایتمز: «عقل غه اییه رو دینسزلكنی موجب بولادر» مضمونده غی فكرنی «وهم» اشله چیقارغان و اوزینه اییه رو چیلر قوللرینه قورال روشنده یرگان نرسه سیدر. «وهم» گه اییه رو چیلر، اوزلرینی دینی و «عقل» نی استعمال ایتو چیلر نی دینسزلر دیب اعتقاد ایتولری یك ایسکی زماندن یرلی بار ایدی. معره شیخی شوشی آدم لر نی:

اثان اهل الارض ذو عقل بلا

دین و آخر دین لا عقل له

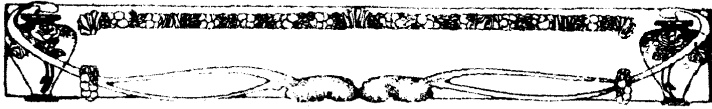
دیب هجو قیلهدر.

«انسانلر نی باشقه حیوانلردن آیورا طورغان خاصه، سویلی بلمكدر» دیگان دعوی ده «وهم» طرفندن اختراع قیلنغان اساسنز بر دعوی در. دنیاده غی حیوانلر هر بری سویله شه به لره (۱)، اوز سوزلری اوزلری ایچون كفایت قیلورلق درجه ده بولوب، مونلرنگ سوزلرینی انسانلرنگ آكلامولرنده ضرر یوق. بلكه انسانلر نی باشقه حیوانلردن آیورا طورغان نرسه «عقل» غه اییه ره بلو خاصه سیدر. بو طوغروده «عقل» حكمی اوشبودر.

«بو كونده آوروباده دینسزلك شایع» دیگان خبر و دعوی اوزی ده «عقل» دن ییگردك «وهم» كه اییه رو نتیجه سیدر. «وهم» گه اییه رو چیلر اوزلرندن باشقه لر نی خصوصا «عقل» نی رهبر و دلیل ایتو چیلر نی دینسز سانولری مشرقده ده مغربده عادتدر. مثلا: «وهم» اهللری «رینان» و «گوته» لر نی و آنلرنگ اهللرینی

(۱) «وورث سلیمان داود وقال یا ایها الناس علمنا منطق الطیر» (الذم ۱۶).

عەبەت آلا بىسەلەر مەسامان دىياسى ايجون عەبەت آورلق مەثلەر بار
ولەکن... ولەکن يو «ولەکن...» آخىرنى بازارغە کوچىرىشىمى.
ر. ف.

ھىندولرنىڭ زەھدىلى بىرلە اسرافلىرى

(علمى بىجوعەلدىن مەقتەبىس)

ھىندىستاندە بولغان ھىندو (بىرھىمىن) لىدە كى «زەھد» و
شونلىدەغى «اسراف» قەدر زەھد بىرلە اسراف ھىچ بىر قومەدە
كۈرلىگەننى اىشتولگاننى يوقدەر.

ھىندولرنىڭ مەلا (كاهەن) لىرى آغاچ قابقىلدىن اشەنگەن قاتىغ
كىوملەر كىيەلەر، جىوان ايتى اصلا آشامىلەر، آشانلارنى قاتىق سوت
و اولەن ھەم تولى تىشلەردەر. فەحش و سفاھتەن افراط درجەدە
صاقلانلار، يىلنگ كۈپرەك و قەلپىنى روزە بىرلە اوتكارەلەر، يىك آز
آشپەر، آيلەر بىرلە ھەملىلەر بىر سوز سويلەمى طورالەر. صەبر و
شىجاعتلىرى ايس كىنارلك درجەدەدەر. نىندى كەنە بلا و قضاىرغە
اوجراسالەر «اوف!» دىمەيلەر حتى توسلەرنى دە بوزمىلەر. دورلەب
يانا طورغان اوت ايجىنە كىروب يانوب اولەلەر، آزغەنە سقراتىلەر.

مونلرنىڭ اوشبو ھاللىرى آورويادە سويلەنە و ھىكايە قىلنەدەر.
لەکن ھىچ كەم اشانى و موندى اشلرنىڭ بولوى مەمكىن توكل
دىب مبالغە كە حمل قىلەر ايدى. صوڭ و قەلبدە آورويالولر
ھىندىستانغە كىرەلەر و آرقىلىسنى بوشى يوروب بىرەلەر و اوشبو
ھىندو مەلالىرىڭ ھاللىرىنى كۈزلىرى بىرلە كۈرۈپ شول طوغىرودەغى
ھىكايەلرنىڭ درىست اېكانلىگىن بىلەلەر و ھىرانغە قالدىلەر.

بىرھىمىنلرنىڭ مەلالىرى دە عواملىرى دە قان و جان قىيۈنى
زور كەنە اش صانادقلىرى ھالەدە اوز اوزلىرىنى اولدروولى عەبب اشدر.
حتى ضەيفلىكلەرى طەبىي بولغان خاتونلردە ايرلەرنىڭ جانسىز
كۈدەللىرى اوتغە صالئوب ياندرلغان و قەندە تىرى كۈيلەر نچە ايرلەرنىڭ
كۈدەللىرى يانلەرنە كىرەلەر و اوت ايجىندە يانوب اولەلەر. باش كەنە
خاتونلەر، باش بالالىرىنى يىتىم و اورامدە قالدروپ ايرلەرنىڭ كۈدەللىرى
يانلەندە اوزلىرىنى ياندرالەر.

شونىڭ بىرلە بىرلەر ھىندولردە بولغان اسراف دە چىكىز
درجەدەدەر.

ھىندولر، ياخشى آت ياخشى آربالارغە غە قناعت اىتمى
آقتامايلىرىدە يورىلەر، آقچەللىرى بولماسە يورتلەرنى بىرلەرنى رەھن كە
صالار دە آقتامايلىرىلەر آللەر و شونىڭ بىرلە اورامدەدە يورونى دىنانىڭ يىك

دىنسىزلىرى دىفترىنە قەد قىلەر. ھالبۇكە «عقل» كە اىيەروچىلەر مونلرنى
ھەر بىر دىنلىلەردىن اوستون دىنلى صانامقەدەلەردەر.

شونىڭ ايجون «آوروبادە دىنسىزلىك شايە» دىگەن سوزنىڭ
ظاھىرنە قاراب غە ھەم ايتار كە يارامى بىلكە آنى ياخشىلاپ تىكىشىر
كە و «عقل» مىزانى بىرلە اولچاپ قارارغە تىوشلى. ھىقىقت ھالەدە
«عقل» غە اىيەرو و آنىڭ بولنچە يورو انسانلرنىڭ دىنسىز
بولولرىنە توكل بىلكە دىنلى بولولرىنە سىيدەر.

اوزون تەجرىبەلەر بىرلە ثابت بولغان غە كۈرە انسانلرنىڭ عقللىرى
نى درجەدە ترقى ايتسە شول نەسبەدە ادب و انصافلەر ترقى قىلور،
كۈكلىرى ياخشىلانور، شەققەت و مەربانلىرى كۈچايور، جىوانلىق
صەفتلىرى ضەيفلەنور، خاقلىرى صافلانور، واق نرسەلەر كە اعتبار
اىتمى باشلارلەر. شوشى نرسەلەر نىڭ ھەر بىرى «دىن» كە باقىنلاشو
اېكانلىكى معلوم.

اگر دە «عقل». دىنسىزلىك كە سەبب بولسە ايدى قرآن
كەرىم، عقل اھللىرىنى شول درجەدە كۈتارمەز و اوز طرفقىدىن
سويلەنگەن غالى فەكىرلەر كە آملرنى شەھد اورنەنە طوتماز ايدى.

قرآن كەبك بىر و كۈك ياراتلوتى، كۈن و تون آراسىدە
اختلافلەر بولوب طورونى، صو اوستلەندە كىمەلەر يورونى، كۈكەن
بىغورلەر ياووب اولىگان يىرلەرنى تىرگىروب يباروونى، يىل و بىرلوتلەر
ھەم دە بىر دە بولغان جىوانلرنىڭ جىوانلرنى «عقل» اھللىرىنە عەبەت
اورتمەدە ذكەر قىلە طورغان مېارك كىتاب غە تابع بولغان مەسلەمانلەر،
غالى مەنلەر و قەمتى سىرلەر، ھىيات و مەبىشت ايجون ياردەملىرى بولا
طورغان فن و علملەر بىرلە شەغلەنە چىك بىر دە اوزلەرنە «وھەم» نى امام
ايتولرى سېيىدىن كىتاب دىباچەللىرى، شرح و ھاشىيەللىرى و يىك
تۈبان آدمەلرنىڭ جانسىز بىھىملىرى. مەناسىز خىياللىرى بىرلە شەغلەنوب
ھەم وقت ضايە ايتىدىلەر ھەم دە سەادت و كەلاتىدىن مەروم قالدىلەر. اما
اوزلەرنە «عقل» نى امام ايتوچى مەغرب خاقلىرى انسانلرنىڭ جىوانللىرى
واجتماعى ھەم عەمرانى ھاللىرى ايجون فائەدەلى بولغان عاملىرىنى، ھەز
و صناعتلەرنى او كىرەنوب و آچوب طورالەر، بىلگەنلەرنە كۈرە
بىلەمە گەنللىرى تامەجى بىرلە دريا نەسبەتەدە بولسەدە ھەر كۈن طەبىعت
سىرلىرىنى آڭگەلاب و شوشونلرنى مەبىشت كە تطىبق ايتوب
شەغلەنەلەر.

بالالىرى و ياشللىرى اوقور ايجون حتى چىكەنە كەنە شەھەرلەر كە
قەدر زراعت و تىجارەت، ھەز و صناعت مەكتەپلىرى آچىدىلەر، يىك
مەشكىل قىلەرنى آشخانەدە خەدمەت ايتوب يوروجى خاتونلەر آڭگەلەر
درجە سەندە يىكەلە شەردىلەر. «طلب العلم فرىضە...» فرمەينى
ھەرقىيا دىرلك بىرەنە كىتوردىلەر. بىھىتار بو ملتەر!...

مونلەر اشلى دە اشى دە بىلەر، راحەت كۈرەدە بىلەر. اكر دە

زور سعادتى حساب ايتنهز . كوني بويى آچ طورسا طوراما بر
ير كه باررغه بولسه اوز آقمامايلى بولمسه آقمامايلى ياللاب شوگ قرين
ياتوب بارادر . آقمامايلى ياللازلق آچهسى بولمسه بتون دنيا يانوب
كيتسهده اويدين چيتمى . عادتى ايزووشچق غه اوطوررغه خورلانادر .

قايسى ياشده نكاحله نو موافق ؟

(غلى مجموعه لردن آندى)

انگله ده بيك معتبر غز تهلردن بريسى «قايسى ياشده نكاحله نو
موافق ؟» ديب بر سوال باصوب شوگا قارشو خاتونلر ننگ . جواب
برولر ينى لوتنگان ايدى . مذكور سوال غه بيك كوب خاتونلر جواب
بيرگانلر . مونلر نى تفصيل قيلوب يازو زور بر كتاب تاليف قيلوغه
حاجت بولغانلقدن ، بز ، جوابلر نى توبانده كي روشچه بولوب گنه بو
يرده كورسه ته مز . بز ننگ ايچون جواب بروجيلر ننگ اسملرى
وعائله لرى ، اوقولر ننگ درجه لرى و آتالر ننگ . ايرلر ننگ منصبلر نى
بلو لازم توگل .

جوابلر نى اوشبو قسملر كه آيررغه ممكن :

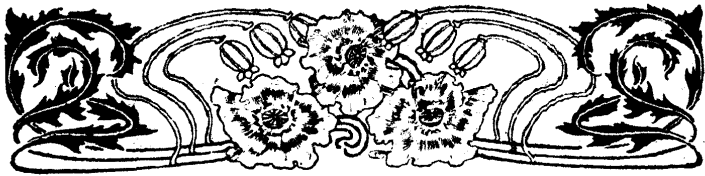
(۱) قزلر ننگ ۲۵ ياشدن مقدم اير كه چيغولرى يا گلش اشدر .
چونكه بو ياش كه يتمه كان قزلر هنوز بالالق زمانده بولوب اوز
وظيفه لرى نه ده وايرلر ننگ وظيفه لرى نه ده ياخشى بلوب يتكره آملير ،
جماعت برله بولاجق وظيفه لرى نى آكلى باميلر . اكرده بز ،
قرلرده ياشاساك (بدوى بولسه ق) ايدى بو نرسه لرى نى بلماسه كه ده
ضرر بولماز ايدى ، لىكن ايندى بز ننگ معيشتمز شهرلرده ياكه شهر
قيباندن قزيره لرده بولو لازم كيلد يكندن يوقار يده ذكر ايتكان
وظيفه لرى نى بلو ، بز ننگ ايچون برنجى درجه ده فرضدر . اول وظيفه
لر نى ياخشى بلوب يتشدر و يكرمى يش باشلردن مقدم ممكن توگل .
(۲) اير كه بارومز ايچون طبيعت طرفندن تكليف ايتولگانمز .
شوننگ ايچون ممكن قدر ايرته مردك اير كه چغوومز لازم .

(۳) اوستدن قاراغانده ياشلكنده نكاحلانو ياخشى كورله لىكن
بو تيوشمز بر اش . ياخشى معيشت قيلو مطلوب بولسه آغسوب
نكاح قيلو موافق توگل . ياش وقتده غى محبتده دوام بولمى .
اوشبو سيبدين ياش وقتلر نده ياخشى طوراما باشلاغان اير برله خاتون
نلردن كوبلرى ۲۵-۳۰ ياشلر آراسينه يتكان وقتلر نده بر برندن
ييزه باشلير . دواملى محبت آيچق ۳۰ ياشلردن صوك ميدان غه

كيله در . شوننگ ايچون . قزلر ننگ ۳۰ غه يتمى طوروب اير كه
بارولر نى موافق كورمىمز . اما ايرلر ايچون نكاح وقتى ۳۵ ياشدر .
شوگا قدر اويده نو موافق توگل .

(۴) اير كه بارو لازم بر اش بولسه ، نى ايچون عمر اوتكاروب
طوررغه ؟ ممكن قدر ايرته نكاحله نوررغه كبرهك . بو حكم قزلر
ايچون ده ايرلر ايچون ده بر . قزلر برله يگيتلر ننگ ياشلرى زورا يو
نستنده تردد وشبهه لرى آرتا بارا ، هر بر اشنگ ناچار وقورقچلى
ياغىنى تيكشزر كه « آلاى بولمسه يارار ايدى ، بولاي بولمسه يارار
ايدى » ديب هر نرسه دن شبهه له نوررغه باشلير . ياش ، نى قدر
زورا يا بارسه ، شوشى حال شول نستنده آرتا بارا . شوننگ ايچون
ياشلرى آرتقان ايرلر و قزلر اوزلرى ايچون ايدمش تابا آلمى
عاجز قالار حتى بارا طوررغاج شوشندى قورقولر كوچله نوب
بتولمى نكاحلانا آلمى قالار . ياش وقتلر نده آنى مونى تيكشرمى
يىكل فكر برله گنه نكاحلانىگان يگيت و قزلر بيك كوب وقتده
يىكل گنه كيلشوب كيتلر ويىك ياخشى عمر سوره لر . بر بر ننگ
عيلر نى كوب تيكشرمىلر . بيك كوب ياشلر حقيقت حالده عيب
بولغان نرسه لرننگ ده عيب ايكانلگىنى حساب غه آماولرى سببلى
بتولمى كورمىلر . ياشدن برر كه قوشولولرى سببلى بيك يىكل گنه بر
جان و بر تن بولوب عمرلك قاتاشوب اوقاشوب كيتلر .

(۵) ۱۸ ياشنده كي قز برله ۲۰ ياشنده كي بكتنگ نكاحله نولرى
طشدين قاراغانده بيك ياخشى نرسه . لىكن موندى اير برله خاتون
دنيا كوتو طوغر و سندن مبتدى و تجربه سز بولولرى سيبدين بيك
كوب مشقتلر كورر كه محكوم بولالر . كوكلار نده ثبات يوقلق
سببدين ييل او كغاينه يوريلر . ياش يگيت خفت بولا . خاتونلر ننگ
اخلاقىنى ، روحىنى تربيه ايتره كه كوچى يتمى ، يىكل فكر له وچن
بولغانلقدن اوز ننگ خاتونسز وقتى برله خاتونلى وقتى آراسنده
بولغان آيرمه نى بله آلمى ، اوز نى خاتون آماغان ياش يگيتلر
برله تيگه شدرده شونلر روشنده ييل قواررغه ، تيوشمز اورنلرده
يورر كه كرشه . اير ننگ آشاو ايچوو بوزوقلق مجلسلر نده يورويته
هيچ بر خاتوننگ رضا بولوب طورو احتمالى يوق . ياش قزلر ،
تجربه سز لسكلرى سببلى ايرلر نى اوزلر نيه باغلاب طوراما باميلر .
شوننگ ايچون ايرلرى خاتونلردن يالقوب باشقه اورنلردن راحت
ازله ركه باشلير . مونه شوشى اشلردن بالار و فلاكتلر طووا
و دنيا ننگ جهنم و قوغلرى شونده بولا . شوننگ ايچون كوب وقتده
اولگى محبتده ثبات بولمى بله كه آلدانودن غنه عبارت بولوب قالادر .
شوننگ ايچون بو طوغر وده صناو و تجربه لر حاجت كورله . اوشبو
سببلر ايچون قزلر ننگ ۲۵ ياشدن و ايرلر ننگ ده ۳۰ ياشدن مقدم
نكاحله نولرى موافق توگل .

شرع نظر نده دنيا، فقر، غنا، توکل هم کسب

۴

شرع نظر نده غنا - بايلى

فقر حقهده سويله نگان سوزلر، غنا - بايلى حقهدهده شرع نظر نيه کورسه تورگه ييتسه لرده غناناڭ خصوصى اوزى حقهده بيك چوق خبر هم اثرلر بولغانغه بز هم بر باب يازاچق بولدى . غنا اوشبو معارضه اطلاق ايتلور : (۱) هېچ حاجت بولماغانلىق . بو معنى ايله غنا الله دن باشقهده متصور توکلدر ، (۲) حاجتلرناڭ آز بوللوي . « الغنى غنى النفس » ديگان حديث شريفده گي هم : « ووجدك عائلا فاغنى » آيت کریمه سنده گي « غنا » لر اوشبو معناده در . (۳) حاجتى اوتى طورغان دنيا نرسه لرنيڭ کوبلگي ؛ « يحسبهم الجاهل اغنياً من التعفف » آيت کریمه سنده غنى « غنا » اوشبو معناده در . يعنى : « كیره كسئمه ولرندن جهلا آنلرنى باي - حاجت اوتهر نرسه لرى كوب گمان قيلورلر » (۱) .

۲ نېچي معنا ايله غناناڭ افضل ايكاننده نزاع يوق . اما

۳ نېچي معنا ايله غنا، ايسته بزم موضوع بحثمز شولدر .

الله تعالى « اسرى » سوره سنده : « ولقد كرمتنا بنى آدم وحملائهم فى البر والبحر ورزقناهم من الطيبات وفضلناهم على كثير ممن خلقنا تفضيلاً » ديمشدر . الله تعالى اوشبو آيتده : « بنى آدمنى تكريم هم تفضيل قىلدى » دى .

قاضى بىضاوى : (۱) معاد ، معاش اسبابنه تهدينى . (۲) بير اوزرنده گي نرسه لرگه تسلطنى ، (۳) صناعاتكه قدرتنى تكريمدن صانيدر . موگا بنا : معيشت بوللرني ، هر تورلى هنر صنعتلرني بلوب نهايت بايلىق حاصل ايتوب اقتصادى جهتنن اسير بولماو ؛ هېچ كنگ يد تساطنده ايزلمه و تكري تعالى نك تكريغدن بوللار . اوشانداق بىضاوى حضرتى « تفضيل » نى : « بالعبادة والاستيلاء » ديه تفسير ايتيه . غلبه ايله استيلانى كوبرهك باي كمشه لرده ، باي ملتدرده ، مغلوب و مستولى بولمقنى ايسه كوبرهك فقير ملتدرده و فقير كمشه لرده كوره مز .

تكرمز تعالى قرآن كرئينك بيك كوب اورانده « ملك » نك زور نعمت بوللوي ايله خبر بيرگان و آنك ايله امتنان ايتكان . از جملة : (۱) فقد آتينا آل ابراهيم الكتاب و آتيناهم ماسكا عظيما

(۱) المفردات فى غريب القرآن . ص ۲۷۲ .

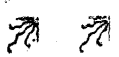
۶) اويله نو و نكاحله نو خصوصنده باشلرني اوچلوا ايتوب طوتارغه يارامى . بعض بر ۱۸ ياشنده گي قز ۳۸ ياشايدن ده آرتق تجربهللى بولادر . بلكه اويله نو طوغر و سنده غنى درست اوچلوا طبيى ضرورتلر ، عقل و تجربهلر بولوزغه تيوشلى . عقللرى كامل و معيشت هم اخلاق حقهده درست تجربهلرلى بولغان كشيلىر اوزلرلى تله گان و قتلرنده اويله نو موافق . طبيعت ياكه معيشت جهتنن بر ضرورت كورلسه . اول وقتده نكاح حقهده فلسفه لر برله شغلورگه كوب اورن يوق . اويله نوچيلر ايچون بزناڭ قشمزده بارى برگنه شرط بار : اول ايسه نكاح بولغاندن صوك اير برله ختون هر برى بر - برينه حرمت ايتوه ، عيبلرني عفو قيشو ، بر برينه ياردمچى بولو ايچون طرشودن عبارتدر . شول شرط برينه يتسه اويله نوچيلر كيرهك اون ياشنده بولسونلر و كيرهك يوز ياشنده بولسونلر . هېچ برينك اهميتى يوق .

شور : شايد شوشى جواب ، درستدك بولور .

شرع

طبيعتناڭ منفور منظرهلر نندن :

نهايتسز بولوب كيتكان ، مينم دشمانلرم نيدن ؛ آلارنك هر صولوش صاين ، ميگا اوچله نگانى نيدن ؛ مينم بولم آچق ، تيگز بولوب ، مينده باروب طورسام شولوق كيگ يولغه . كيرته لر قوروب كوچله نگانى نيدن ؛ يغاسام يولنك اوستنده كروب . كيتسه صواقلارغه يوغاتسه يول ازن ، قردن آداسنام تورلى ياقلرغه منه شونده ، مين آلارنى كوردم كولكيگه صابقان آلار شاد ير - يرل شونده كرشكانلر قوچاقلارغه . آلار پچراق چين كبي ، اوچوب ميندن كر ازيللر آلار ده قزغانده ، چغب ميني سوزليلر . ايمش « اول بلمى دنياده كيف ، حضور و طورمشنى - بزم طورمش ايله ، باقساڭ ! اوزين آرتق كورر » ديلور . ايندى سز مسكينلرگه ايتيم ، سزده بيت آدم اولى (اوغلى) . طوب طوغرى . نورداي توزولگان ، الله دن طورمش يولى تسكرينك بر وعدهسى ايچ يو : « لها ما كسبت » . ايدى كزچى ايندى برگه . حق يولندن بر يولى . عبدالخبير عبداللايف . « كركى » .

بولسه آئی اصلاح ایتمون، یعنی آرتدرسون. چونکه بر زمار شوک محتاج بولسه احتمال شونگ ایچون دینتی باشلاب خور ایچوچی شول بولور» دیگان (۱). اما نی قدر طوغری سوزلر!.. شیخ سعدی حضرتلری دیگان: طاعتک قوتی لقمه لطیفه ایله؛ عبادتک صحتی کسوه نظیفه ایله. آج قارنده قوت بولماس، بوش قولده مروت بولماس؛ فقیرلرده فراغت دل یوق، محتاجلرده جمعیت خاطر یوق. رزقلی عشا نمازبنه کرشدی، رزقمنز آش قایغوسنده قالدی (۲).

اصحاب و تابعین (رض) دن بیک بای کسه لر بولغانلر: بدرده حاضر بولغان صحابهلردن ابوطلحه الانصاری ایگ بایلرک بری ایدی. زبیر بن العوام حضرتلرینگ وفاتنده دورت میلیوناق ملکلی قالدی. طلحه بن عبیدالله جومارد هم بای بولوب، بر کونده الله یولینه بدی یوز مگ طاراتدی. ایکنجی وقتده بر فقیر قرداشینه سیکر یوز مگ کومش بیردی. بر کونکی طابشی مگ کومش ایدی، وفات بولغانده میلیونلر ایله بایغی قالدی. حضرت عثمان، عبدالرحمن بن عوف، عمرو بن العاص جنابلرینگ نی قدر بای ونی قدر جومارد ایکانلکلری حقتنده یازارغده لزوم یوق. بخارینگ استاذلردن بولغان لیث بن سعدنگ یلق ربیحی ۸۰ مگ ایدی دیرلر (۳).

امامز اعظم حضرت غایت بای بولوب سودا و تجارت قیلور ایدی. بر دفعه سودا وکیلی فقط بر سفرنده طابوشنغه اوپوز بیش مگ درهم کیترگان ایدی. فقط وکیلی: صائقانده بر کیومنگ عبینی ایتورگه اونوتقانینی سویله دیکندن اوزینه تیگان اولوش. اون بدی مگ یارمنی بتونله صدقه قیلغان (۴).

نی قدر زور بایلق ونی قدر نق صاقلانوا ایدی بز بر تینلک ساتو ایتسهک اون تینلک شبهه باصیحز!.. امام اعظم حضرتینک بر فقیر شاگردینه فقیرلک سببلی اوقودن طوقالماسون ایچون یوز درهم آقچه بیردیکی مشهور واقعه در (۵).

ایشته اسلامنگ ایگ قوتلی زمانلرنده ایگ محترم ذاتلرک بایلقلری و بایلقنی صرفلری اوشبو روشجه بولغان. (ایجدی بزم بو زمانغرده مال و بایلق غه محتاجلق کامل. مال بولور دولت طابولور ایسه ضرر ایتاز. الله تعالی که مال حسابنی بیرمک کم بلور

- (۱) مرقاة.
- (۲) حکمة جدیده کولتسی نک.
- (۳) شورا جذر ۱ نومر ۱۸.
- (۴) بصیرت، حسن عطا.
- (۵) آداب تعلیم، ص ۷۸.

(النساء، ۲) رب قد آیتنی من الملك... (یوسف، ۳) واذ قال موسی لقومه: یا قوم اذکروا نعمه الله علیکم اذ جعل فیکم انبیاء وجعلکم ملوکا (مائده، ۴) واولینا من کل شیء ان هذا لهو الفضل المین (نمل).

ملوک، ماللرغده جانلرغده مالک بولادر. بناء علیه مالغه، جانغه مالک بولو - یعنی غنا، حریت و ریاست تکری تعالی نک نعمتی، رحمتی و فضلیدر.

الله تعالی احزاب سوره سنده: «واورتمکم ارضهم و دیارهم و اموالهم و ارضالهم تطووها...» دیه باشقه ملتلرک: بیر، یورت هم ماللرینی میراث ایتو یعنی هر نرسه که خواجه هم بای قیلو ایله اهل اسلامغه امتنان ایتکان. اما فقیر قیلو، قولدن یورت بیرلرنی، ماللرنی آلو ایله، هر جهندن باشقه لرک قول آستنده قیلو ایله هیچ امتنان ایتمه گان.

الله تعالی قرآنده: «ربنا آتانا فی الدنیا حسنة و فی الآخرة حسنة...» دیه دعا قیلو چیلرنی: «اولک لهم نصیب مما کسبوا...» دیه خبر بیرد. عالم ساقلر: «آخرة حسنة سی: اسلام ایله قرآن؛ دنیا حسنة سی: اهل، مال بالادر» دیگانلر.

پیغمبریز حضرتی اوزینه اوزاق زمان خدمت ایتکان انس که. انس آناسی نک خیر دعا اوتوووی بونچه: «ای اللهم! مالینی، بالاسینی کوب قیل هم بیرگنکنی مبارک قیل» دیه دعا ایتکان (۱). یعنی: الله حضرتی اوزی مالنی صورارغه قوشقان هم پیغمبری ده ایگ سویگان کسه سینه مال صوراب دعا قیلغان. (بونده صوراونک فقط تل ایله گنه توکل، بلکه عمل گده مقارن صورو بولدیغی هم ده اسلام ایله برکت که مقارن مال صورالیدی خاطر دن چقارلماسن).

اوشانداق پیغمبریز بر ایرگه: «فقیرلک کیلودن ایلك بایلقکنی غنیمت بل!» دیگان، اما هیچ کسه که فقیرلکنی غنیمت بلورگه قوشماغان.

طاحه (رض): ای اللهم! بزگه مال هم جاه بیر، چونکه بولر بری برندن باشقه توزوک بولمیلر، دیه دعا ایتد بولغان. سفیان ثوری حضرتلری: «الکسی زمانده مال مکروه کورله ایدی. ایدی بو کون مال مؤمنک قالقایدر، بزم بو زمانده ایسه: حیاتنگ اکسیری، معیشتنگ تره گی، روحنگ قوتی، ملتلرک بردن بر حامیلیدر، اگر بو آقچه بولماسه ایدی بزنی قول سورتکچی اورنده یورتورلر ایدی. (رحمه الله تعالی.

سوزی نی قدر طوغری! کورهمز: بوکون مالسزلر، آباق سورتکچی چوپرهک حکمنده یوریلر). برهونک قولنده آزمی کوبمی مالی

ایدی. آنک یورزندہ لہو لعب و آنک امثالی ہیچ بولنماز ایدی. آدملرنک ہم مملکتلرنک بایولرینه ایک برنجی باردہ چیلر ایستہ بو حالدر (۱).

الحاصل بایلق شرع نظرندہ ممدوح ہم اثر رحمتدر. فقط بایلقنک ممدوح بولوی مطلقا توگل، بلکہ مالدن مطلوب بولغان فائدہ کورلگانده گنہ در.

مالنک ایکی فائدہ سی بار: (۱) فائدہ کیردک دنیوی کیردک اخروی بولسون مالکنک شخصینہ گنہ عائد ایسہ - خصوصی فائدہ؛ (۲) باشقلرغہدہ تجاوز ایسہ - عمومی فائدہ بولور. بونلر هر بری دنیوی هم اخروی بولمق اوزدہ دخی ایکی گہ بولنلر. مطلب اعلی مقصد اقصى بولغان فائدہ، اخروی فائدہ در.

توگل مالدنغہ، بلکہ هر نرسادن، بتون دنیادن، حیاتدن، دنیادہ چیکد کمز بو قدر ایمنگک و مشقلرنک هر برندن مقصوددہ شولدر «بقول بالیتی قدمت لحياتي» (فجر). «ومن اراد الآخرة و-هی لها سبعها وهو مؤمن فأولئك كان سعيهم مشكورا» (اسرى).

مالنی خصوصی دنیوی مصالحه: (۱) حیاتی صاقلار قدر صرف ایتمک فرض؛ (۲) اسراف و حرامہ کرمی، تنعم و تلذذگہ صرف ایتمک مباح؛ (۳) ترف بذخ و سفاهتکہ صرف ایله اسراف ایتمک حرامدر. «کلوا و اشربوا ولا ترفوا...»

عمومی اجناعی مصالحته، بعض مالده هیچ شرطسز نیسز - عشر صرف ایتمک. بعض مالده حاجت اسلیدن آرتو هم نصابه ایرشو شرطیلہ - ربع عشر صرف ایتمک لازمدر. آرتقنی صرف ایتمک مروت. مباح؛ قالدرمی صرف ایتمک ممنوعدر. «وأت ذا القربى حقه والمسکین وابن السبیل ولا تبذر تبذیرا... ولا تجعل يدك مغلولة الى عنقك ولا تبسطها کل البسط فتعبد ملوما محسورا». (اسرى).

خصوصی دنیوی مصالح، خصوصی اخراویدن مقدمدر. شونک ایچون مثلا: سفر، مرض وقتلرنده روزہ قویق، اضطرار وقتندہ میتہ اشامق حاللدر. «فن اضطر غیر باغ ولا عاد فان ربك غفور رحیم». (انعام).

خصوصی اخراوی عمومی اخراویدن هم عمومی دنیویدن مقدمدر. بناء علیه مثلا: ملت خدمتی دیگان بولوب فرضلرنی قویو، نهیلرنی قبلو یارامیدر. «يا ايها الذين آمنوا قوا انفسكم واهليكم نارا». (تحریم). «يا ايها الذين آمنوا عليكم انفسكم لا يضرکم من ضل اذا هتديتم» (مائده). ابدأ بنفسك فتصدق عليها... حدیث شریف.

عمومی اخراوی، عمومی دنیویدن مقدم. شونک ایچون

(۱) جلد ۲، ص ۷۳ دن ۱۰۵ گہ قدر.

بلکہ فقیرلک حسابنی بیرمکن ییکل بولور!... دشمنلرغہ دولتنی میراث قالدروب کیتمک دوستلرغہ محتاج بولوب یوز قرارتوب یورمکن یاخشیرا قدر. بایلق ایله: صدقه و احسان ایتلور، مدرسه و مکتب بنا قیلنور، شاگرد و معلملر تربیه ایتلور. دین هم شریعت بولینه بیرلور. اما فقیرلک ایله نیندی ایدگولک طابلور؟! (۱).

فلم ار بعد الدین خیرا من الغنی
ولم ار بعد الکفر شرا من الفقر
کل النداء اذا نادیت یحذلی
الا ندائی اذا نادیت: یا مالی.

هر نه قدر شرع نظرینی کورساتمه ز ایسده بو اورنده الکنکی بعض اسلام حکومتلرنک بایقلرینی بر قدر یازمق فائدہسز بولماسه کیردک.

جرجی زیدان «تاریخ التمدن الاسلامی» سنده (ج ۲) دیور:

مأمون و آندن صوکنی بر نیچه خلیقلر زمانده دولت عباسیه ناک صاف وارداتنک مقداری ۳۶۰ میلیون درهم راده لرندہ ایدی. شوندن ایلیی میلیون درهم قدر بعض اورنغه صرف قیلنوب ۳۱۰ میلیون درهم بتونی ایله بیت المال صاندیغنده قالدور ایدی. بو قدر کوب صاف واردات نه ایسکی و نه حاضرگی حکومتلرده کورلمه دیکی کبی بیت المانده بونک اوندن بری آرتوب قالغان بر دولت یوقدر. بونک اوستینه بو آقچه لر اول وقتده حاضرگی قیمتلرندن اوج اولوش آرتق قیمتده ایدیلر. مثلا: بوکون برنی صانوب آورغه بیتکان آقچه اول وقتده شول نرسه نی اوجنی آورغه ییته ایدی.

آنک اوستینه بو کونگی خزینہ وارداتلری منبعلرنک اول وقتده ییشن دورت اولوشی قدرسینک اسمی ده یوق ایدی. (مثلا: تیلیغراف، اسپیرت وارداتلری کبی).

بایلق ناک بو قدر کوب بولویونک مهم سبیلری اوشبولر ایدی: (۱) مملکتنک زورلغی. دولت عباسیه ناک زورلغی بوکون، اچنده نی قدر الوغ و بای مملکتلر بولغان بتون یاورویا قدر بار ایدی. (۲) اهلینک زراعت ایله اشتغالی. خلفاء عباسیه اهالی ایله کورکام معامله قیلدیلر؛ یلغه لر قازتوب، کورلر صالدروب، یولارنی توزه تدروب مملکتنی تعمیرگه طرشیدیلر. اهالی ده کورکامی طنچلاغاج اخلاص ایله زراعت گه کرشیدیلر. (۳) الکنکی خایفه لر ناک اقتصادلی بولورلی. جمله دن خلیفه منصور شول قدر اقتصادلی ایدی، که: کیوملرینی یاهاب کیر، اورنسز بر یاره ییله صرف ایتماز

(۱) شاکرداک آدابی.

عصیلر ایچون حفظ صحت

VIII

خلقسز و کیری بالا

بر طبیسنگ باش آورووینه، معده راحتسزلکلرینه دارو بیرو بله ننگنه قعاعله نمیچی، بالانگ تریبه و اخلاقی خقنده سوز قوزغاتووینه عجیله نوچیلر بلکه بولور شوگاز کوره بو توغریده بر مقدمه یازونی تیوشلی کوره مز: بر خسته آوزووندن ترانگاج آنک عائله سندن برسی کیلوب، آوزوچینگ خاقتی ده اوزگه رگه نلگن سویله گانتی دو قوتورلرغه بیک جش ایشتررگه توغری کیله در. — «دوقتور آفندی، اللهغه شکر خسته مزنگ خلقیده یاخشیلانا باشلادی. آنک خلقسزلنی ایندی جیگندن آشفان ایدی: ایگ اهمیتسز بر نهرسه ایچون، مثلا آشنی عادتده گیدن بر در مینوت صوگ بیتشدرگان ایچون تیلی کشی شیکلی دولی ایدی. یاخشی چاغنده برپسی نی بورچوررغه ده رضا بولامسه ده، آوری باشلاغاندن بیرلی یوق نهرسه لر اوچونگنه ده باریزنی توب طاشلی ایدی.»

خلق بوزولووی — جیکلک و قزولوق عصیلر ننگ بیک کوبسنده آورغان چاغنده کورنسه ده، خسته لگی بتکاج خاقتی ده آماشنادر. بو حاللر بیک ایسکی زمانلردن بیرلی معلوم بولسه لرده، نلگگی طبییلر خسته ننگ یا لغز مادی راحتسزلگی بله ننگنه مشغول بولوب آنک اخلاق جهتن دفنکه آماغانلر. ایندی طبییلق اشی ترفی ایتوب هر تورلی عصبی آورولر نق تیکشرله باشلاغاج، اخلاق جهتن تیکشررگه له وچی دوقتورلرده بولدی.

بزگه طبییلق یاؤزو یادن کرگانگه بز مونیده یاؤرو پالیدردن اویره نندک. حالبوکه ایسکی مسلمان طبییلرغه بو حقیقت کوبدن معلوم بولغان. آلا علم اخلاقنگ بر قسمن طبییلقدن صاناغانلر.

بالانگ خلقسزلانووینه قارشنی آنا آنا (مریبلر) ننگ استعمال ایسکان چاره لری کوب وقتده عقل و منطق غه صیمی طورغان اشلر بولا. بالانگ عصییلانووینه — خلقسزلغینه قارشنی آنا آنا ننگ طوررغه یا که معتدل قیلانورغه تیوشلی بولدقلری حالده، کوب وقتلرده موننگ بوتونله ی کیربسنی اشلر. چونکه بالانگ عصییلغی

مثلا: بو قدر علم که محتاج ملت بالالری، اعانه که محتاج مکتب و مدرسه لر بار ایکان، یوزلرجه روبله لر صرف ایتوب طویلر یاصاق. چه کچه کار و قازلر تویب قوناقلرغه یورشمک هیچ و هیچ درست توکلدر. «بل تؤثرون الحیاة الدنيا والاخرة خیر و ابقی» (اعلی). «ان هؤلءه یجبون العاجلة و یذرون وراثهم یوما ثقیلا» (انسان).

انسان مالیدن اخراوی فائده نی کورمه مک گناه، بخل حرام و قباحتر.

دنیوی فائده نی کورمه مک: ۱) اگر مالنگ فائده سینه توکل، بلکه ذاتینه عاشق بولوب، مالنگ فقط بولووینی غنه سهومکدن بولسه بخل و حرص در که ایگ قبیح صفتلدر.

۲) اگر مالغه مالنگ دنیوی فائده سینه و بتون دنیا نهرسه لرینه التفاتسزلقدن، منافع عامه که کوبره ک صرف ایتار که اقتدار تابع ایچون محبت باغلاسه زهد و سخادر که ایگ عالی صفتلدر. «ویؤثرون علی انفسهم ولو کان بهم خصاصة. و من یوق شح نفسه فاولئک هم المفلحون». (حشر).

امام محمد صلاح اژدانوف. (جه نه ی).

سفر:

بزده

گل طومانلرده، طومانلر تیک قویاش یاقرتقالی جیل طوزانلر طوزدرروب بوللرغه قوملر صالحالی تیک کورمه قرددشنی قرددش، یاطنی ده جیتلر دیمیم بیک یانا، صزلی یوره ک کوزده نده به شلر طامغالی کوب یوگورمکلر کیره ک مطلوبچه یول باره ق ایچون اش یوگورسه سوز چوقورلارینه توقتاب قالغالی فایده دیم، آداغغان، طاوشالمغان اشچهن کشی جیل بورانلرغه قارامی، جیلگن ایرلر بولغالی بو خیال دنیاسی کیک گویا امیدلر کورسه ته چن امیدلر قیلغاننگ قارشنی یوره کار بارغالی نیچه یلر بیت شولای، طا کلر شفقلر کورسه تب تون، طومان، جیللر آرالاش یاقتی کونلر بولغالی تیمر علی میرولییف. «قالتای».

صوزلمى . موندى بالار ضعيف ، ياقى ، هر نهرسه دن تيز اثرله نوجهن . ليكن طازا يوردكلى بولار .

موندن باشقه بر صنف طبعا خاقسز بالار بولا . بولار كوب وقتده قوللرينه له كنگان هر نهرسه نى واطارغه ، بهررگه تله وچهن بولار ؛ باشقه لرغه ضرر كيتودن . بيگره ك حيوانلرني ره نجهتودن ، ايده شلرى بلهن طالاشو وطار تقالاشودن لذتله نلر . كوچلى ، قوتلى بولار ؛ يا كفلرنيك قزللى ، طازا وتق آشاو لرى بلهن بعضا قاراب طور وچيني عجيله ندره لر . هر وقت حر كته نه سيلرى كيلوب طور . آغاچغه طرمانونى ، استينلرگه منونى ، ايده شارى بلهن صوغشونى ، خدمتچى لرني توبه له و- قيناونى ياراتار . اوزلرى باظر بولار . بر نهرسه دن ده قورقيلر . ليكن آچو و اوفكه نى اوزاق صاقلا وچان بولار .

مونده تعريف ايدلگان ايكنى تورلى بالا ، ايكي سي ده خلقسز لردر . ليكن خلقسز لقلرى ايكنى تورلى بولغانغه آلارنى دولاو اصولى آراسنده آيرما بولورغه نيوشدر .

برنجى نوع بالار - عصبي بالاردر . تيوشنجه تريه ايتكانده ، آرزو قانچنده كوب فايده كوررگه ممكن . بولارنى تريه ايتكانده ايك برنجى دقت ايدله چك نهرسه آلارنيك عصبلرن قوتله ندرودر . مونك ايك برنجى شرطى ايسه آشلرنى ياخشر تودر . عصبلرى ضعيف بولغان بالارنيك آشارى يومورقه ، ييگل و ميسز بالقار ، قزدرلغان ايت ، جيمش صولرى شيكلى قوتده كرتورلك هم طوقلقلى ده بولغان آشلردر . آق مابنى آق كومه چ اوستينه ياغوب بالاغه آشاتوده فايده ليدر .

اسپيرتنى اچماكلر نك طامچيسن استعمك قيلوده درست بولماغان شيكلى قهوه (кофе) ده فايده لى توكلدر . بيك ته مى ، يا كه بيك آچى ، بيك مايلى آشاملقار ، كيكان ايت و سبز لر ، آو ايتلرى ، سكمى طورغان بالقار ، ئولگره گان ، آور سيشلى به شللكار عصبي بالارغه آشاتورغه موافق نهرسه لر توكلدر . قوت كرتور ايچون قش كونى بالق مابى (тресковый жиръ) اچرگه يارى ، جهى كونى باشقه بره ر تورلى دارونى دوقتور تعين ايتنه آلور . عصبلرنى قوتله ندرر ايچون صو بلهن دارولانونى بر وقتدهده اونطورغه يارامى . بالارنيك چدى آلويته قاراب صو قوشو يا كه يووش كيدر (جهيه) بلهن تورنو يا كه به بله گان (فوفابكا شيكلى) يا كه جوندن ياصالغان بيه له لى بلهن ته نك هر ييرن ياخشىلاب اشقو عصبي اعضالرنى نغو ايچون بيك فايده لى نهرسه لردر . گيمناستيكه بلهن شغله نو ، قزلردد ، باقچه لرده اونوا بالارنيك عصبلرن قوتله ندرر ايچون ده ، آننگ خلقسز لانورغه هر وقت حاضر طور وچى كوكلن اشغال ايتهر ايچون ده كوب يازده مى نهرسه لردر .

آنى تريه له وچيگه ده يونغان بولا . بالارنيك طاوشلانوى آننگ كيفن يبارده . بو يرغن طوتماوى آننگ بوتون صبرن جيمرد . اول وقتده بالارنيك قارشوسنده غى آدم بر مريى توگل ، بله كه اوپكه له وچى ، بالادن قوتليردك بولغانغه ، آنى يودرق وچيق بلهن آنى طنچلاندررغه طرشوچى بر كشيدير . ليكن اول بالارنيك طنچسز لغنه آرندرا ، مريى تاغن فائده ايتنه آلدى . نهايت اول قاتياقندن فايده كيامة گان باب ، بالانى جومالارغه . آلدالارغه ، نه له نيندى وعده لر قيلوررغه كرشه ، مونه بر برسينه قاچا قارشى بولغان بو ايكنى تورلى معامله بالانى بوتونله ي جوده تدر .

آگر بالارنيك عصبلرى يومشاق وضعيف بولسه لر ، آگر قارشى كورسه تلگان موندى قاتياقار آكار بيك ناچار تاثير ايتنه . بالا بوتونله ي حر كسز . قورفاق و اويالچان يا كه اكغرا بولوب قالا . بالارنيك اوفكه و يوقبار طنچسز لقلرته قارشى تيوشلى بر اش ، آنى شول حالچه قالدروب اوفكه نك آخرنغه كوتهرگه كيرمكدر . قاچاغنده شوندى كونلر بولا ، همه عصبلر - بر برسينه سوز برشوب قويغان شيكلى - دوقتورغه كيله لر . بارسى ده تونه گن بيك راحت كون اوزدرد قلى حالده ، بوگون قايسينگ باشى آورى قايسن چه نجو آلا ، قايسينگ نزلرى حلسزله نه ، قايسيسى اول كيچنى هيچ يوقلاماغان بولا . قايسينگ طوقتاوسز سويله شوب طوراسى كيله ، قايسينگ بر سوزده ئنده شه سى كيلمى . قايسى بالارده بيرگنه كون ئلك طنچ بولدقلى حالده ، اول كونتى عصبي لالر ، هر نهرسه كه اوفكلى ، طاوش چغارازر . مريه سى بالادن ، بالا مريه سندن زارلانا .

درسى ، بو توغرىده عيب بالغز هوادهدر . اول كونتى بارو . ميترنگ درجه سى بايقاق توبهن ايكانى بانور ، يا كغر يا كه قارنيك ياقتلانوروندن خبر بيره طورغان بولوظلرنيك ده ياقتلاشقانلقلى كورنور . ايشنه عصبلرنيك راحتسز بولولرينه ، مريه نك صبرسز ، بالارنيك خلقسز بولويته سبب هواده غى يووشلك ، اليكتريك نك آرتوويدر . اول كونتى آلارنيك نهدر چاره غه كرشه لرده فايده سز بولور . عصيبلقغه استعدادلى بولغان بالا موندى هوادن هر حالده متأثر بولا . ايك ياخشيسى ايسه . ئلكدن بو استعدادنى بترونك چاره سن كورمكدر .

بالارنيك بورچولورنيكده تورى (نوعى) كوب بولا . قايسيلرينك خلقسز لانولرى صالام بلهن اوروب قاربتاغان صابون كو بگينه اوخشى ؛ تيز قاربتا ناده حاضر شيكه در . موندى بالارنيك خلقلر نده ثبات بولمى ؛ بوگون يامان ، ايرته كه ياخشى بولار . ليكن كوكللرى هر وقت ياخشى بولا ، طنچسز لقلرى اوزاقغه

دفع توهم (*)

(گلستان ترجمه سی حقدده)

ایدی شارح لرنگ (گلستان شارح لرنگ) افلاطونی اولغان سودی جناب لری «سینده بر غم اولماسه بزدهده هیچ غم یوق» دیگان معنای درست معنا و عبارت متحملدر دیگانی اوستینه مقام غه مناسب معنا ایکاندگینهده اشارت قویوب خطا دیورگه جسارت قیله آماغان بولسه سعید افندیگ بو توجیه نی «مینم زعمده خطا» و یا که «مینم فهممده خطا کورنه» و یا که «بر مشهورردک توجیهی بار ایدی آنی اختیار قیلنسه نیچوک بولور ایدی» کبی بر عبارت برله تعبیر ایته آلماینجه مطلقا خطا دیب قویوب قالماقنی بیک کیلوشوب یثار میکان؟

«گیرم که غمت نیست غم ما هم نیست» مصرعینه، بز «سینده بر غم بولماسه بزدهده هیچ غم یوق» دیب ترجمه قویبدق. دیمک: استهتام تقدیر قیلمااینچهده درست اعتقاد ایتدک. بو اعتقادمز تقلیدی بولمااینچه فقط اوزمزنک جائز و محتمل توتقان بر معنای ایدی.

مذکور حکایت ایچنده کی درویشنگ پادشاه غه «سینده بر غم بولماسه بزدهده هیچ غم یوق» دیب خطاب قیلوی غمسنز لکده اوزن پادشاهغه مساوی طونوی درویش لر قصه سنده و شعر لر نده بیک کوب واقع اولوب و تکرار قیلنوب یورگان حقیقتلر جمله سندندر. بلکه آلا گها پادشاهلردن ده طنچ بر حالد بولغانلقلرن شعرلری برلهده بلدره لر. بر درویش یالان آباق حج که بارغانده نی دیگان؟ (شیخ سعدی گاستانندن).

نه باشر بسوارم نه چواستر زیر بارم
نه خداوند رعیت نه غلام شهر یارم

غم موجود و پریشانی معدوم ندارم
نفسی میزنم آسوده عمری میگذارم

مونک اوزمزنک طرفدن قویولغان کویل ترجمه سی:

تویه که منمیعن مین هم قاچر کینی یوک آرقیمن
رعیت (بوددن وتبعه) پادشاهی توگل نه پادشانگ قوایمن مین.

بوغیمه برده قایغرمیم باریمه هیچ ایسم کیمتی
راحت راحت یاشیمینده عمرنی اوزدرامن مین.

مونه بو توجیهمزده درویش اوزینک غمسنزلکن دعوی

خلقسن بالالرننگ بوتون طوروشاری بیک ترتیبلی ردهوشده اوزارغه کیره کدر. اشله وی، اویناوی، یورووی یوقلاوی، آشای اچووی هر کوتتی معین بر ساعتده اشله نورگه تیوشدر. بالانگ خلقسنلانووننه - طیناقسنلانووننه وقت قالدرماس ایچون اول مکتب که بارماغان کونلرنیده، سبق اورنینه آگار بر اش یرو مصلحت بولور.

شولایتوب بالا بر یاقدن یاخشی آشای، دائمی گیمناستیکه بانو دارولر سبیلی قوتله نوب، ایکنچی طرفدن هر بر اشی معین بر وقتقه بیلگیله نوب ترتیبلی ردهوشده یه شه رگه کونکسه عصیلقدنده قوطلور. هم باشقلر ایچونده اوزی ایچونده بیک اوکهایسز بولغان قزولقدنده آزاد ایتلور.

ایکنچی قسم، یعنی خلقسن بولوبده طازا بولغان بالالرنی دوالاو بیگره کده جیتودر. شولایده بالانگ طبیعتینه موافق دوا قیلنسه اصلاح ایتونی قابلدر. موندی قوتی کیره گندنده آرتق بولغان بالالرنک آشاولرنده، قوتنی آرتدروچی آشاکوب بولماسقه تیوش. ایتلی آشلر، یومورقه کبی ندرسه لرنی بوتونله ییرمه سکه، بالانی سبزه گنه آشای ایتره رگه کیره ک. نوغظ بورچاغی شیکلی ندره سهرنی ده بیررگه یارامی. گیمناستیکه ممکن قدر کوب بولورغه تیوش، حتی بالانی آرتاچق - طالچتدر اچق قدرلی بولغاندهده یاری. صوبله ن دوالاو موندی بالالر ایچونده فایده لیدر. عموما نیروالرنی طنچلاندر وچی - تسکین ایدوچی دارولر فایدادن خالی توگلدر. ع . حظی .

شعر:

قورچاق اوینی...

«ئه لاده قرقدن اوزمادم» دی اول طاغن بر قز آلا،
کوبده طورمی، ایسکیسون - اولگیسون طاشلی - صالا...
«اول بیت اون بیش یل طوروب، بتکان وایسکرگان ایدی،
به ملری کیمکان - آگا قارچق توسی .. کرگان ایدی.
اما بومی؟ بو - ماتور یهش قز ئه لی... قورچاق ئه لی...
بیتلری طولغان، قزارغان... بیک صلوی بیک آق ئه لی.
نرسه که اولگیسی؟ کیتسون - طغزلاب یوره - سون؛
یهش خاتون - بابل یاننده ات کیک اول اورمه سون!»...
«قولده ایرکم بار چاغنده، مین تایم نیشلیم» دی اول...
«یهشنی آغاچ، قارتتی طاشلا رغه کتایده کوب - دی - یول»...
قارا مییوق - «تاشکنده».

قیسه‌ده پادشاه آتون بزرگانه آنک آتونی آتوب یا آماو مسئله‌سی
 واول درویشنگ جن درویش بولوب بولماو مسئله‌سی ایکنچی
 بر مسئله بولوب قالادر. (بلکه پادشاه درویشنگ قناعت‌لیگنه محبت
 ایتوب بزرگان بولوی ده احتمال).
 دخی استفهام مقدر بولماغان توجیهده ایکنچی احتمال‌ده
 بوق توکل. اول اوشبودر: درویش «سینده بر غم بولماسه
 بزدهده هیچ غم بوق» دیب پادشاه‌غه خطاب قیلوی استفهام مقدر
 بولغان توجیهده‌گی کبی پادشاهدن نرسه صوراماق غرضی برله
 بولوب لیکن بو خطابی جدی و حقیقی خطاب اولماینچه بلکه
 مطایبه طریقی برله ایتولگان وهرل قاتشقان ادعائی و تهکمی (درویش
 اوز اوزن غم‌سز دیب تهکماً ایتکان بوله‌در) بر خطاب بولوب
 باری بر «مضمونی سؤال‌گه راجع بولوب قالور. و درویشنگ ده بو
 سوزی پادشاه‌غه قزق کورونوب و خوش طویلوب پادشاهده بر
 قایچق آتونی صوزغان بولادر. بو فهم‌نی سعدی حضرت‌لرینک
 «ملک را این کلام خوش آمد» دیگان سوزی قرینه اوله‌رق تقریه
 ایدر. چونکه پادشاه‌غه بو کلامنگ هرل و مطایبه‌نی مشتمل اولدیغندن
 خوش کورنه‌جه‌گی هر کم‌گه معلوم‌در. چونکه استفهام مقدر
 بولغانده‌گی کبی توغریدن توغری کدایلقنگ هیچ برده نزاکت
 و پادشاه‌غه خوش کیلوردای بر نرسه‌سی کورنی. چونکه «مضمونی
 مطلق کدایلق و صورانودن غنه عبارت بولوب قاله‌در. مونده هیچ
 نزاکت یوقدر. فقیر اوزین پای دیب تهکماً ایتو مثالاری قایغولیلر
 قایغم بوق دیب تهکماً دعوی قیلو نظیرلری هر لسانده مبدولدر.
 مونه بز لسان فارسیده مستعمل بولغان شیوه و محاوره‌گه
 (بلکه اهل لسانک مشافهه و مواجبه تحاطیرینه) موافق تابوب بو
 توجیه‌نی قیلدیق. بولماسه بزده استفهام چغاره تورغان معنی‌گه
 مراق ایتسه‌ک ایدی «ای آنکه باقیال تودر عالم نیست * گیرمکه غمت
 نیست غم ماهم نیست» شعرینه کویلی ترجمه‌نی استفهام‌لی توجیه‌گه
 موافق ایدوب: ای بختلی پادشاه بختکده سبگامهمدم (تیک) بوق *
 سینده بر غم بولماسه بزدهده مه بر غم بوق؟ دیب هیچ اورینه
 استفهام ایچون موضوع بولغان «ه» لفظن غنه آرتدر ایدک.
 یا که بالکلیه ایکنچی کیگردد بولغان بجز غروضنی اختیار ایدوب:
 بختلیدکده عالمده نظیری اولمیان پادشاه! سینک غمک یوغیسه
 بزده هیچ بر غمده یوقنی؟ دیهر ایدک. و یا که بخت و اقبالکده
 تیگی اولمیان ای پادشاه! سینده هیچ غم اولماغاجده بزده هیچ
 غم یوقنی؟ دیهر ایدک. منه آلی حاضرده تله‌گان کشیلر بو
 معنی‌نی آله‌ده اختیار لریدر.

بو شعر ننگ مصراع اولندن مقصود پادشاهنک شول کیچه‌ده
 بیک کیفلی بولوب حتی شول کیچه‌دن آرتق کیف و صفالی هیجده
 اوزینه مخصوص اولغان بر وقتی بولماغائینی مبالغه طریقی ایله بیلدر.
 مکدن عبارتدر. «مارا» دیگانه «را» تخصیص ایچون اولغانلغندن
 (مونی اثبات ایچون قواعد فارسیه تیکرلسون! یا ایسه گلستان
 شرحی «سودی» دن قارالسون!) مصراع اولنک معناسی بزگه
 مخصوص اولغان و قتلر ایچنده بو وقتدن‌ده خوشراق بولغان دیناده
 هیچ بر وقت یوقدر. ایدی بولای بولغاج یعنی موندی کیفلی وقت
 پادشاهنه مخصوص ایدکی مصراع اول برله دعوی قیلغناچ بزنگ
 مصراع اول‌گه بزرگان معنی مز (یعنی کویلی ترجمه‌مر) «بز کبی
 وقتی خوش اولغان بو جهانده اصلاً بوق» کویلی مصراع‌سی نی
 قدر موافق معنی بولوب چغادر (مستمع‌ده فهم آز بولماو شرطی
 ایله) (۱).
 مصراع ثانسی اولان «کزینک وید اندیشه» واز کس غم
 نیست» دیگان سوزندن مقصودی پادشاه اوزینک شول مذکور
 کیچه‌سینده بیک طنح و خاطر جمع اولوب هیچ کم طرفندن
 تشویش و کدری اولماوینی بلدرودن عبارتدر. بو مقصودینی ده
 بزنگ: «یاخشی یامان ایله هیچ اش کسه‌دن هم غمده بوق»
 دیگان کویلی مصراع‌مز بیک یاخشی آگلاناتدر. آگلارغه طبع
 مستقیم و عناددن کوکلنک سلیم اولویغنه کیره‌ک. «اندیشه» لفظینک
 توب معناسن «تبیان نافع در ترجمه برهان قاطع» اسم‌لی فارسی
 لغت کتابی بویله بیان ایده‌در: «اندیشه فکر خیال و ملاحظه
 معناسنده اولوب قورقو خوف و خشیت معناسنده هم کیلور».
 دیمک بو اوزی لفظ مشترک اولوب کویلی ترجمه‌گه کیلگانه هم
 بو معنالرنک بر سنگنه بیروب ترجمه قیلغانده ایکنجیسی ده محتمل.
 لیکن متروک قالودن صاقلا توب بیت (شعر) ننگ روحینه خال برمی
 تورغان غنه قیلوب بر عام وهر ایکی معنایی شامل اولغان اش لفظن
 کیتروب «یاخشی یامان ایله هیچ اش، کسه‌دن هیچ غمده بوق»
 دیب ترجمه قویولدی هم مقصود بولغان معنی‌ده آگلانه ایدی.
 چونکه پادشاهنک هیچ کم برله و یاخشی، یامان کشیلر برله عادی
 بر اشی‌ده بولماغاج غم و غصه‌سی بطریق اولی بوق ایکانلگی بیک
 معلوم بر حقیقت بولوب قالادر (البته مستمع افندیلرده فهم ودانش
 بیک یوقه بولماو ویا که بر غرض خسیس تابلماو شرطی ایله).
 بز بو کویلی ترجمه‌نی گوزللیگی ایچون ایتدک.

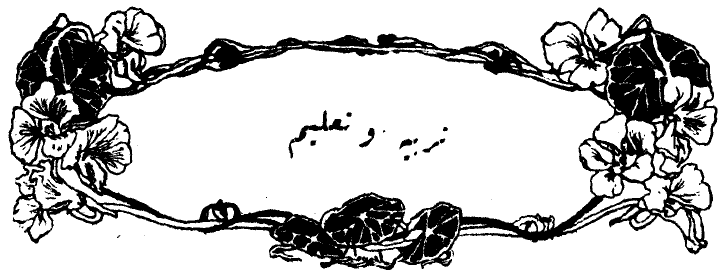
(۱) شیدا دیگان شاعر: «مستمع را گر نباشد فهم ودانش مشکل
 ست لفظ نامأنوس ومعنی نازک وتقریرکج» دیبه‌در ترجمه‌سی: «سوز
 ایشکوجی آدمده علم وادراک (فهم ودانش) بولماسه مشکل و بیک قیون
 بولور چونکه لفظلرنک نامأنوس ومعنالنک نازک وتقریرلرک قشوق طوبولور»

«مارا ایجهان خوشتر اوزین یکدم نیست کزینک وید اندیشه
 واز کس غم نیست».

بولماسه بز که حرفیآردهک ترجمه قیلساق یا که اراده قیلغان بولسهق
 «بز که خوشراق بو وقتدن اسلاهیج بر وقت یوق؛ یاخشی یاماندن
 خرف هیچ کمسهدن بر غنده یوق» دیه رایدک. ینه بز: «دامن
 ازکجا آرم که، جامه ندارم» ترجمه سنده ده «کیومم بولماغاج مینده
 ایتاک نیچوک بولسون؟!» دیب ترجمه قیلوب شروط الصلاة
 ترجمه سی کبی (بر قاراغه بر قارا) اولووندن صاقلانوب صرف،
 تاتار شیوه سینه ومحاوره لرینه موافق ایتوب ترجمه قیلغان ایدک.
 لکن بو نزاکتنی آگللاجی قایدده؛ بز آنک حرفیا ترجمه سینی ده
 بله در ایدک (لکن استه می ایدک) آنک حرفیا درست ترجمه سی
 «ایتاک قایدن کیریم، کیومم یوق» دیگان سوز ایدی. (دیمک
 سعید افندیگ ایتاک قایدن آلم، کیومم یوق دیه کورساتکان
 ترجمه سی اوزی خطادد. چونکه بولای ترجمه نک درست بولونه
 (اوز مسلکینجه حرفیا ترجمه قیلغانده) «دامن ازکجا گیرم،
 جامه ندارم» دیگان فارسیجه عبارت کیرهک بوله در (دیمک که بزنی
 اورشوب اورشوب یاگلش ترجمه که کوچلهب اویراتکان بوله در
 حتی اوز مسلکینده مخالف حرکت ایتکان بولا). مونه اوشوندی
 حالرنی کورگنده مشفقو حضرتلری: «بی تمیزیهای مردم از
 سخن پیدا شود پسته بی مغز اگر لب واکند رسوا شود» دیگان.
 (آخری بار) «گلستان» نی ترجمه قیلورغه تله وچی.

مکمل روشده بلو ایچون، اول نهرسه نک بعض بر جهتلری بز که
 معلوم بولورغه کیرهک. آنه شوندی معلوم جهتلر یاردمی بله
 بز اول نهرسه ده کی موگا چاقلی مجهول (بلنمه گن) جهتلری بله
 طانشامز و شولای ایتوب بز آک وتصوورلر مرنی کوبه یته مز، یعنی
 معلوماغزنی آرتدرامز. بز طانشا تورغان نهرسه لر نک بز نک
 ایچون معلوم، هم مجهول جهتلری بولوی سایه سنده گنه آلا رغه
 حیگل وسیزماسدن اعتبار ایتو ممکن.

معلومات، نی قدر کیکیسه، اعتبار ایچون بولده شول
 قدر کیکیسه بارا. مثلا، تاریخدن خبرسز بر شاگرد ایچون زور
 بر تاریخی واقعه نک ده گویه اهمیتی یوق؛ اول آندی واقعه لرغه
 اعتبار ایتمی. اما تاریخدن یاخشی معلوماتی بولغان شاگرد ایسه
 بیک کچکنه بولغان تاریخی اوزگارشلر که و شول حقدده غی ملا.
 حظه لرغه غایت تیز اعتبار ایتو. دیمک، آتا آنالر بالاغه بر حقدده
 معلومات بیرر که تله سهر هم اوزلری بیرر چک معلوماته بالانی
 اعتبار ایتدرون ایلاسه لر، اول حقدده بالاغه معلوم بولغان
 جهتلردن سوز باشلا رغه هم شول معلوملر نی مجهوللر بله طوتاشدروب
 آکلانا بلورر که تیوش. شولای اوق، معلم و معلملر ده شاگردلر که
 اولده بیرلگان درس بله بیرله چک درسنی برر که قوشوب آکلانو
 کیرهک. شولای بولغانده غنه شاگرد، یا که به له کی بالا، آتا آنانک
 هم معلم و معلملر نک سوزلرینه اعتبارلی بولار. بز که معلوم
 وطانش نهرسه لرده، مثلا، هر کون کورنوب طوره تورغان اوی
 جهزلری وباشقه یورت نه بیرلری، بز نک اعتبار مرنی جلب ایتو
 آلمیلر. اوی ده تزلوب طورا تورغان عادی روشده گی اورندقلر
 یاتندن بز هیچ اعتبارسز اوتوب کیته مز.

روح تربیه سی

اعتبارلی بولورغه یاردم ایتو تورغان چاره لر.
 بز هر وقت وهر نهرسه که بر توری اعتبار ایتو آلمیمز.
 بزنی قزقدزه، روحزغه آزق بیرر تورغان، حاصل روحی
 مندرجه (содержание) لر نی آرتدرا تورغان نهرسه لر که وحالرر که
 بز عموما اعتبار ایتوچان بولامز. آندی نهرسه لر بزنی اشکلکی
 بولورغه و فعالیتلک طرفینه یونالته. مونک عکسنجه، روحمز
 ایچون بر نهرسه ده بیرر تورغان معنی سز نهرسه لر که ومعناسز
 حالرر که بز اعتبار ایتیمز، بز تله سک ده آندی نهرسه لر که
 اعتبار ایتو بز که بیک قینغه توشه.
 بز نک روحمزده آکلر وتصوورلر طودرا تورغان نهرسه.
 لرکنه بزنی روحی اشکه سوق ایتو آلا. البته، بر نهرسه نی

آندی عادی وطانش نهرسه لرده بز نک اعتبار مرنی جلب
 ایتسون ایچون، اول نهرسه لرده بر اوزگارش یاساو کیرهک. مثلا:
 شول اوق اورندقلر نی برده ایکنجهی ترتیب بله (آودارب، یا که
 آیاقلرن یوغاری کوته رب) قوبسه، بز آلا رغه اعتبار ایتمی کیته
 آلماس ایدک.

مثلا: اوقو نهرسه لر نی، بز که گهرچه معلوم بولسه لرده،
 آلا رنک ترتیبلرن اوزگارتب، یا کا مثاللر قوشب سویله نهرسه لر
 بز اول نهرسه لر که تاغی ده اعتبار ایتو آلامز. شاگردلر بله
 برر که لهب اونکان درسلر نی تکرارلاغان چاقده بو حالنی بیگردک
 اعتبار ایتو کیرهک.

بالاغه یا که زور کشیکه بر حقدده معلومات بیرگانه، اول
 معلوماتک اچنده طکللاجی نک روحی ایچون کیرهکلی آزق واهمیتی
 ماده بولویونه بیک اعتبار ایتو کیرهک. براوک نهرسه و بروک
 حقدده غی معلومات بعض بالاغه روحی آزق بولا. اما بعض برده ی

اوزینک اشینه، آورو آدمگه قاراغانده، اوزاغراق وقت اعتبار ایته آلا.

شولای اوق قوه اختیاریه هم اوز اوزن اداره ایته بلولرده اعتبارلی بولویلقنک شرطلندن در. یوغاریده نیشلگان، مستقل اعتبارغه خوجه بولو ایچون، بز که قوه اختیاریه (сила воли) کیرهک بولا. شول قوه اختیاریه (اختیار قوتی) یاردمی بلهنگنه کیرهکلی سانالغان ندرسه لر که (که رچه آلا ردقتمزنی جلب ایتماسه لرده) بز اعتبار ایته آلامز.

مونده سانالغان، اعتبارلی بولونک چاره لری تریه ایچون ده تعلیم ایچون ده غایت اهمیتلیدرلر. تریه ده ده هم تعلیم ده ده شول چاره لردن فائده لاغی ممکن توگل.

بالا تریه سنده عائله

حیث ماتدن بولغان بر خاتوننگ یورش طورشی، طبیعی، اخلاق و اطواری بالانک اوز ملتی یورش طورشینه. اخلاق و اطوارینه بتونلهی باشقه بولوون کم انکار ایتره. مثلاً: معصوم بر تاتار بالاچغن بر خاخول خاتونی قولینه طوتدرساك نلگی ایتکانلر من غام اورنینه کیه ده طورادر. چونکه آنده تورک حسی، تورک روحی، تورک قانی و تورک موکلی یوقدر. بر اوردهک یومر قه سن طاق آستینه اوطورتوب (وشولای ایتو برله) بر طاق چیشی کونو، نی قدر عبث بر اش ایسه، بر تورک و مسلمان بالاسن چیتلر قولینه طابشرغاننگ صوگنده اول بالانک بزنگ مطابقه موافق بر تورک و مسلمان بولوون و بولاچغن کونو و شونی امید ایتو آندنده عبث بر اش اولسه کیرهک. زیرا بالاغه نانسکه بولورغه آلتغان اجنبیهنگ (کیرهک قایسی ماتدن بولسه ده بولسون) طرر و حرکتندن، اخلاق و عاداتندن، شغل و فعللرندن بالانک نلوشسز قالوون او یلاب قارارغه ده یارامی، مونک شولای ایکنی کون کبک بر حقیقتدر.

درست اول اجنبیه اوزینک تکفیل ایتکان وظیفه سنه احتمال خیانت ایتمس، اول طوغورده مینم سو ظنم یوقدر. آنک پاك وجدانی آندیلرنی کونارمه سلگنه وار تکاب ایتمز سز لگنه اشانام. شونک ایچون: «طوقته فرصت بار چاغنده بو بالانی فلاندهی یاصیم ئلی، تگاندهی بولغه کرتیم ئلی» دیب سو استعماللرده بولونماس. بو یاغنه امنیت ایتوب بولادر. فقط اجنبیه ایندی نی قدر طرشه ده اوزینه طبیعت بولوب کیتکان اخلاق و عاداتندن، طور و حرکتندن آیرلا آلماس، آیرلورغه طرشه ده موفق بولا آلماس. کوکلندن وجدانی ایله اول اشلرنی قیلماسقه طرشیدنی

ایچون اول کبره کمی تورغان و قزقسز بولغان بوش سوزلرگنه بولوب قالا. دیمک، بز معلومات بیره تورغان ندرسه قای برده ونک اعتبارن جلب ایته، اما قای بر کشینک (بالانک) اعتبارن جلب ایته آلمی. مثلاً: زورراق شاگردنگ اعتبارن جلب ایته تورغان درس یاشرک شاگردنگ اعتبارن برده جلب ایتماسکه، بلکه (یک آور بولغانلقدن) یاشرک شاگردنگ اچگنه پوشوررغه ممکن. هم کیریسنجه. بالانرنی قزقده و آلارنک اعتبارلرن جلب ایته تورغان ندرسه لر زودلر و زور شاگرد ایچون معنی سز و قزقسز بولورغه هم اعتبارلرن برده جلب ایتماسکه ممکن. شولای اوق، ساده غنه کتابلرنی هم حکایه و مثالرنی دقت بلن اوقوغان بالار اهمیتلی و تیره معنی لی کتابلرنی دقت بلن اوقو توگل، حتی آلارنی اوقوغاتی ده اعتبار بلن طسکی آلمیلر. زورلر ایسه تیره نرهک معنی لی کتابلرنی دقت بلن اوقوسه لرده، بالار قزغا تورغان ساده راق کتابلرنی اعتبار بلن اوقورغه اورسنلر.

بزده کی طویغو و میللرده اعتبارلیقغه تاثیر ایتلر. روحزده کوبرهک وقت حکم سوروجی میل و طویغولرغه مناسبی بولغان ندرسه لر که وحاللرگه بز هر وقت اعتبارلی بولامز. مشغول ایتوجی و قزقدروجی ندرسه لرگه بز هر وقت اعتبار ایتمز. مثلاً: ملطفچی کشی صونار و اولار حقنده بر ندرسه ایتسه، اول آگا حاضر اعتبار ایته باشلی. اوزمننگ سو بولکی طوغانمز یا که دوستمز حقنده بر سوز ایتسه، بزده حاضر دقتلهب طکلارغه کرشه مز. بالار و شاگردلرده ندرسه یا که سوز آراسنده اوزلری یاراتقان یا که قزققان ندرسه حقنده ایتسه لر، حاضر آگا اهمیت بیره هم اعتبار ایتلر.

تائیرلرنگ قوتلی بولولری ده اعتبارلی بولونک شرطلندن سانالورغه تیوش. درسه چافده صنف تاقه سنده غی یازولر آچق بولسه لر، معلمنگ سوزلری آنق ایتسه، هم شاگردده بتون صنفه ایتدروب جواب بیره، طکلارچی شاگردلرده اعتبارلی بولالر. درسهک هم اشله وگه قوماچاولی تورغان ندرسه لرنگ بولماولری ده اعتبارلی بولورغه یاردم ایته تورغان سبیلردن سانالالر. هیچ بر ندرسه قوماچاولامسه، اعتبارنی، مشغول بولغان اشکه یونالتو بیگل بولا. شونک ایچون بز اوقوغان، یازغان هم باشقه بر اش بلن شغله نگان چاقده اولاغراق برگه اورناشورغه طرشامز.

ته تنگ سلامت بولووی ده اعتبارلی بولورغه سبب بولا. سلامت کشینک کوبرهک وقت کوکلی طنچ بولا و شونک سیلی آگا اوزنده کی اعتبارنی اداره ایتو بیگل بولا. سلامت کشی

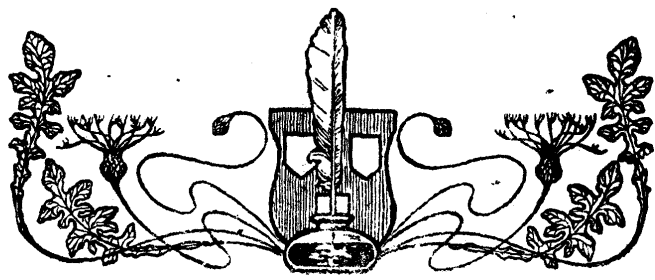
دینده مبالانسزلق آرتادار. آرتدقی غیرت ملیه و دینییه زوال بولادر. کبار صنفی چوچقلرینک ملیت و دیاتتی اوگرنمزدن اول فرسکلردن یانلرینه آدقلری ایرکک و قادین ترییه چیلر ایله بیچاره یاورولرکک بسبتون علاقه ملیه و دینیهلرینی ضعفه اوغراته رق اسلاماق و تورککک ایله اولان علاقه لرینی کیسه رک کندیله رینک اولاد لرینی ترییه ایده میه چک قدر ترییه سز، دین و ملیتده نه مرتبه مبالانسز جاهل کسه لر اولدیقلرینی اظهار ایده لر... الخ» کتاب المواعظ ص ٢١. مدرسه حسینییه مأذونلرندن: عبد الحمید المسلمی.

خالده، اوزی ده سیزمه سدن من غیر شعور شولارنی یاصاب و اشلهب باتقانن اوزی ده بامیچه قاور. اول غیر اختیاری بر نرسه در. عادت و عادت ایوب آلتغان فعللر قاقغان قازق برله بر ایندی. آلا رنی کیته رو، یاننگدن موقت اولاروق قالدروب طور و امکان خارچنده بر نرسه در شونک ایچون افندیمز عایه الصلوة والسلام حضر تلی: «طاوولرک اورنلرندن قوزغالوب کیتولرینه اشانسه کز، اشانکزا فقط بر کشینی عادتندن و عادت ایوب آلتغان فعللرندن و عمللرندن آیرلدی دیسه لر قطعاً اشانما کز، چونکه اول طبیعت بولوب یرلشه و جبلی بولوب کیته در» دیه بیورمشدر.

چیت ملت خاتونلرندن بالارغنه نانکه لر، مریه لر آلوب قارادیغمز و تجربه ایوب کوردیگمز یوق ایسه ده تورکیاده بو تجربه ایندی اوزدی. فقط بو تجربه لر آلا رنک لهنه بولوب چقمادی. عثمانلی تورک لری و بیگ ره کده کنج لرینک طبیعی و فطرتن یوغالتماغان اوز تورک قزلرینه اویله نمیچه جعلی و طبیعیلیکن چغوب قالغان فرانسوز قزلرینه اویله نولرن - تورک قزلرینک اوقوماناغندن اول مذکور کنج لرگه یارارلق بولوب یتشمه ولرندن کوره لر و شونی سبب و عله ایوب طوتالر. قسماً بوده یعنی معارف نسواننک ناقصانی ده سبب اولا بیلور. مونی انکار ایتمیز. فقط ملی

قزلردن اجنبی و غیر دینده بولغان قزلرینی ترجیح ایته درجه سینه یتکان بو آوروغه اول سیبلرکنه کافی توکل. مونده باشقه سیبلر ازله نورگه تیوشیلدر اول سیبلر ایسه تورک کنج لرینک فرانسوز نانکه لری. فرانسوز مریه لری قولنده اوسولریدر. مریه قوچاغنده آلتغان اورلقلرینک بر وقتنی شطمی قالولری احتمالی یوقدر. عثمانلی تورک لری بالالرینی اجنبی ملت قولینه تابشروب و آلا ردن ترییه لندروب کیدیلر. فقط مونک اوزلرینه بالکلیه ضرری بر چیر ایکانن بو کون توشونیدلر. شونک ایچون اوز خاتون قزلرن حقیقی بر مریه ایوب یتوشدرو چاره لرینه کرشیدیلر. طار فکری، حقیقتدن خبرسز، هر نرسه نی دین کوزلگی ایله قاراب، دین

قالبنه صوغارغه باراتا تورغان صنفلیغه توکل، بلکه یاورویا علمینه و آنک ترقیات و صنعتته عاشق بولغان صنفلرده اوز بالالرینک اجنبیه لر قولینه طابشرلوب آلا ر قولنده ترییه له نوب اوسولرن ضرری ایکانن اقرار و تصدیق ایتیدلر و بناء علیه معصوم بالالرینی اجنبیه لر قوللرینه طابشرماسقه کیردک ایکانن آگلاب آدیله وشول اشلرکک بر یونینی تابارغه یوللر ازلی باشلا دیلر. استانبول ده جامع ده مسلمانلرغه وعظ و خطبه سویله ر ایچون تعیین ایبولگان زور علمادن عبدالله افندی افغانی حضر تلی عثمانلی تورک لرینک بالالرن چیت ملت مریه لرینه طابشرولری طوغرو سنده منه نیچک دی: «ایشته بو سببندرکه تورک لر پینده کوندن کونه فرانسوزلرنی تقلید،

مطبوع اثرلر

صبر القرائة. بو کتاب، مکتبلر مزنک کوبوسنده درس ایتلوب اوقولغانلغندن بیک معلوم بر اثر دیر. شونک ایچون تعریف قیلوب اوزون بازارغه حاجت یوق. مونی ایندی شاگردلرده معلملرده به لر، فائده لی بر کتاب ایکانلیگینی هر کون تجربه قیلوب طورالر. حاضرنده ایکنچی جزئی باصلوب تارالدی، اولگی جزئی کبک مونسندده گوزل حکایتلر، معنالی مقاللر، اخلاق غه دائر مثللر، واقعه لرینی کوزلرگه کورساتورلک روشده گی رسملر برله طولیدر. مرتبی مدرسه حسینییه ننگ سابق معلملرندن صنعت الله افندی بیکبولاط و ناشری ده قازانده «معارف» کتبخانه سیدر.

برنجی معلم. ایکنچی معلم. تورکی و عربی النبالر اوگره تور ایچون احمدیف و غفورف افندیلر طرفندن توزولگان اثرلردر. ناشری: احمد گرای حسنی و شرکاسی بولوب حقلری ١٠ تیندن.

انشاء در سلمی. عباس سیف اللین طرفندن ابتدائی مکتب شاگردلری ایچون ترتیب ایتمیشدر. رسملری ده بار. ناشری: احمد گرای حسنی و شرکاسی بولوب حقی ٢٥ تین.

رسمی جغرافیا. آسیا و آفریقا، آمریکا و آسترالییا حقنده در. مرتبی: عبدالرشید فخرالدینوف بولوب ناشری: احمد گرای حسنی و شرکاسی در. حقی ٣٥ تین.

جایله وونی صاغناغنده

قایدغنه کیتدی بزنگ کوزدن
جه یلوب گنه باتقان جایله ولر؛
اوبناب، کولوب، جوگروب، تیرلهب شوب،
چور قورأتوب یه به یله ولر؛
حیر دو بورلهب چققان موکلی تاوش
ایرته بلهن جلقی کیلگانده،
کوکلنده گی شادلق یوزگه چغوب
اوطرغان چاق قمز اچکانده؟
قورایچی نی آوب موکلاندروب
اوطرغان چاق قورای اویناتوب،
ماتور آتور منوب، یورتوب جیلوب
یورگان چاقلر اورال بویلاتوب؟
آلا جورغا حیتوب، آگرن آتلاب
منگان چاقلر تاونگ تاشینه
قهرگنه توشکوری بو دنیاغه
کملر حیتدی جایله و باشینه؟
ایله نه ده اوسکان ماتور قاین
چکغراتوبده یه بایله رگه
جایله ولرده کیتدی، مالر بتدی -
ایندی قالدی صاغنوب سویله رگه
اوجماخ کبک ماتور ای کیگ جایله و
بزنگ قولدان چغوب کیتدک بیت!
نیک یغلیسن باشقرد، قوی، یغلاما،
اوزک صاتوب آشاب بتدک بیت!

فتح القدير.

..

دوغری سویله سوزیگی، ایشلیگی قیل دوغری!
«دوغریه یوخدی زوال» این سوزیدر - دوغریدر.
نه قدر کوستره مایمون حرکات و سکینات
آدی مایمون. ایشی تقلید و اوزی اوغریدر.
ثقة المحررين. «صدای حق»

اشعار

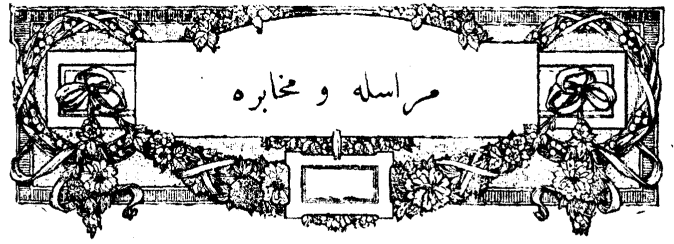
منفادن

نهرسه طرنی، آی بو کوکلم، کماگه ره نجی، صزلانا
کماگه نهرنی، نیک بو صقری، نیک بو طنعی، نیک یانا
بر زبانی اوت یاغامی آنده به شریوب کروب
ئهله بر یلانمی تشلی، چه نچه، زهرینه مانا
حسیاتی باشده، دیلر فن چیلر، بلیم، نیچون
کوز یومالر، کیسته لر تگرینگ معجز کوچن
باش صنچ اول، بار عذاب نگ مرکزی یورده لک یورده ک
نیدی اوتلر! بر قاراغز آقظاروب کوکره ک اچن
بر گواه عقلم مینم نیک آهمه صالغن غنه
طب طنچ اول، بولسه ده بار کوکره گم یالغن غنه
طویغوسز، دوستلر کبک اول، معشوقه لرده ی صووق
هر اوچهری فریادمین باهایلر ظن غنه
یارچی، جر اخ، کوکره گمنی، چه چرده مس، کییکان قانی
آچی قلبمنی اچدن، آچی، طابطا، ایز آنی
آچی شول کییکان زهرلی اوتلی قوزنی آسانا
آچی، طاشلا، بو غریب ننگ بر طنجلانسون جانی.

نیشله دم مین، نیک بوزارلر بحر ظلمتده یوزو
نیک یأسلر، نیک بو تیکلی شوملی لوحه لر صزو
مک جنایت نی کوترگان بر راهب که کوچ منی
بر غرورغه، بر ظلمغه، بر خیانتکه توزو
بر میگرمی بولدی قسمت یش اوچون لعنت آلو
مولک اوچون منفور بولوب ایلدن قاچو، چولده قالو
بر مینم محبتهم می بولدی تقییمه سبب؟

آزمی بولدی ایرنی دیسی سن اوراب اوظقه صالو
منفالرده چردی، بتدی کوبی ایرلرننگ باشی
توشدی ییرگه بر سیسز کوبی کوزلرننگ قاشی
یوق، گناه بو، توبه، توبه، زور عیب بو، کیچیلک
بر نفاقه توزمی ایلگه چه چرده تو «خورلق» یشی.

علی راهب.

مراسله و محابره

پو کورمه . « اصول جدیدہ » ظاہر بولغاندن سوک « جن » نی انکار ایتوچیلر و « آی » ده کشیلر بارلغینی سویله وچیلر بولا باشلادی . حقیقت حالده « آی » ده کشیلر بارمی؟ دنیا، آدم بالاری ایچون مخلوق بولسه آی ده دخی مخلوقلر بولو ممکنمی؟ « جن » دیب نیندی مخلوقلرغہ ایتوله . آنلر قایدہ طورالری؟ آدم بالاری روشنده عائله تشکیل ایتلر می، ساتو آو کبک کسبلر برله شغللنه لرمی؟ آنلرغہ اسلام دینینی کملر تبلیغ ایتہ در؟ اعتقاد و عملده قایسی مجتهد مذهبنده لر؟ مکتب و مدرسه لری بارمی؟ مسلمانلر روشنده بر برینی اکفار و بر بری اوستندن دانوس قیللر می؟ عسکرلری، غویبرنا و اویازلری بارمی؟ شوشی مسئلهلر حقنده جواب یازو کزنی کوته مز . عبد التواب نادر اوغلی .

سؤرا: کوز برله کورلمی طورغان نرسه لر . اوشنداق ماده دن مجرد بولغان روحلر عرب تلنده « جن » سوزی برله تعبیر ایتوله در . شونک ایچون عادتیی کوزلر برله کورو ممکن بولماغان میقروبلرنی ده بو زمان عالملی « جن » سانلر و طاعون هم وبا خسته لیکلرینه « جن » لرنی سبب ایتوب کورستان حدیشلرنی شول میقروبلرغہ حمل ایتوب حدیشلر برله یا کئی فتنی تطبیق ایتلر . هر حالده « جن » بارلغینی قرآن کریم اثبات ایتکان کیک بو کونگی فن ده اثبات ایتہ در . شونک ایچون حاضرنده « جن » نی انکار ایتوچیلر بولسه آنلر ایندی بو طوغروده سوکغہ راق قالغانلر . هجری تاریخدن توگل ، بلکه میلادی تاریخدن بر ایکی مگ یلر مقدم دنیا ده ایکی توری کوچل مسلك بار ایدی . بو مسلكلرنک بری ماده دن مجرد نرسه لرگه اشانوب شونلرغہ عبادت قیلودن وایکنجیسی ده ماده دن باشقه نرسه لرنی بتونله ای انکار ایتودن عبارت ایدی . « روحیون » و « مادیون » دیب تعبیر ایتوله طورغان اوشبو ایکی توری مسلك هندستان و ایران خاقلرندن یونانلورغہ کوچدی و آنلر دن ده عربلرگه و مسلمانلرغہ کردی . قرون وسطی ده اسلاملر طرفندن تألیف ایتولگان کلام و حکمت کتابلرنده « جن » نی انکار ایتو حقنده غی روایتلر شوشی مسلكنی سویله وودن عبارت ایدی . سوک کیلگان آدملرنک اشلی ، محاکمه سز و اتقاد سز باری اولگی آدملرنک سوزلرنی کوچروب طورودن غنه عبارت

بولغانلقدن . دورتچی و بیشنچی عصرلردن سوکئی اسلام عالملی مادیون مذهبلرنی عقلی دلیللر برله رد قیلوب شغللنگانلری وقتده آوروپاده طوغان علم قویاشی آستنده روحانی عالمی ایسکی سوزلرنی کوچروب توگل ، بلکه اوز هنرلی برله بیک گوزل اثبات ایتارگه مقتدر آدملر پیدا بولدی . تجربهلرگه مبنی بولغان علملی و هر نرسه نی انتقاد و محاکمه دن اوتکاره آلورلق اقتدارلری بولغان اوشبو عالملر ، ماده دن مجرد بولغان عالم بولو ممکنلگینی یا کئی دلیللر و فن قوتلری برله اثبات ایتدیلر . بو وقتده آوروپاده « مادیون » اسمنده بولغان مذهب احتمال بتونله ای بتوب یتمگاندر . شولای بولسه ده مونلرنک اعتبارلری توشوب عمومی فیکرنک آنلر دن دونگانلگی معلوم . حاضرگی کونده آوروپاده ارواح برله محابره قیاشو ممکنلگینی دعوی قیله طورغان بر فرقه بار . بو ایسه « روحیون » فرقه سینک غلبه سندن حاصل بولغان بر تئجه در . خلاصه : بو کون « جن » نی انکار ایتارگه مجال یوق . ایندی آنلرغہ اسلام دینی تبلیغ ایتلو روشینه کیسه ک قرآن کریمده « جن » لر تللرندن : « بز ، حق یولغه کوندره طورغان قرآن شریفنی ایشتوب قبول ایتدک و آ کئی ایمان کیتوردک » مضموننده آیت بار . اما آنلرنک ایشتولری نی کیفیتده و ایمان کیتولری نیندی روشده بولدی؟ بو حقده قرآنده تفصیلات یوق ، حدیشلردده کورگانمز خاطر مزگه توشمی . شونک ایچون موگا جواب بیررگه قدرتمز یتمی . موندن سوکئی سؤاللر کزرنک کوبسی مادی نرسه لرگه خاص معاملهلر بولغانلقدن « جن » لرده بولووی صورت طوبمیدر . آی هم ده باشقه اجرام سماویه ده خاقلر بولو ممکنلگی یا کئی چیقغان سوز توگل . موندن یکر می بیش یل مقدم وفات بولغان مرجانی حضرتلرنک : « خالق السماوات بغیر عمد ترونها والقی فی الارض رواسی ان تمید بکم وبث فیها من کل دابة . » (لقمان ۹) آیتدن اجرامنک خلق برله مسکون بولو احتمالی استخراج ایتووی مرویدر . بو کونگی فن عالملرنک سوزلرینه کوره قویاش اطرافنده یوری طورغان یولدزلرنک ، کچکنه واک حقیر بولغانلرندن بری بزنگ یرمز (یر کره سی) در . حالبوکه « عالم » ، بو قویاش دنیا سندن غنه عبارت توگل ، بلکه آنک کبک دخی نیچه یوز و مگ برله قویاش دنیا لری باردر . احتمال اوشبو قویاشلر اوزلری بر الوغ مرکز تیره سنده طواف قیلوچی واقغنه یولدزلردن عبارتدر . شوشی مرکز اوزی دخی حسابسز کوب بولغان اوزی قیلندن مرکز لر برله برلکده ایکنچی یر مرکزنی طواف ایته طورغان واقغنه اجرام بولولری ممکن . وهکذا . . . اوزلرندن الوغ یولدزلرغہ ، قویاشلرغہ نسبت برله آدم بالاری توگل حتی بتون یر کره سی بتونسی کوزگه کورغانلک

پىغمبەرگە ايللى، ادرىس پىغمبەرگە اوتوز، ابراهيم پىغمبەرگە اون صحيفە كىتاب نازل بولمىش» دىب يازلغان. شولارنى مەلئمار بالارىغە دو بورده توب حفظ ايتدرەلر، بالار هم شولاي دىب اعتقاد قىلەدر. حالبوگە قرآن حكيم دە اول حقدە بردر اشاره يوق. قرآن دە خبر پىرلمەگان نرسەلرگە اعتقاد تيوش توگل دىب سوزلر نىچە دفعە يازدكر. سزنگ طرفدن ترتيب ايتلگان «عقيدە» كىتابندەدە: «دورت كىتابدن باشقەلرى صحف يعنى كاغذرلدر» دىنلگان سوز بار. ايندى، شولار حقدە شرعى بر دليل بارمى؛ بولماسە آلارنى عقيدە كىتابلردن چغاروب تاشلرغە تيوش توگلمى؛ شول خصوصە برەز مەلومات يازووكر مطلوب. معلم: احمدى.

سۇرا: تورات و انجيل، زبور و قرآن اسملى كىتابلرنگ الله تعالى طرفقدن ايندرلگانلگى قطعى دليل برلە معلوم. اوشنداق اوتىكان زمان پىغمبەرلرئە «صحف» ايندرلووى برلەدە قرآن كرئمدە صريح خبر برلەدر. اما اول صحفلرنگ صانلرى و قايسى پىغمبەرلرگە ايندرلگان بولولرى حقدە قطعى دليل يوق. حتى ابوذرنگ اوزون حديشتن باشقە، حديثلر بارلئى دە معلوم توگل. ابوذرنگ شول حديشتى كىتب سته صاحبلىرىنگ هبچ برى آلمغان بولسەلر كبرەك (بز موني انشاء الله تيكشرمز). عقيدەلر قطعى دليللرگە گنە بنا قىلتورغە تيوشلى. شونك ايجون «فلان پىغمبەرگە فلان قدر صحف ايندى» ديه چك اورندە، (بزنك بلوومزگە كورە) «اوتىكان پىغمبەرلرنگ بعضيلرئە صحفلر ايندرلگان ايدى» دىب گنە اوقوتورغە تيوشلى بولور.

بىلزبىرغ . ۲۲ نچى عدد «شورا» دە ع. كرىمى افندىگە جوابدە مېنم فكر قاصر م ايرشمى تورغان سوزلر بار. شول سوزلر حقدە دخى يازووكرنى التماس ايدەن. «دين» نى آكلوويك مختلف روشدە، بر آدم بر تورلى، ايكنچى آدم ايكنچى تورلى آكلى. شول سببىدن بر برينى... الخ، ديولمىش. بو سوزلرگە مېنم ذهنم ايرشمى. زيرا: «دين» دىب ايتىكان نرسە، كشى آكلاماسداى نرسە بولماسقە تيوش ايدى. يوقسە اش بيك مشكلگە قلادر. شوندى الوغ كشىلردە دين نى حقيقتى ايه آكلاماغاندن صوك باشقە خلق غە نى قالدى؛ انلر نىچك ايدوب اوزلرئىنگ آكلاماغان بر نرسەلرئە اشانوب يورسونلر. الله عنندە دين، اسلام بولسە، اسلام، نى دن عبارت ايدىكى حديثلردە بيان ايدلسە بو نىچك آكلاشلمى؟ حديثلردە بيان قىلغان نرسەلرئى اعتقاد قىلغان كشى دين لى بولوب، شونلرئى عملگە قويغان كشى دياتلى ديوب ايتلمى مو؟ نى سببىدن صوك دين نى آلای تورلئىچە آكلانلر؟

درجەدە توزان بورئىنگى قىيلىدن بر نرسە بولوندە استبعاد قىلئەحق اش يوق. شوشى احتماللر بولوب طورغان مدندە آدم بالارئىنگ عالمنگ اوزلرى ايجون ياراتلغان بولووينى مخيال قىلورى آشاق ايندرندە طوروچى بر فرمسقەنگ ايندرندە بولغان آشلق كىبانلرئى وتاوتابولوب طورغان اسكرتئرنى اوزى ايجون گنە حاضرلەنوب قويلغان بولووينى اعتقاد قىلووى قىيلىدن مناستسزدر. توزان قدرندە بولا آلماعان بر يوزندە الله تعالى «آدم بالارى» اسملى مىقروبلر ياراتوب آسرامونزده قاف تاوى زورلغندە بولغان بنلردە بر نرسەدە باراتماسون ايمىش!... بو كادغە عقل يتمى. اول حسابسز زور بولدلرلر. انلردن نىچە مېليون و مېلياردلر برلە درجەلر زور بولغان قوياشلردە مخاولر بولماوينە دليل بارلغىنى بلمىمىز. «وما يعلم جنود ربك الا هو».

اصول جديدە ظاهر بولغان وقتارغە طوعرى كىلگان اشلرنگ هم برينى آناك سببىدن كورەك تاك آتوئى ائەج قىقرو سببىدن كورو قىيلىدن اصلسز و معناسز بر نرسەدر. «اصول جديدە»، آور اوقولا طورغان نرسەلرئى بالار و شاگردلرئىنگ ذهنلرئە كوچ كىلماز، فھملرئى ايمگاقەز درجەدە يىگل بول برلە اوقوتق و كبرەك صوگندە كبرەك نرسەلرئى بلدرمكدن عبارتدر. هر بر حزب و پارتىئەنگ اوزلرئە مخصوص پروگراملرى بولوب شول پروگراملرنندە بولماغان نرسەلر انلرغە نسبت پىرلماسە اصول جديدە چىلرنگ پروگراملرى مذكور ائى قاعدەدن عبارت بولوب شوندىن باشقەلرئى اصول جديدەگە نسبت ايتمك درست بولماز. ائى اوج نرسەنگ دىئاغە كىلورى بر زماندە بولو شول نرسەلرنگ برسى برسندن طوغانغىنى لازم ايتماز. تېلېفون و اليكترىق، آيروپلان و سپەلئىلرئى اصول جديدەگە نسبت قىلو يارماسە، كيوم سالوم، حجاب و خاتون قز مسئلهلرئىنى، جنلرئى انكار قىلو و بولدلرئە مخلوقلر باشا و مكننك فكركلرئى دە اصول جديدەگە نسبت پىر دىزست بولماز. بلكە انلر تحصيل عام طوعروسندە بولغان خاص «اصول جديدە» بمشلمندن توگل، بلكە زمان اوزگرو و آوروپا مدىتئىنگ دىئاغە حكم سورە باشلاويىنگ نتيجهلرئىدن بر نتيجهدر. اگردە آوروپا مدىتئى اوشبو روشندە دوام ايتسە بو دىئاغە كلئى بر انقلاب كىلەچك، فكرلر بىك باشقاراقق. انلرغە نسبت برلە بو كونگى مسئلهلر بىك جزئى و توبان نرسەلرگنە بولوب قالاچقدر. عمرلرى بار كشىلر كوردرلر.

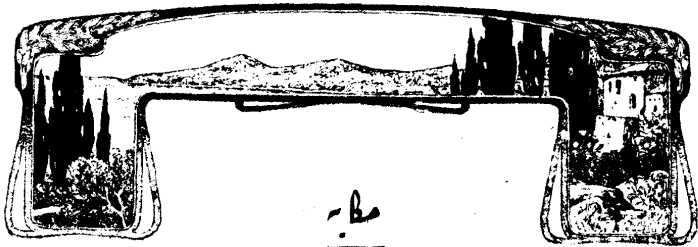
اورئىرغ . (محررنىگ اوز اسمئە يازلغان مکتوب). مکتباردە تعليم اولنور عقيدە و علم حال كىتابلرنندە كىتابلرغە ايمان رموشن سويلە گانده: «آدم پىغمبەرگە اون صحيفە، شىت

فارس برله روم دولتاری ایدی. فارس دولتینگ شاب دگرینه کیلو احتمالی بولماغانلقدن شاب دگرندن مسلمانلر ایچون خوف یوق ایدی. قانال ایسه اوشبو قورقچسز دگرکه چیقارعه اشله ندی. اما حضرت عمرنگ دگر سفرندن منع ایتووی صوغش کیمه لری توزوبده آق دگرده روملر برله صوغش ایتو خصوصه ندی ایدی. چونکه بو وقته مسلمانلرده شول دگرده کوچلی بر حکومت برله صوغش، رلق حاضرک یوق ایدی.

اورسکی. حضرت محمد (علیه السلام) زمانده آسترالیا قطعہ سی کشف قیامتیاغان، آندن صولک باشقه اسلام حکومتاری طرفندن ده آسترالیاده اسلام طاراتو حقنده تشبث قیلنماغان ایدی. حالبوکه حاضرنده آسترالیا قطعہ سنده اسلام دیننده گی خلقلر بار دیو جغرافیہ کتابلرینده اوقیمیز. آنده غی مسلمانلر کمنگ اجتهادی ایله مسلمان اولغانلر و اول حقده کملر تشبث قیلغان؟ ئله آندغی مسلمانلر آفریقادن کوچکان مهاجرلرمی؟ اسلام تاریخی ایله شغلله نوچیلر بلووی تیوش اولغانلقدن شوراده جواب ویرولسه عموغه فائده سی اولور ایدی.

شورا: آسترالیاده یرلی خلقلرنگ عمومی صورتده اسلام قبول ایتواری حقنده اشلانچلی بر خبر اوقوغانمز، کورگانمز یوق. «دائرة المعارف» و باشقه لغات علمیه کتابلری خبرلرینه کوره آنا میلادی برله ۱۷نجی عصرغه قدر اوزلرینک ایسکی دینلرینده یاشادیلر. سوگره خریستیان مسیونیرلری باروب نصرانیت نشر قیلو حقنده کوب اجتهادلر صرف ایتکان بولسه لرده زحمتلریندن آرتق فائده کورمادیلر. بو کونده آنده مسلمانلر البته باردر. لکن اول مسلمانلر چیتدن کسب ایچون حیولغان خلقلر بولور.

میشهرلر طور مشندن بر لوحه

(باشی اوتکان عددده).

|||

مؤذن ایکندی غازیله اذان اوقودی. ملاده طهارتلتوب ایشکن چقدی. شول آراده باشندن ییلن بورگانگان ایسکیگنه

«دین» هر کم آکلاردی آچق بر نرسه بولورغه تیوش ایدی. هادی طاهری.

شورا: ۲۲نجی عددده بولغان سوز: «دین نی آکلارو بیک مختلف روشده بولادر. بر آدم دین نی بیک آزهمده بیک نار نرسه لردن عبارت دیب بلگانی حالده ایکنچی بره ولری بتونله ی کیگ روشده آکلدر» مضموننده بر سوز سویله نگان. بو سوز، بیک معلوم و بیک آچیق بولوب مونده آکلشلمی طورغان نرسه بولمازغه تیوشلی. موندن ایسه: «الله تعالی قاشندغی «دین»، «اسلام» دینی توگل» دیگان بر حکم همده «دیننگ حقیقتی آکلاب بولمی» دیگان بر دعوی آکلشلمی. عبارت گده لازم بولوب کیلمی. اسلام دیناسنده عمللر، عقیدلر حقنده بو قدر بر برینه مختلف مذهبیلر و برکه جیارغه ممکن بولماغان مسلمانلر ظاهر بولوب هر برینگ کوبعی آزمی اتباعلری بولو حقنده بر فکر یورتوله می؟ مونلر نی سبیلی ظاهر بولدیلر و نی ایچون دینده یاشاب حکم سوردیلر؟ هر کم که معلوم و ییکل بولغان بر مثال: طهارتنگ فرضلریندن بولغان باشغه مسح قیلونی بر مذهب بر آز بورتکلرنگ چلانووی برله درست کورگانی حانده. ایکنچی بر مذهب باشنگ دورتدن برینه صو تیونی شرط ایته، اوچونچی بر مذهب موندی مسح نی مسح صانامی، بلکه بتونله ینی جلاتورغه کبرک، دی. احتمال: «بواش عرف که محمول» دیگان دورتینچی مذهبده باردی یاکه موندن صولک بولور. شوشی اشلر. دین نی آکلارو تورلیچه بولونک نمره سی بولمی، بلکه استارسته صایلاو. نگره نئی اجاره که یرو یاکه کتو یاللاو حقنده غی مخالفتلر قیلندن دیناوی مخالفتلردن بولادرمی؟ آلا ی بولسه مونده بیک اوکغایسز مشکلکلر کورلور.

نا معلوم. «خلیج امیر المؤمنین» نی حضرت عمر قانالی دیگان سوزنی «شورا» ده اوقودق. عالجان افندی ابراهیموف «بورونغی اسلام مدنیتی» اجملی اثرینک ۱۹نجی ییتنده حضرت عمر طرفندن رخصت بیرلماو سببندن حضرت عثمان زماننده غنه عربلر ننگ کیمه ده یورولری نصیب بولدی دیهدر. اوشبو ایکی سوز بر برینه خلاف کورله. یوقسه قانال یاصاتوچی عمر دن مقصود عمر بن الخطاب حضرتتاری توگلمی؟ ابوالفتح محدوف

شورا: حضرت عمر زماننده اسلاملر، نی قدر شوکت حاصل ایتکان بولسه لرده بدوبلیکن بتونله ی چیقوب بشکانلری یوق ایدی. بدوی خلقلر ایچون دگر صوغشاری بیک آور بر وظیفه درلر. عصر سعادتده مسلمانلر برله صوغش ایتوچی کوچلی قوملر

آق سیتسه کوله کدن، بر خاتون قاپقادران کردی. بو خاتون
آبصطایغه کیله طورغاندر دیب، ملا اوزوب کیتمه کچی ایدی.
خاتون یوزینی ییله نی ایله قاپلاب:

— آزی! مین سیگا کیلدم. ایرم کملدن مینی آیرا.

ملا ییلگولی اشنی آگلادی.

— چو صبر ایت بالاقای! ایردن آیرلو یاخشی اش
توگل.

— مین ایندی آزی اون بیش یل صبر ایتدم. حاضر اول
مینی بو قدر خورلقغه کیتوردی ایندی چدار حالم یوق...

— هر قابومه زغه الله توفیق بیرسون!... سیگاده بالاقای
رمضان شریفده آشاب ایچوب یورو تیوش توگل. خصوصاً...
یات ایر برلن.

— مینی آزی یات ایر ایله هیچ کم کورمه دی. جای
اچسم، مینم عذرم بار... بالا توشرگان ایدیم.

— ایندی بالاقای، ایرک یبارسه، سین کیتسه ک طلاق خطی
یازو بزینگ اش. بروق بوگون بولمی... حاضر ایکندی یتدی،
اخشامدن صوگ افطار قیلغاچ تراویح وفقی کرد، ایرته که چه صبر
ایته رسز، دیب چنوب کیتدی.

ایرته برله ساعت سیکزده حبیب جمال تاغی کیلدی. بویولی
ملا ایویزنگ آرت ایشکندن آشخانه که کردی. آبصطای قامر
یاصاب ماتاشا ایدی. حبیب جمال باشقه وئنده آبصطاینی کورگانه
هر وقت قولینی ئوبسده، بویولی ئوزینی عیبلی صانابی؟ آبصطایغه
یاقین بارمیچه غنه «ایسه نمیسز آبصطای» دیب صورادی ده ایدن که
قارادی.

آبصطای ده ئوزاشنده دوام ایتوب صالقولوغنه: «ئوزک ایسه ن
بوریسیمی؟» دیب صورادی. ایکوی ده اورگایسزلانوب، نیچک
سوز باشلارغه بلمیچه بر ایکی دقیقه ئوتدی. عاقبت حبیب جمال،
آبصطایغه قارامیچه غنه:

— ملا آزی ایوده می؟ مین آنازغه کیلگان ایدیم. بلکه
آزی سویله گاندر مین کیچه ده کیلگان ایدیم...

— نه لی شولای چنلاب آیرلورغه او بیلی سنی؟

— بو قدر خورلقغه توشرگان ایر بلن نیچک ایتوب طوررغه
کیره ک؟

آبصطای قامرینی قویوب، حبیب جمال غه تابا بورولدی.
قولی ایله اسکامبه که اشارت قیلوب «نه بده او طور» دیب ئوزی ده
اوطوردی.

— نه ی قزغهم! خورلق دیسن. ییلگولی بو اش بیک
صور رسوایلق. سیگاده انصاف کیره ک ایدی. بش آلی بالا آناسی

خاتونغه موندی اشلر کیلوشه می؟ نه لده یاخشی سینک ده کمانک ده
آنا آنارگر دنیاده یوق. اول بیچارالر تریک بولسه لر، بو او یاتدن
ییرگه کرر ایدیلر.

حبیب جمالنگ ایکی کوزی یاش ایله طولوب، قاپقارا بولغان
ایرنلری قالترا دی.

— نه ی آبصطای! دنیاده میندن بختسز کشی بولماز...
بارلق کشی مینی عیبلی. مین ده بیت آنا آنامنگ قدرلی قزی
ایدیم. عقسز، اش که یاراقسز ایرگه بازوب خراب بولدم.

— خراب بولغانک راست! ئوزک گنه بولسه ک گناه که کوره
جزاک بولور ایدی. سزینگ آرادا بیت بالالر بار. بختسز لیک که
قارش یبارسی ده قز بالالر. آنلرنی نیشلیسن؟...

— ایکی کچکنه مینی ئوزومه آلام. ایکی آنازغه قالور.
— قالولری بیک مشکل شول. کمانک بر زسه سی ده
یوق.

ایجماسه طوررغه ابوی ده یوق. ئوزی یالقاو، آنی بیت خدمت گده
آمیلر.

— نه آبصطای! کمال اش که یارافل بولسه، بو حال که
توشر ایدکمی؟ ئوزگرده بله سز، قاین آتام صور اولون آروب
چغارغانده، بزگه طولی دولت قالدی. بابای حالده وقتده کمانک
اش که یاراماغانی اولقدر بلنمه دی. اشلرنی قارت باشقاردی.

بو محنت (محنت) بر کون بر کورشی که. ایکنچی کون ایکنچی
کورشی که کروب، یوقنی بوشقه طوتوردی. حاضر اشنی آشادی ده
یوقلادی. بابای قارتایدی اشلر کوندن کون کیری کیتدی. بو،
همان ئوزینگ آزار صابن یوروون قویادی. قاین آتام کمانک
کوندن کون یالقولنی آرتقان، بار کبکنی تمام بترو که حاضرلغن
بابانک قولاغینه یشقنه توشوره طوردی. قارت کوننده بتوله ی
محتاجلقغه قالودن قورقوب، بابای بزنی آروب چغاردی. کمانک
یونسزلیکی آرقه سنده، بابای بیرگان ئولوشمز ایله ازباده قویا
آلماق. آخرنده ایل کولیکوسی بولدق. ئوزمگنه بولسم
قایغورماز ایدیم. نه ی شول بالالر...

حبیب جمال جدی آلیچه ققروب یغلی باشلادی. کوز
یاشینه طوتاغوب، طوتاغوب: — بختلی کشیلرننگ بالالری یوق. نیگا
ایکان میگا خدای شولارنی بیرگان؟ قاین آتام کشی توسلی بولغانغه،
آتام آتام باحی کورمی، آتاسینه اشانوب مینی شسول اوطقه
یاقدیلر.

— صبر ایت! یغلاب فایده یوق. الله نیچک بولسه ده مدد
بیرر. بروق قزم نه یکان سوزمه آچولامغه. یمار اشلردن صاقلانورغه
کیره ک. فقیرلک کیملک توگل، هر بر کشی های بولمی. یمان

— صبر ایت! یغلاب فایده یوق. الله نیچک بولسه ده مدد
بیرر. بروق قزم نه یکان سوزمه آچولامغه. یمار اشلردن صاقلانورغه
کیره ک. فقیرلک کیملک توگل، هر بر کشی های بولمی. یمان

— صبر ایت! یغلاب فایده یوق. الله نیچک بولسه ده مدد
بیرر. بروق قزم نه یکان سوزمه آچولامغه. یمار اشلردن صاقلانورغه
کیره ک. فقیرلک کیملک توگل، هر بر کشی های بولمی. یمان

— صبر ایت! یغلاب فایده یوق. الله نیچک بولسه ده مدد
بیرر. بروق قزم نه یکان سوزمه آچولامغه. یمار اشلردن صاقلانورغه
کیره ک. فقیرلک کیملک توگل، هر بر کشی های بولمی. یمان

— صبر ایت! یغلاب فایده یوق. الله نیچک بولسه ده مدد
بیرر. بروق قزم نه یکان سوزمه آچولامغه. یمار اشلردن صاقلانورغه
کیره ک. فقیرلک کیملک توگل، هر بر کشی های بولمی. یمان

— صبر ایت! یغلاب فایده یوق. الله نیچک بولسه ده مدد
بیرر. بروق قزم نه یکان سوزمه آچولامغه. یمار اشلردن صاقلانورغه
کیره ک. فقیرلک کیملک توگل، هر بر کشی های بولمی. یمان

— صبر ایت! یغلاب فایده یوق. الله نیچک بولسه ده مدد
بیرر. بروق قزم نه یکان سوزمه آچولامغه. یمار اشلردن صاقلانورغه
کیره ک. فقیرلک کیملک توگل، هر بر کشی های بولمی. یمان

— صبر ایت! یغلاب فایده یوق. الله نیچک بولسه ده مدد
بیرر. بروق قزم نه یکان سوزمه آچولامغه. یمار اشلردن صاقلانورغه
کیره ک. فقیرلک کیملک توگل، هر بر کشی های بولمی. یمان

— صبر ایت! یغلاب فایده یوق. الله نیچک بولسه ده مدد
بیرر. بروق قزم نه یکان سوزمه آچولامغه. یمار اشلردن صاقلانورغه
کیره ک. فقیرلک کیملک توگل، هر بر کشی های بولمی. یمان

— صبر ایت! یغلاب فایده یوق. الله نیچک بولسه ده مدد
بیرر. بروق قزم نه یکان سوزمه آچولامغه. یمار اشلردن صاقلانورغه
کیره ک. فقیرلک کیملک توگل، هر بر کشی های بولمی. یمان

« مینم بر تینده آقچم یوق. مارقه سزده یازار. » دیب جواب بوردی.

مارقه سز، طلاق خطی اشکه یاراماغتتی ملا سویله گج، کمال تاغی یلکه لرینی قوزغاتوب: « میگا ندرم خط کیره کمی. کیره کسه آسون! » دیب، چغوب کیته باشلادی.

شوندن صوگ، حبیب جمال قولندهغی بله زگینی صالوب: « آنامدن قالغان صاغنمالق ایدی، خدمت ایتکاج یولوب آورمن. قایسکر بولسه، شونارغه بر صوم آقچه بیره طور گز!» دیب اوتسگاج شاهدلردن بردوی بر صوم آقچه چفاروب بوردی. ملا اسطارستهغه قاراب:

— سین فضل الله بو آقچه نی آل! مونده مارقه ساتوجی یوق. ایرته که ولاصنوی پراولینیهدن آلدروب میگا یباررسن، دیب طلاق خطینی آوب چغوب کیتدی. آنک آرتدن باشقه لرده تارالشیدیلر.

محبوب جمال آقورینا « صاوینقه ». علاوه: تریزددن قاراب یوره کی، جانی آجیغان قز، مین نوزم ایدم. م. آ.

دینی و اجتماعی مسئلهلر

فاضل محترم موسی افندی طرفندن «دینی و اجتماعی مسئلهلر» اسملی اثرکه بولغان انتقادلر اوشبو «شورا» ده تمام بولدیلر. مک تورلی تشویشر و عصلمزغه تأثیر اینه طورغان حادثهلر آراسنده ترتیب ایتکان اثرمزگه اهمیت بیرووی. باشندن آخرینه قدر مرتب مطالعه ایتوبده انتقاد ترتیب ایتوب چیتوی ایچون موسی افندیگه رحمت اوقودق اننتعالی عمر وفرصت بیرسه اوشبو طوغوروده ایضاحات بیرو طوغوروشنده امیدمز بار. بلکه باشقه علم اهللاری ده بعض بر نرسهلر یازارلر، انتقادلر حقنده آبروم آبروم جواب وایضاح یازوغه کوره بارینه بریولی یازو اوکغای بولاچفندن بر قدر وقتلر صبر ایتارگه مجبورمز.

رضاءالدین بن فخرالدین. ۱۲نجی دیکابر ۱۹۱۴.

محرری: رضاءالدین بن فخرالدین.

ناشری: «محمد شاکر و محمد ذاکر رامییفلر».

یولده یورو کیملک. قارتلر برله برکه طورغانده سینده بیکلچه ردک قیلانک توکلمی؟ مین قزم سینی عیبلی آلمیم. بو سوزلرنی ده نوزگنی آباب نهیتم. آناک آناک یاخشی کشیلر ایدی. لیکن سزک اول قزلرنیک اخلاقینه آندوغی فابریقلردهغی تریه نیک کوب یمان تأثیری بولغان.

— مین آبصطای اصلا فابریقلده خدمت ایتهدم. نوزگرده بله سز آتام یاخشی طورمشلی ایدی.

— سین آنده خدمت ایتمه سهکده سینک تیکدش قوردش قزلرک شول فابریقلرده خدمت ایتوب، جمعه کونلرده گنه ایوکه قایتا ایدیلر، سین شونلر ایله برکه قونوب آندوغی طورمش حکایه لرینی طسکلاک، یوروش طوروشده آیلرجه بولورغه نوزگرنه ک. بختک قارشلی عقللی ایرکه توغری کیلگان بولسهک، آنک عقلی سیگاده تأثیر ایتوب، اولگیلرنی طاشلار ایدک. مختسزلیککه قارشلی یارتی عقللی، یالقاو کمالغه توغری کیلک. سینک کبی کویه ز حاتونغه، کمال یینگان یوکه توسلی ایر تیک توکل ایدیکنی انکار ایتوب بولمی. شولای قزغنه الله توفیق بیرسون. نوز نوزگ اییه بول! کیچه کی تحقیر، بر سیگانه توکل یاخشی اویلاب قاراغانده، بتون خاتون قزلرغه تحقیر بولدی. بزم خاقمز نادانلق قارا کقولغنده آداشوب قالغانغه، آنی اویلی بلیدیلر. خاتون قز طائفه سی ایرلرکه آنا، قز، سکل، رفیقه ایتکانی آگلاسار، قارتلر، آغالر، کیچه کی تاماشاغه قاتناشورمی ایدیلر. محله نیک معتبر صانالغان آدملری مسجد یاتنده «قراو توشدی، قراو توشدی. گناه شومانی» دیب عقاغه صیماغان سوزلرنی سویله ب خلق آراسینه غاوغا صالور ایدیلرمی؟

آه، بو نادانلق! حاضر قزم قایتوب طور! ملا بازارغه کیتدی. قایتقاج خبر ایتهرمز، دیب آبصطای اورنندن طوردی. حبیب جمال ده ایسکی جیله نینی بورکانوب چغوب کیتدی. ملا بازاردن قایتانچه ساعت اون بر بولدی. اویله گا قدر بر آزغنه بولسه ده یوقلادی. ساعت ایکده خدمتی قزچقنی یباروب جماعت ایوینه بارزغه قوشدی. ملا نوزی ده شونده باروب، اسطارسته هم ایکی شاهد آلدنده طلاق خطی یازدی. اش مارقهغه کیلگج، کمال ییلکه لرینی قوزغاتوب:

«شورا» اورنبورغده اوله بشه کونره بر مقفانه ادبی، فنی و سیاسی مجمره در.

ТАКСА ЗА ОБЪЯВЛЕНИЕ: НА 2-й СТРАНИЦЪ СЪЛОЖКИ 30 КОП., НА 3 и 4 СТР.—20 К. ЗА СТРОКУ ПЕТИТА.

Адресъ: г. Оренбургъ, редакция журн. „ШУРО“.

آبونه بدل: سنهک ۵، آلتی آیلق ۲ روبله ۶۰ تین.

«وقت» بران برکه آلوچیلرغه:

سنهک ۹، آلتی آیلق ۴ روبله ۶۰ تین در.

۷ نچى جلد „شورا“ ده ذكر ايدلمش ماده واسملرنىڭ

فهرستى .

- آباق خواجه ۵۴۴
 آثار قديمه ۳۰۷-۴۹۹-۶۸۹
 آخوندجان اسكندرى ۳۰-۱۲۶-۲۸۴
 آخوندجان چوقرى ۳۰۱
 آدم برله حوا ۴۶۹-۵۷۰
 آراقى (رساله) ۱۲۱
 آش ۵۸۴
 آغاچلرغه عبادت ايتو ۶۴۸
 آقچه هر نرسه نىڭ باشى ۹۲
 آق صو شهرى ۲۳۶
 آلباوتلر زمانى (كتاب) ۷۳۱
 «التى شهر» گه يورش (يول خاطرانى) ۲۳۳
 آلکاغوليك (رساله) ۲۱۶
 آمرىقاده آلتون و كموش پادشاهلرى ۵۵۴
 اوروپالولر و مسلمانلر ۳۶۸-۶۰۲
 «اول كون كورشى ژورنالى» ۳۱۰
 اولردىغى مسلمانلر ۳۴۷
 اول معيشتى ۳۵۹-۴۲۲-۴۷۶-۵۲۱-۶۸۰
 «آى» علاقى ۴۴۱
 آى كورو مسئلهسى ۴۵۴-۴۵۷-۷۴۵
 ابتدائى تعليم و ابتدائى مکتبلر ۵۹۸-۶۰۴-۷۰۰
 ابراهيم طاهرى ۷۲۴
 ابراهيموف ۶۳۶
 ابن خلدون ۴۱۷
 ابن خلدكان ۷۰۲
 ابن فضلان ۳۸۹
 ابن مقفع ۷۰۱
 ابوبكر ۶
 ابوبكر (مقرى) ۶۵
 ابوالحسن الاشعري ۱-۲-۵۷۱
 ابوالسعود احمدى ۳۷۸
 ابو شامه ۵۷
 ابوالعلاء المعرى ۲۰۱-۷۴۷
 ابوالغازى خان ۴۸۱
 ابوالفتح آخوند ۱۴
 ابوالفتح محمدى ۲۴۲-۷۶۴
 ابو مسلم الاصبهانى ۲۵۰
 ايلر يتشدر و ۶۱
 اجتماعى مسئلهلر ۸-۱۶-۳۱۴-۳۴۶-۶۸۰
 احسن شيخ ۶۳۱-۶۳۷-۶۸۵
 احياء العلوم (كتاب) ۱۵۶
 احمد آقوبلى ۲۷۱
 احمد بديقوف ۵۱۲
 احمد بره نىڭگه وى ۲۵۸
 احمد يىكقولوف ۲۴۲-۳۸۰
 احمد تاج الدين ۳۴۵
 احمد حبيبي ۹۰
 احمد دونسكى ۶۰۱
 احمد زكى وليدى ۲۵۹
 احمد شاه سلطانى ۲۴۰
 احمد على حليمى ۶۹۴
 احمد القلقشندى ۵۴۵
 احمد مدحت (كتاب) ۲۱۸
 احمد منير رشيد ۴۷۶-۶۳۱
 احمدى شاه اسدالين ۲۶۵
 اخبار قضاة مصر (كتاب) ۵۹۰
 اختراع قوتينىڭ تيجهسى ۲۷
 ادبيات معلمى (كتاب) ۲۲
 ادبيات حقندهغى مقالهلر ۲۸-۱۲۵-۲۸۳-۳۱۴-۳۴۸-۳۷۹-
 ۴۲۷-۵۴۳-۶۰۵
 ادبى و عمومى تل ۴۰۰-۵۳۸-۶۶۸
 ادريس مولودى ۲۴۲

- ارشاد الاريب (کتاب) ۵۹۰
 «استانبول» ده قزلرغه درس ۱۱۹
 استغائه ، توسل و استمداد ۲۵۲-۳۴۴-۳۷۶
 اسکندر حمزه وی ۱۹
 اسکندر ذوالقرنین ۱۲۲
 اسکندر کيله ولی ۱۶-۱۲۳-۲۵۵-۳۷۵-۴۲۱-۴۲۹
 اسلام، ترقی و اصلاح (کتاب) ۲۷۸
 اسلام دینی (کتاب) ۵۷۰
 اسلام دینی حقنده ۸-۲۷-۳۸۷-۴۶۶-۵۰۶
 اسلام مجموعه سی (مجله) ۱۲۲
 اسلام مدنی تاریخی (کتاب) ۲۱۶
 اسلام و مسلمانان ۱۷۱-۱۸۷-۱۸۸-۲۵۲-۲۶۰-۳۲۴
 ۴۹۶-۵۵۰-۶۰۲-۶۷۶
 اسماء ابو بکر قزی ۵۳۷
 اسماء کیکوا ۲۰۱
 اسماعیل عثمانی ۷۳
 اسماعیل غصبرینسکی ۴۰۰-۵۷۶-۶۴۱-۶۷۳-۷۰۲-۷۰۵
 ۷۱۳-۷۳۷
 اسماعیلوف ۵۳۱
 اشرف ۳۷۵
 اصحاب کرام (کتاب) ۵۰۸
 اصحاب کهنف ۶۶۸
 اصلاح کتبخانه سی (کتاب) ۲۵۱
 اصول حدیث (کتاب) ۶۳۸
 اعمال ولی ۱۲۱
 افغان سلطان ۴۸۲
 افیون ۳۱۲-۴۹۸
 اکتفاء القنوع (کتاب) ۲۴
 اکفاز مسئله لری ۳۳۹-۴۷۲
 الفبا کتاب لری ۷۳۰
 الفبا حقنده غنی بختلر ۲۱۴-۲۱۹-۳۳۴
 امر الله افندی ۶۲۰
 املا مسئله لری ۴۸-۱۱۲-۱۴۱-۱۵۷-۱۷۶-۱۸۹-۲۵۳
 ام ورقه ۸۸
 امیر بن عبدالقادر ۱۵۷
 انتقاد طوغروسنده ۷۱۹
 انجمن ارواح (کتاب) ۵۵
 انساب سمعانی (کتاب) ۵۹۰
 انسانک شانی عالی بولووی ۷۱۷
 اوتنک مقدس سانالووی ۶۴۹
 اوچوچی تانار ۲۷۵-۳۳۸
 اوستا قز ۱۲۵
 اوغست بارییه ۷۰۲
 اوفاق فکر لری (کتاب) ۴۷۱-۶۶۶
 اوفاج مجلسی ۳۲
 اووقو اووقوتو مسئله لری ۲۵-۵۳-۸۴-۱۱۸-۱۵۳-۱۸۱-۲۱۵
 ۲۴۵-۲۷۶-۳۰۹-۳۴۱-۳۷۲-۴۰۷-۴۳۷-۴۳۹
 ۴۷۰-۵۳۲-۵۶۷-۵۹۷-۶۰۴-۶۳۲-۶۶۲-۶۶۴
 اوگاقای ۲۹۴
 اویغانو و یا کالقی تاریخی ۸۰
 ایزمایوف ۵۶۰
 ایسرتکچ (رساله) ۱۲۱
 ایسرتکک حقنده ۶۱-۱۲۴-۱۹۰-۲۰۵-۲۰۶
 ایسکی مسلمانلر برله ماقتانو ۶۰۲
 ایضاح نامه (کتاب) ۲۱۶
 ایگونیجیلر ننگ اتفاقلری ۵۰۹
 ایچی خاتونلر ۷۳۲
 «اینسکلوپادی» لری ۶۱۷-۶۲۰
 ایوب پیغمبر ۱۵۷
 ایوب عین اللین ۷۵
 بایر نامه (کتاب) ۵۹۲
 باشقردلر ۳۴۶-۴۷۴-۵۷۲-۵۹۳
 بالالر حقنده بختلر ۲۱-۲۷-۳۷۱-۴۶۸-۵۰۳-۵۲۴-۵۶۴
 ۵۶۵-۵۹۵-۶۳۴-۶۶۴-۶۹۵-۱۵۸
 بال قورتی برله ایشاک (متنوبدن) ۲۲-۲۵۴
 بانقه غه متعلق بختلر ۲۷۱-۴۴۲-۶۰۴
 بایرام کونلر حقنده ۱۸۸-۴۱۱
 بخارا حقنده ۵۹-۸۴-۵۰-۱۸۷-۲۱۹-۴۷۵-۵۰۹
 ۵۳۸-۵۴۰
 بختیار میرزانوف ۱۲۱-۸-۲-۴۲۴-۶۰۲
 بروس کالینداری ۴۱۰
 برهان شرف ۱۶۳
 البرهان القویم (کتاب) ۵۷
 بزم و مجلسلر ۴۶۳
 بطرس البستانی ۶۱۸
 بعابک ۶۴۶-۶۱۲-۶۴۴

تشریح گه قارشو کیلوچیلر ۳۹۱

تعطیل کونلری ۱۸۸

تقدیر مسئله سی ۴۵۹

تلسزک ۳۹۹

تلمزنگ صرفی (رساله) ۱۲۱

تل وادیات ۵۳--۸۴--۱۱۸--۱۵۳--۱۸۱--۲۱۵--۲۴۵--۲۷۶

۳۴۱--۳۷۳--۴۰۷--۴۳۹--۴۷۰--۵۳۲--۵۶۷--۵۹۷

۶۳۳--۶۶۳--۷۲۹

تل و شیوه بحثلری ۲۶--۶۴۷--۶۶۸

توحید رساله سی (کتاب) ۲۲--۹۰

تورکستان غه عائد بحثلر ۶۰--۱۱۶--۲۳۸--۳۱۵--۳۴۸--۳۷۸

۴۱۱--۴۹۴--۵۳۸--۶۳۸--۷۲۰

تورکار ۲۵--۲۶--۶۰--۱۸۷--۳۱۴--۳۴۷--۴۱۱--۴۲۵--۴۴۵--۴۷۴

۶۵۲--۷۱۹

تورمه خاطرلری (کتاب) ۸۷

توسل و استمداد ۲۵۲--۳۴۴--۳۴۸--۳۷۶

توی (کتاب) ۷۳۰

تیمر علی ولیف ۲۲۹--۷۵۴

جاحظ سوزلری ۵۴۶

جارالله ویرغازوف ۷--۱۴۴--۳۳۳--۳۴۰

جیائی برله اشعری ۵۷۱

جمال الدین یومايوف ۲۳۹

جمعه مکتبلری ۲۲۰

جمعیت خیریه لر ۲۴

چابو و کوبار اوینلری ۱۷۸

چاخوتقه ۱۹۸--۲۶۷--۳۲۵--۳۲۷

چارشوی شهری ۱۱۰

حاجی احمد حسنی ۱۸۵

حاجی معین بن شکرالله ۸۹--۷۱۵

حارث قربانعلیف ۴۴۱

حافظ شیرازی ۵۴۷

حیب الرحمن آخوند ۴۶۶--۷۲۷

حیب الله عابدوف ۱۷۳

حجاب ۱۰--۳۳۲--۷۱۵

حجاز تیمر یولی ۹۰

حج حقمده ۱۴۲--۱۶۳--۱۹۶--۲۲۹--۲۹۲

حجت الحکیم محمودوف ۴۰--۱۷۵

حرام سودالر ۶۶۸

بغداد ایلچیلری بلغارده ۵۰۲

بلال الدین حسام الدینوف ۵۴۴

بلجیقاده اول معیشتی ۵۲۱

بلغار یورتی حقمده ۳۹۰--۵۰۲

بلغاریه ده مسلمان مکتبلری ۴۴۲

بوددیناق هم اسلام دینی ۵۰۶

بوغرا خان ۲۳

به رنگی ایچون پامتنیک ۱۲۵

بیبی جمال تیرشقاویه ۶۳۹

بیضاوی ۱۸۶

بیوک، موضوعلرده اوافق فکرلر (کتاب) ۱۰۶--۶۶۶

باناما قانالی ۹۰

پروغرام مسئله لری ۵۹۸

پیتربورغ ده مسلمان اسبیزدی ۴۳۱--۴۴۹--۴۸۶--۶۲۱

تاتارچه سوزلر ۷--۱۴۴

تاتارچه قرآن تفسیری (کتاب) ۶۳۸

تاتارلر ۴۹۴

تاراجی تورکاری ۴۲۵--۴۴۵

تاریخ ابن خلدون (کتاب) ۴۲۰

تاریخ اسلام (رساله) ۸۶

تاریخ جهان کشای (کتاب) ۵۹۲

تاریخ طبرستان (کتاب) ۶۶۸

تاریخ کیرهك ۵۹۸

تاریخ گریده (کتاب) ۶۶۰

تاریخ مغول (کتاب) ۵۹۲

تاریخی نرسه لرنگ ضائع بولولری ۶۹۲

تاك ۸۷

تجارب الامم (کتاب) ۵۹۲

تحلیل الآيات القرآنيه (کتاب) ۵۱۹

تحلیل و طلاق ۲۴

تربیه و ایمان (کتاب) ۶۳۸

تربیه مجموعه سی (مجله) ۲۷۸

تربیه و تعلیم ۲۱--۵۱--۸۳--۱۱۵--۱۲۹--۱۸۱--۲۱۱--

۲۸۲--۲۴۴--۲۷۶--۳۰۹--۳۴۱--۳۷۱--۴۰۷--

۴۳۷--۴۶۸--۵۶۴--۶۰۱--۶۹۴--۷۵۸

ترجمه و فنی اصطلاحلر ۲۴۱

تسمیه و لاة مصر (کتاب) ۵۱۲

تش یاماتو ۲۴۹

- حسن الله طولو نخوجين ۲۱۴-۵۳۵
 حسن مناشي ۲۶۷
 حسين آبوشايوف ۱۵۵-۴۰۹-۷۳۲
 حسين مقصودوف ۵۱
 حضرت محمد (كتاب) ۳۱۰
 حفظ صحت ۱۶-۱۹۸-۲۶۷-۳۲۵-۴۲۷-۵۳۴-۵۵۶-۵۸۳-۶۲۵-۶۵۵
 حقيقت ازله و ۳۸۰-۴۱۳-۵۲۷
 حكايه لر توركومي (كتاب) ۶۶۷
 حلية الفضل و تربية الكرم (كتاب) ۵۴۶
 حوا قبری ۶۳۸-۶۶۹
 حيوان ايتينك آدم گه تاثيري ۴۳۷
 خاتمه نظيفه ۵۶۲-۶۶۵-۷۳۲
 خاتون قزلرغه عائد بجزلر ۹-۱۰-۲۳-۸۸-۹۳-۱۱۹-
 ۱۲۳-۱۲۵-۱۸۶-۱۸۷-۱۸۸-۲۱۳-۲۱۹-
 ۲۲۰-۲۵۴-۲۷۸-۲۸۱-۳۱۵-۳۱۶-۴۱۰-
 ۴۷۴-۵۲۰-۵۳۷-۵۶۱-۶۳۸-۶۵۷-۶۵۹-
 ۶۷۰-۶۷۶-۷۲۲
 خاتونلر اسمي بلهن آتالغان شهرلر ۹۱
 خالد بن الوليد آقچهسي ۶۳۸
 خطبه آراسنده اوطورو ۵۷
 خلفاء راشدون زمانی (كتاب) ۵۰۸
 خلق ادبياتي (رساله) ۱۲۱
 خلق دارالفنوني مسكوده ۴۳۷
 خاوت ۱۴۵
 خليج اميرالمؤمنين (خليج مصر) ۵۷۱-۶۰۳-۷۱۶-۷۶۴
 خليل يادكارى ۲۶۶-۶۲۳-۶۶۶
 خواجه احمد يسوي قبری ۱۴۵
 خواجه بهاءالدين قبری ۳۶۶
 خيرالله عثمانی ۱۰۶
 خيرى افندی (شيخ الاسلام) ۴۴۲
 خيزران ۵۶
 دائرة المعارف (كتاب) ۶۱۸
 دفع توهم ۶۹۰-۷۵۶
 دليل الحيران (كتاب) ۵۱۹
 دنيانگ عمرى كومي؟ ۶۶۸
 دنياده ياشاو يولى ۳۶۹
 دور هم فديه ۵۰۶
 دولتشاه ايشان مکتوبى ۶۸۹
 دولتشا بن صفا ۲۲
 دوش بانينو ۶۵۵
 ديريلك (ژورنال) ۶۶۶
 دینسزلك حقنده ۵۰۳
 دين و مليت ۶۰
 دينى بايراملر ۴۱۱
 دينى بجزلر ۸-۲۷-۳۸۷-۴۶۶-۵۰۶-۶۸۶-۷۰۰-۷۶۳
 دينى تدبيرلر (كتاب) ۸۶-۵۶۹-۷۹۹
 دينى و اجتماعى مسئلهلر (كتاب)
 «دينى و اجتماعى مسئلهلر» كتابنى اتقاد ۶۲۸-۶۴۹-۶۷۷-
 ۷۰۹-۷۴۲
 دينى و ملي تربية ۵۰۶
 ديوان حسان بن ثابت (كتاب) ۶۶۰
 ذاكر آيوخانوف ۷۲۸
 ذاكر جان الحانوف ۴۸-۱۷۵-۲۷۵-۳۰۲
 ذاكر على اكبروف ۷۳۰
 ذكى جان شاه گرابوف ۱۸۴-۲۴۳-۳۵۰
 ذوالقرنين ۱۲۲-۶۶۸
 رحله ابن جبير (كتاب) ۵۹۲
 رحمت الله يلکيبايوف ۳۳۸
 رسمنى جغرافيا (كتاب) ۴۷۱-۷۶۰
 رشیده و احدوا ۲۴۳
 رضاءالدين حكيموف ۱۵۶-۱۸۵-۴۰۳
 رقيه معاذوا ۱۸۵
 روتشيلد ۵۷۷
 روح تربيةسى ۵۱-۱۱۵-۱۴۹-۲۱۱-۲۴۴-۲۷۶-۴۶۹-
 ۵۰۴-۵۳۵-۵۶۵-۵۹۸-۶۶۱-۶۹۶-۷۵۸
 روزه مسئلهسى ۴۷۳
 روسيه اسلاملى آراسندهغى اثرلرگه فهرست ۲۸۰
 روسيه تاريخى (كتاب) ۵۷۰
 روسيه سوداسى (ژورنال) ۸۶-۴۷۱-۶۶۶
 روسيه مسلمانلرى ۴۱۲
 رينان ۵۰۷
 زکات مسئلهسى ۲۴
 زنگله ۴۲۷
 زينت الله نوشيروان ۳۹۱-۵۲۷
 زين الدين نعمت اللين ۱۸۳

- زین الله ايشان ۲۲۷
 ذاق و كانسوف ۴۶۱
 ذول سيمون ۳۸۵ -- ۷۰۱
 «سارت» سوزی حقنده ۶۶۷
 سارتلر ۲۳ -- ۲۸۲
 سپنسر ۳۲۱
 سحرچيلك ۵۶۳
 سرورالدين بن مفتاح الدين ۱۱ -- ۱۷۸ -- ۲۰۸ -- ۲۶۲ -- ۳۲۵ --
 ۳۸۸ -- ۴۹۷ -- ۵۵۳
 سعد بن طريف ۵۳۸
 سعد و قاص ۴۷۲
 سعيد پاشا ۱۶۳ -- ۳۵۶
 سعيد راميبف ۵۹۵ -- ۷۲۴
 سلطان چيركاسوف ۲۵
 سايم البستاني ۶۲۰
 سليمه يعقوبوا ۵۶۹
 سمرقند آثار قديهلری ۳۰۷ -- ۳۳۰ -- ۳۶۶ -- ۴۰۳
 سمرقند شهرى ۴۳
 سيد بطال غازى ۸۹
 سيد جميل خطيب زاده ۸۸
 سيد شريف جهانشين ۷۵ -- ۲۱۱
 سير شريفدين بر درس ۳۳
 سيفورطه حقنده ۲۷۱ -- ۷۴۲
 سيون بيكه (كتاب) ۵۰۸
 سيونستلر ۳۶۰ -- ۳۹۶
 شاكرجان تاج الدينوف ۲۰۴
 شاكرجان يعقوبى ۳۲۰
 شام خاطرانى ۳ -- ۳۵ -- ۶۸ -- ۶۱۲
 شاه زنده قبرى ۴۰۳
 شاه كمال صالحيف ۳۶۸ -- ۶۱۷ -- ۶۸۹
 شجره تورك (كتاب) ۴۸۴
 شرع نظرنده دنيا ۵۸۰ -- ۶۲۳ -- ۶۵۳ -- ۶۸۱ -- ۷۵۱
 شريف رضى ۷۰۲
 شفا (كتاب) ۱۸۶
 شفقتلى قارنداشلر ۴۷۴
 شفيع عمروف ۴۵ -- ۴۶۴
 شهاب الدين شرف الدين اوغلى ۸۸
 شهرت سويو ۱۳۰
- شيخ الاسلام ققواسى حقنده ۲۷۱
 شيخ زاده بايبف ۶۵۵
 شيخ سعدى ۳۶۴
 شيخ الله طوليين ۲۳۸ -- ۴۰۹
 شيخ الله عصمت الله اوغلى ۲۶۴
 شيريزدان الباكرى ۷۲۴
 شيطانلرنگ اوت ياغولرى ۸۷
 صابر بن مظفر ۲۵۰
 صابر جان بن محمد ۸۴ -- ۱۵۲
 صابر جان القورماشى ۲۳ -- ۱۱۴ -- ۱۵۲ -- ۳۴۲ -- ۳۷۰ --
 ۴۳۷ -- ۴۵۹ -- ۵۰۳ -- ۵۰۶ -- ۵۳۴ -- ۵۳۸ -- ۵۹۸ --
 ۶۵۳ -- ۷۲۰
 صابر عبد المنوف ۴۴۸ -- ۴۷۸
 صادق افندى ۱۷ -- ۸۲
 صاقمارى ۷ -- ۷۰ -- ۶۱۵ -- ۶۴۷
 صالح سليموف ۲۰۰
 صبح الاعشى (كتاب) ۵۴۶
 صبغت الله احمد ۲۰۳ -- ۵۸۷
 صدای تورکستان (غزته) ۲۵۱
 صدای فرغانه (غزته) ۲۵۲
 صدرالدين عيى ۵۰۸
 صدرالدين المرچانى ۲۲۸
 صديقى ۵۰۸
 صوزدالوف ۴۲۴
 صوفية الطاهرية ۴۴۱
 صير (رساله) ۲۵۲
 ضرورات دينيه (كتاب) ۲۵۲
 ضوء الصبح المسفر (كتاب) ۵۴۷
 ضياء الدين بانغاليچوف ۲۱۵ -- ۳۳۶
 طبي كيكاشلر (كتاب) ۳۱۰
 طلاق و تحايل مسئله لرى ۲۴ -- ۳۵۷ -- ۶۶۰
 طوغان كونده بايرام ايتو ۱۸۵
 طويلر ۶۰ -- ۷۳۳
 ظهير دوصايف ۷۳۰
 عاتلر و عرفلر ۱۸۷ -- ۴۲۹ -- ۵۲۵ -- ۶۴۸
 عارف حكمت ۳۳۳
 عارف چقالى ۴۲۷
 عارف الله كيكوف ۲۳۹

- عاشور علی ظاهری ۵۰۷
عاصم افندی ۳۵۳
عالمجان الادریسی ۱۰۰-۱۳۱-۱۶۹-۲۳۳-۲۹۷-۳۶۴-
۳۹۵-۴۳۶-۴۶۲-۵۲۴-۶۹۱
عائشه عصمت ۲۴
عبادت نہ دن عبارت؟ ۶۸۶
عباد اللہ آلیاروف ۱۱۳
عبد الباری ایشبولاطی ۵۶۹
عبد الحق بن عبد الصمد ۱۲-۲۸-۲۷۹
عبد الحق حامد ۱۴۱
عبد الحکیم بن تیمرجان ۲۸۰
عبد الحمید المسلمی ۸۹-۲۰۴-۳۷۳-۴۶۹-۵۰۴-۵۳۴-
۵۶۵-۵۹۷-۶۳۶-۶۹۶
عبد الحی اژدانوف ۴۸۰
عبد الحی عبد الرحمن ۱۷۶
عبد الحئیر عبد اللایف ۱۸۱-۲۷۹-۳۰۴-۵۵۳-۶۰۲-
۶۴۸-۶۶۱-۶۶۴
عبد الحئیر المسلمی ۱۹۳
عبد الرحمن ذوالقرنیف ۳۰۱
عبد الرحمن سعدی ۲۲-۵۵-۸۶-۱۱۸-۱۵۴-۱۸۲-
۲۱۶-۲۴۵-۲۸۷-۳۱۰-۳۴۱-۳۷۴-۴۰۸-
۴۴۱-۴۷۱-۵۳۳-۵۶۸-۵۹۸-۶۳۴-۶۶۴-
۶۹۵-۷۲۹
عبد الرحمن القارغالی ۲۹۷
عبد الرحمن المسلمی ۲۸۱
عبد الرحیم الاوترایمانی ۳۷۸
عبد الرؤف امیروف ۶۴۰
عبد الرؤف بیکبولانوف ۲۴۹
عبد الرحیم یماشی ۲۶۲
عبد السلام غنیف ۱۸۶
عبد السلام مفتی ۱۴-۷۶-۲۰۸-۲۶۹-۲۹۷-۶۹۳-
عبد السلیم زاده محمد هادی ۶۳۶
عبد العزیز ایلیمیتوف ۱۳۴-۳۳۰-
عبد الغفار لقمانی ۵۹۸
عبد الغنی عزیززی ۵۴۴
عبد القادر معلم ۵۰۸
عبد اللہ الکاچیری ۵۹۰
عبد اللہ بیگی ۱۲-۹۰-۱۱۲-۱۲۰-۱۳۱-۱۸۴-۲۴۱-
- ۳۳۰-۳۵۱-۵۲۷
عبد اللہ توقای مجموعہ آثاری (کتاب) ۷۳۱
عبد اللہ حساموف ۳۱۷-۵۴۴
عبد اللہ عبد اللین ۳۱۳-۳۵۶
عبد اللہ کوکش ۷۵-۸۹
عبد اللہ معاذی ۲۴-۶۶۸
عبد اللہ ندیم ۷۰۲
عبد الحئیب بن ایلمخان ۲۹۷
عبید اللہ خواجه ۱۸۶
عثمان حافظ ۵۱۸
عریجه بازلمان انگلیز آچہسی ۲۸۲
عصیلر ایچون حفظ صحت ۵۵۶-۵۸۳-۶۲۵-۶۵۵-۶۸۳-
عطاء اللہ المسلمی ۲۹۱
عظیم قاسمی ۲۰
عقیف ۱۱۹
العقود اللؤلؤیة (کتاب) ۵۹۲
علاء الدین خدایاروف ۳۶۲
علمادن اوتنیچ ۴۶۷
علم اهلرینه هدیه ۴۴۱
علم که دشمن بر حکومت ۴۷۵
علی جان تیرشقاوی ۱۹-۵۲۶
علی ستار ۲۰۸
عماد الدین ناصروف ۴۷
عمر (رض) ۸-۵۷۱
عمر خیام ۹۷-۱۳۰-۱۶۶-۵۳
عمر کاپکایف ۸۲-۳۰۳
عینان بن ولدان ۲۲۷
عین الحیات ایلکینوا ۵۹۵
غاردیلوف ۵۱۴
غریب واقعه ۱۵۹
غزالی ۱۳-۷۰۰-۷۰۱
غفور عثمانی ۱۷۱
غنی بای (کتاب) ۲۱۸
غوریف ۲۵
غولجه خانلغی ۴۲۶
فاتح کریمی ۴۰۱-۴۳۲
فتح القدیر سلیمانوف ۲۵۸-۶۰۸-۷۶۱
فحش حقنده ۱۲۴

- فديه و دور ۵۰۶
 فقه ۸-۹-۷۲۶
 فقيرلك ۵۶۰
 فلوجل ۵۱۸
 فن او قوجيلرنى كافر ايتو ۴۷۲
 فؤاد انور ۷۹۹
 فؤاد ايلچورين ۴۶۶
 فيض الرحمن ره قاي ۲۰
 فيضى ۲۳۷
 قارا ياصو ۳۷۰
 قازاچيلر (مسلمانلر) ۳۰۵-۳۲۷
 قازاقلر ۱۱۳-۲۸۰
 قاسم مسلمانلرى ۵۴۸
 قافقاز سياختندن ۴۹
 قاوپيراتسه ۶۳۱
 قابغولى حالدرمز ۵۸۸
 قبرلردن ياردم صور او ۳۷۶
 قبرلكلر ۵۸-۲۴۴
 قبله مسئلهسى ۵۲۷
 قتيبه بن مسلم ۷۹۹
 قدقى ۱
 قدوس اكرجى ۴۲-۹۶
 قرائت كيتابلىرى ۵۳-۸۵-۱۱۸
 قرآن آيتلرينگ صانى ۵۰۸-۵۱۷-۵۵۸
 قرآن تاريخى ۳۴۲
 قرآن كريم اهلى ۲۱۰
 قرآن كريم طبعسى حقتده ۷۰-۱۰۱-۱۳۲
 قزلرنگ او قولرى ۱۲۳-۱۲۴-۲۷۸
 قطاي مسلمانلرى ۴۲۶
 قورصاوى ۵۸۹
 قلع طوتوب خطبه او قو ۵۷
 فلندرلر ۲۵۳-۳-۲۷۸
 قوداتقولك (كتاب) ۲۳
 قورتچيلق تاريخى ۲۶۲
 قول كوچى اشلىرى ۵۶۸
 قوياش غه متعلق بحثلر ۲۳۱-۳۳۶-۴۵۴
 قيوم قولاتقى ۲۱
 قيوم مصطفايوف ۵۵۰
 كادالقران يگون كذرا ۶۱۵
 كاشف قورماشوف ۶۳۷
 كاغد ۴۱۰
 كامل باشا ۱۶۱-۳۵۶
 كامل واحدوف ۲۶۳
 كاليندارلر ۸۷-۲۵۱-۵۰۸-۵۶۹-۶۳۸
 كرامات (ابسكى و يا كئي زمان) ۳۷۶
 كريم اميرى ۵۸۸-۶۹۲
 كريم جمال الدينوف ۶۰۰
 كريم مشرفف ۱۷۱-۳۱۰-۶۰۵
 كموف ۲۳۶-۴۵۴
 كشاف ياتىي ۷۵-۱۳۱-۱۶۹-۳۷۰-۳۷۵-۳۹۱
 كعب الاحبار ۱۸۵-۶۶۹
 كلدسته ادبيات (رساله) ۸۷
 كلستان ترجمه سى حقتده ۲۶۲-۵۹۴-۶۹۰-۷۲۴-۷۵۶
 كلیم الله مختاروف ۴۶
 كمال بك ۵۰۲
 كمال الدين العمادى ۳۱۰
 كنز العلوم (كتاب) ۶۱۷
 كوچرگچ بولورغه يارارلق اول ۳۵۹
 كورگن بلمگاندن ۷۲۰
 كورو حسى ۲۱۱
 كورو سيزووى ۲۴۴-۲۷۷
 كوره زه لك ، سجرچيلك ۵۶۳
 كوزل خاطرهلر ۴۳۱
 كو كبار اوينى ۱۷۸
 كولق قابوسى آچلو ۱۲۳
 كيب يادگارى ۵۹۰-۶۶۰-۶۶۸
 كيزو ۷۰۲
 كيم گه بولسه ده چيتون ۴۶۴
 كينيماتوغرافلرنگ خدمتلىرى ۴۱۰
 كيوم سيبلى كافر بولو ۴۷۲
 لامارتين ۷۰۱
 لطفى شكرى ۲۲۸
 لغات تاريخيه و جغرافيا (كتاب) ۶۱۷
 لوندون شهرنده جمعه نمازى ۱۱۴
 ماسا (رساله) ۲۱۸
 ماشينه چيلق ترقيسى ۴۶۰

- مبادئ العربية في الصرف والنحو (كتاب) ۳۱۰
 مبارك شاه الحنفي ۱۹۱-۱۲۸-۶۳
 بجوسلرده آچاقدن صاقلانو ۷۱۵
 محبوب جمال آچجورينا ۷۳۶-۷۶۶
 محله تأسيس ايتو حقنده لايحه ۴۹۱
 محمد امين ۳۷۸
 محمد (عليه السلام) ۳۳-۵۶-۵۸-۱۲۳-۲۴۹-۳۱۰-۶۷۶
 محمد عليه السلام (رساله) ۱۵۷
 محمدجان مفتي ۱۴-۷۶-۲۰۸-۴۹۹-۶۹۰
 محمدجان نجم الدين ۲۲-۹۰
 محمد حنفي با كروف ۱۹۹-۲۴۸-۲۶۹-۳۲۷
 محمد ديوييف ۵۷۰-۵۸۱
 محمد سعدي ۱۱۵
 محمدشاكر فيضي ۴۶۷
 محمدشاكر محذوم ۶۹۰
 محمدشاه بورانغولوف ۵۹۴
 محمدصفا بن محمدعلي ۴۵۸
 محمد صلاح ازدانوف ۵۸۳-۶۲۵-۶۵۵-۶۸۲-۷۵۴
 محمد طاهر بايتوگولوف ۱۴۴-۱۶۶-۱۹۸-۲۳۱-۲۹۴
 محمد ظريف فورماشوف ۲۰۱-۵۷۲
 محمد فاتح بن محمد لطيف ۳۰۱
 محمد نجيب توتناري ۱۷۴
 محمدوسيم سلطانوف ۵۷۶
 محمد يونسف ۸۷
 محمود اسحاقوف ۱۰۲
 محمود بديلي ۶۳۶-۷۱۶
 محمود المسلمي ۲۵۸-۲۹۱
 محيط المعارف (كتاب) ۶۲۰
 مدنيت و اختراع ۲۷
 مدنيتدن فائده له نه بلو ۳۱۴
 مدينه ده تاتار طلبه سي ۷۸
 مذهبلر ۲۵۲
 مرجاني ۱۵۹-۲۲۵-۲۵۷-۲۸۹-۶۴۳-۷۰۰-۷۰۲
 مرآة القرآن (كتاب) ۵۱۹
 مرجاني ننگ ترجمه حالي (كتاب) ۵۵
 مرد عالم محمدوف ۵۲-۱۵۱-۲۱۲-۲۴۴-۲۷۶-۳۰۶
 ۳۳۰-۴۷۰-۵۰۶-۵۳۶-۵۶۷-۶۹۷
 مريخ يولدي ۴۱۰
 استفاد الاخبار (كتاب) ۷۰۰
 مسلمانلر ۱۸۷-۲۲۰-۲۵۳-۳۶۸-۵۳۸-۵۸۶-۵۹۹-
 ۶۱۳-۶۶۳-۶۸۰
 مسلمان آقچه سي قاي يرلرگه كيتنه ۲۷
 مسلمان دنيا سنده غي صوغشلر ۸۹
 مشرق برله مغرب يولدزلى ۷۰۱
 مصر برله توركستان آراسنده فرق ۷۹-۷۲۰
 مصطفى ثابت ۱۴۷-۱۷۸-۲۳۹-۳۹۱
 مصطفى سيف الملو كوف ۴۳۹
 مصطفى كامل پاشا ۷۵۲
 مطيع الله تحفت اللين ۲۷۲-۴۵۴-۷۴۶
 معاويه بن ابى سفيان ۵۷
 معجم البلدان (كتاب) ۶۱۷
 معدن بيكاش زاده ۱۱۹-۱۹۰-۶۰۲
 معصوم الاياميني ۲۵۷
 معلم صرف لسان العرب (كتاب) ۵۷۰
 مفتاح كنوز القرآن (كتاب) ۵۱۹
 مفتيلك مسئله سي ۲۸۰-۶۷۹
 موزيقه تاثيرى ۵۷۴
 مكتب و زكات (كتاب) ۲۴
 مكتب كتابلرى ۱۵۲-۱۱۸-۲۱۲
 مكتب و مدرسه گه عائد بختلر ۲۵-۳۷-۶۰-۱۸۳-۲۴۵-
 ۳۴۲-۴۱۰-۴۱۲-۵۳۵-۵۹۸-۶۶۵-۷۲۹
 ملا جان خالقوف ۶۷۲
 ملاقدن كوكل صوونو ۱۸-۴۴-۷۲-۱۲۰-۱۳۵-
 ۱۶۹-۲۰۰-۲۳۹-۲۶۳-۲۹۹
 ملت (غزته) ۵۵
 ملكه نك اهميتى ۴۰۸
 مناره لى ۴۴۱
 مناقب غزوات سيد بطلان (كتاب) ۸۹
 المنصور (كتاب) ۸۷
 موزه خانه ۱۴۰
 موسى الاسحاقى ۴۰۷
 موسى جارالله ۱۱۰-۱۵۹-۳۳۸-۴۵۴-۶۱۶-۶۳۱-
 ۶۸۰-۷۱۵-۷۴۶
 مولود نبى ۵۶-۵۸
 مولويلر ۳
 ميت ياقق مسئله سي (رساله) ۴۷۱

۷۴۷ - ۶۶۷ خرافاتلر	۳۰۴ میکی بای گرایوف
۵۴۰ ویکسل آلشولر	۵۸ میلادی یل باشی
۱۱۴ هادلہی (مسلمان انکلیز)	۴۳۳ ناپالیون
۷۹ هادی چه چه کوف	۱۵۹ ناظمۃ الزمر (کتاب)
۷۶۴ - ۳۰۰ - ۸۹ هادی طاهری	«ناہیک» سوزینک معناسی ۱۸۶
۲۱۷ هاشم بالالری حقندہ	۵۱۹ نجوم الفرقان (کتاب)
۴۷۴ هلال احمر جمعیتدہ خاتونلر	نجیب بن بدرالدین ۳۶۶ - ۶۹۱
۷۴۹ ہندولر	نجیب دوماوی ۱۵۵ - ۳۸۳ - ۴۱۵ - ۴۹۸
۴۰ یاجوج وماجوج	نظام الملک ۵۱۶
۴۰۴ یاقبلیق برلہ دو الانو	نظر خواجہ عبد الصمد ۲۳ - ۲۳۷ - ۳۱۲ - ۴۵۷
۱۸۶ یاقوت التاویل (کتاب)	نعمت اللہ بن مقصود ۴۸۵
۵۹۱ - ۵۹۰ یاقوت حموی	نقطۃ الکاف (کتاب) ۶۶۰
۶۶۶ یاکا ادبیات (کتاب)	نکاح وقتندہ دو قنور شہادت نامہ سی ۳۱۶
۱۱۰ - ۴۲ - ۱۱ یاکا اورگانچ گہ بارغاندہ	نکاح، نیندی یاشلردہ بولو موافق؟ ۷۵۰
۸۰ یاکلق تاریخی	نور احمد اشمیف ۴۶ - ۴۶۶
۲۱۷ یحیی بن اکثم	نورالعین ایشایوف ۴۷ - ۴۶۷ - ۶۲۳
۳۹۰ یعقوب البلغاری	نوراللہ الکمالی ۲۰۶
۵۳۸ یعام صیانتکم شرارکم	نوشیروان یاشف ۱۱۸ - ۱۴۲ - ۲۳۹ - ۶۴۸
۶۶۸ یویلی سوزی	نہایۃ الارب (کتاب) ۵۴۷
۴۱۰ یوز میلیون سوملق بنا	واتانابہ قازان ۵۲۸
۴۵ یوسف ابوالخان	واجب صدقلر و جمعیت خیرہلر ۲۴
۲۵۱ یوسف امیری	والپارہزو اونیورسیتی ۶۹۷
۲۳ یوسف خواص حاجب	ورم ۱۹۸ - ۲۶۷ - ۳۲۵
۲۳ یوسف سکاکی	وعظ کتابی حقندہ ۵۲۶
۲۷۲ یوقباردن آچی حقیقت چیقارو	وقف ۴۰۱ - ۷۴۲
۶۲۶ یوقسزلق	ولبلر حقندہ ۳۴۳ - ۴۳۲ - ۵۰۷
۱۸۳ یونس بن محمدشاه	ولتر ۹۲ - ۷۰۱
۲۸۲ یونس خان	رہم خستہلگی ۵۶۳ - ۵۸۷

«شورا»، طشندہ یازلغان نرسہلر حقندہ فہرست .

عبد السلام مفتینگ خاطر دفتری ۳ - ۶	املا بخش ۹	ابوبکر شیمبرزای ۷
گلستان ترجمہ سی ۱۰ - ۱۲ - ۱۳ - ۱۶	ایسکی آقچہ ۱۷	آثار قدیمہ ۴ - ۵
محمدجان مفتی دفتری ۹	ایسکی یازو ۵	آثار (کتاب) ۶ - ۱۴
مرجانی ۱۴	تورکستان مسلمانلری ۲۱	احکام شرعیہ مجموعہ سی ۱۹
ملی تربیہ ۲۰	شجرہلر ۱ - ۷ - ۸ - ۱۵ - ۲۲	ازدان ۱۵
نادر قارت ۲ - ۵	ظفر نامہ امیر تیمور ۱	اعلانلرنک فائدہ لری ۱۸

مشهور آدملرنڭ ترجمه حاللری

بو کون، «شورا» نڭ ۷ نچي جلدی تمام بولدی. اوشبو ۷ جلد «شورا» ده «مشهور آدملر و الوغ حادثه لر» بابنده اوشبو توبانده گي ذاتلرنڭ ترجمه حاللری يارلدی:

کاتب چلبی ۲	سقراط ۶	افلاتون ۶	آیلا ۳ (*)
کامل پاشا ۷	سنوسی ۵	الوغ محمدخان ۱	آرسطو ۶
کوته ۳	سید برهان ۲	الهام خان ۱	آلیکساندر ۲ نچي ۴
لوتهر ۴	سیون بیکه ۱	اوزباک خان ۱	ابراهیم حتی پاشا ۳
مامای میرزا ۱	شاه علی خان ۱ - ۲	اوتامیش گرای خان ۱	ابراهیم خان ۱
مرجانی ۷	شمس الدین دمشقی ۳	اوراز محمدخان ۲	ابراهیم متفرقه ۶
محمد امین خان ۱	شیخ اولیار ۲	ایتو (بابون کنازی) ۲	ابن الاثیر ۳
محمد خاهس ۲	صاتانغان خان ۲	ایدکی میرزا ۱	ابن بطوطه ۲
محمد رحیم خان ۳	صاحب گری خان ۱	ایدوارد (انگلتره قارالی) ۳	ابن حوقل ۲
محمد علی شاه ۲	صفا گری خان ۱	باتوخان ۲	ابن خردادبه ۲
محمود خان ۱	صلاح الدین ایوبی ۳	بدرالدین سیمای ۳	ابن خادون ۳ - ۷
مدحت پاشا ۳	طبری ۳	برکه خان ۱	ابن داسته ۳
مراد خان ۶	عاصم افندی ۷	بلادری ۳	ابن رشد ۳
مسعودی ۲	عبد الاحد خان ۴	بورکهارت ۵	ابن سینا ۴
مصطفی علی ۲	عبد الحبیر المسلمی ۷	بوغاجوف ۴ - ۵	ابن طقطقی ۳
مصطفی کامل ۱	عبد الرحمن خان ۶	بیرونی ۱	ابن عربشاه ۲
مظفرالدین شاه ۱	عبد القیوم ناصری ۵	توقتامیش خان ۱	ابن قتیبه ۳
معاویه ۵	عبد اللطیف خان ۱	تولستوی ۳ - ۴	ابن مقفع ۶
مقدسی ۲	عثمان (خایفه) ۴	جانای ۲	ابن وردی ۳
میرزا یدیل ۴	عثمان خان ۵	جان علی خان ۱ - ۲	ابو اسحاق اصطخری ۲
میرزا فتح علی ۴	عطاء الله آخوند ۴	جانی بك خان ۱	ابوبکر الصدیق ۴
میر محبوب ۴	علی (خلیفه) ۴	جعفرخان ۱	ابوبکر مقری ۷
ناپالیون ۵	علی توتناری ۶	جوچی خان ۲	ابوالغازی خان ۷
نادرشاه ۳	علی شیرنویابی ۲	چنگیزخان ۲	ابوالفدا ۳
نظام الملک ۳	علی یوسف ۶	حافظ شیرازی ۷	احمد بن فضلان ۲
نعمت الله حاجی ۶	عمر (خلیفه) ۴	دانیال ۲	احمدخان ۱
نوبل ۶	عمر خیام ۴	روتشیلد ۷	احمدخان هندی ۳
نور دولت ۲	غیورخ (انگلتره قارالی) ۴ - ۵	ریاض پاشا ۴	احمد عرابی پاشا ۴
نوغای میرزا ۲	فاطمه سلطان ۲	ژول سیمون ۷	احمد فارس شدیاق ۶
واقدی ۳	فضولی ۵	ساین پولاد ۲	احمد القلقشندی ۷
ویلیهم استید ۵	قارناجی ۶	سپنسر ۷	ادریسی ۳
هرقل ۶	قاسم خان ۲	سروری ۶	ادهم پاشا ۳
یادکار خان ۱	قدقی ۷	سعدی شیرازی ۴	ارسلان علی خان ۲
یاقوت حموی ۳	قربان علی بن خالد ۶	سعید پاشا ۷	اسماعیل بك غصبرینسکی ۷
یعقوب بك ۶	قروینی ۳		

(*) رقمی نیچه نچي جلد ایکاندکنی کورساتلر.

ياگا باصلوب چىقدى :

حقى ۱ سوم . پوچتەسى برلە ۱ سوم
۱۵ تىن .

باش اسكلادى « اورنبورغ » دە
« وقت » اداره سنده .

شعبەلىرى: قازاندا « معارف »، اوفادە
« چولپان » كىتبخانەلىرى .

دىنى واجتماعى مسۇلەر

محررى : رضاء الدين بن فخرالدين .
ناشرى : « وقت » ادارهسى .

كونده لك ووقت، غزته سينه

۱۹۱۵ نچى يل ايچون آبونە دفتىرى آچلدى .

« وقت »، غزتهسى اوزىنىڭ حر، معتدل و ترقيپورور مسلگى بو يونچە دوام ايتوب سياسى، اجتماعى، اقتصادى و مىلى مسئلەلەرگە كوب اورن بىرەچك . كىچىر مكدە بولدىغىز مەھم واقەلەرگە دائر بولغان خبرلەرنىڭ ايكى درستلرن وقتندە بلدروب طور اچق، ممكن بولن برلن رىسملردە درج ايتلەچك .

بىللىق حقى ۵ سوم . آلنى آيلقى ۲ سوم ۶۰ تىن . اوج آيلقى ۱ سوم ۳۵ تىن . بر آيلقى ۴۵ تىن .

۱۵ كوندە بر چغا طورغان « شورا » ژورنالينە ۱۹۱۵ نچى يل ايچون
آبونە دفتىرى آچقدر .

« شورا » مەجھوعەسى اوزىنىڭ كىنگاينلىگان ياشى پروغرامى بو يونچە علمى، فىنى، ادبى، تارىخى، دىنى واجتماعى مسئلەلەر ايلە طولو بولاچق . تەلپم و تربىيە مسئلە سينە ابروچە دقت ايتلوب كىك اورن بىرلەچك . « شورا » نىڭ بىللىق حقى ۵ سوم . آلنى آيلقى ۲ سوم ۶۰ تىن . اوج آيلقى ۱ سوم ۳۵ تىن . « وقت » ايلە برگە آلوچىلرغە ۴ سوم . آلنى آيلقى ۲ سوم .

« حكايلەر تور كومى »

[شريف كمال اثرى]

ش . ك . افندى نىڭ ۳۰ دن آرتق واق
حكايلەلى برگە جىيلوب « وقت » ادارهسى طرفندن
ياگا باصلوب چىقدى . اوقورغە يىگل بولوب روحتە
لدت بىرە، اچ بوشقانى اونوندىرا تورغان يالغز ادبى
روشدە يازغان و ياخشى كاغدە استانبول حرفى
بلەن تقيس كورنشدە اشلە نوب محررنىڭ بر قطمە
رسى ايلە زىنلەنگان بو اثر اورتا قولدە ۲۰۰
صحيحەدن عبارت بولوب حقى ۷۰ تىن . پوچتە ايلە
۸۰ تىن در . باش اسكلادى اورنبورغدە « وقت »
ادارهسى . شعبەلىرى قزاندا « معارف » . اوفادە
« چولپان » كىتبخانەلىرى در .

آيلقى رسىلى « روسىيە سوداسى » ژورنالينىڭ

۱ نچى نومىرى
باصلوب چىقدى .

مىندىر جەسى : اشلىكلى باوروا ايلە اميرىكە (چاغشەرو) سودا گرم آلوچى . ص .
نورف . تاموژنا ادارهلىرى . طارونى ازنا كلر، كلە يەلەر، پىچانلر، انىكىتلر، بارلىكلر و غىر يىلر .
آول طور شىنە دائر . كافوپىراتسىيە حقندە سوز باشى . مابان باصوون نچك ياگا رطورغە كىرەك .
روسىيە مە زاگرانىسەدە آطلر . رىسملر . اورنەك بولورلق بوملا . اوزمخبرەزدن اجەدە طوقطابايف .
عمومى استاتىستىكە . (ايگن، سودا و صناعت بايندىق) . تاتار غزتلەرنىڭ : اشلىكلى مسلمان خالطونى،
ھىزلى تاتار خالطونى . اوبابو سودا گىرلر . سىلمان قولندە كانقىت فابرىكى . روس غزتلەرنىڭ :
مانغولىيەدە روس موكناسى ، اوغۇتسىكى تىرەلرندە آلتون . سىرەدە و شرقندە آلتون معدنلىرى .
ھازىرقى زمان سودا گىرلىرى . ياگا زا كوزلر . بو بىلغى ايگن ھاملا تىنىڭ ھسابى . روسىيە نىڭ چىت
مىلكىتلر ايلە تىجارىتى . اسماعىلەك غىمبىرىنسىكى . لطيفە آنا ايلە اوغل آراسىندە . طابشماقلى
كارىنىكە واوزگە زور مە گوزەل رىسملر . اعلانلر . وباشقىلر .

« روسىيە سوداسى » مىشتىرى تىبول ايتلە . مھاسى پوچتە خرىجى ايلە :

۱ بىلغە ۲ سوم ۵۰ تىن * ۶ آيغە ۱ سوم ۲۵ تىن * ۳ آيغە ۶۵ تىن * ۱ آيغە ۲۵ تىن .
پروبنى نومىرە ۱۲ دانە ۲ تىنىڭ ماركە برابرىنە كونسىلەر .

آدرىس : « روسىيا-سوداسى »، редакц. № 4, Казань .

Ш У Р О

№ 24.

ДЕКАБРЬ 15 = 1914 ГОДА.

«Кتب سته و مؤلفارى»

رضاء الدين بن فخرالدين اثرى

حديث وسنت عالملى قاشنده «كتب سته» ديب مشهور بولغان صحيح البخارى، صحيح مسلم، سنن ابى داود، جامع ترمذى، سنن نسائى، سنن ابن ماجه، موطا مالك كتابلى حقتده يازلغان بر رساله در. حديث علمى برله شغلله نوچيلر ايچون كبره كلى معلوماتلرده بار. ۱۳۶ بيتدن عبارت بو رساله نك حقى پوچتھسى برله برلكده ۵۵ تين.

آدریس: Редакция газ. „Вактъ въ Оренбургъ.“

«ابن تیمیہ»

رضاء الدين بن فخرالدين اثرى

اسلام عالملى نك ايگ مشهورلرندن بولغان ابن تیمیہ نك ترجمه حالى، مسلكى و فكرلى يازلغان ۱۴۸ يتلك بر اثر در. حقى پوچتھسى ايله برلكده ۶۰ تين. هر بر مشهور كتابچيلرده ساتلور. باش اسقلادى «وقت» اداره سنده.

«ابن عربی»

رضاء الدين بن فخرالدين اثرى

شيخ محي الدين بن عربى ترجمه حالى حقتده ترتيب ايتولگان بر رساله در. موندن ابن عربى نك مسلكى و اوزينه خاص بولغان فكرلرندن مهملى ذكر ايتولگان. ۱۴۶ يتده باصلغان بو رساله نك حقى پوچتھسى برله برلكده ۶۰ تين. باش اسقلادى «وقت» اداره سنده.

زينگر جې نك

فاتوشقهسى ۵ تين

صاتولادر

قامپانيه زينگر نك

همه مغاز بنلر نده.